

Tanja Makkonen

“MIELETÖN JUTTU, ETTÄ ON YSTÄVIÄ”

Yliopistossa opiskelevien nuorten naisten läheiset ystävyudet

Pro gradu –tutkielma

Syksy 2003

Kasvatustieteenlaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Makkonen, Tanja. "Mieletön juttu, että on ystäviä". Yliopistossa opiskelevien nuorten naisten läheiset ystävydet. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitos, syksy 2003. 130 sivua. Julkaisematon.

Tutkimuksen tarkoituksena oli valaista kolmentoista Jyväskylän yliopistossa opiskelevan 22–27-vuotiaan nuoren naisen käsityksiä naisten välisestä läheisestä ystävydestä ja sen merkityksistä heille sekä sitä, miten mahdollinen seurustelu vaikuttaa ystävyteen. Saatujen tulosten tarkoituksena ei ole olla yleistettävissä olevia, vaan pikemminkin laadullinen kuvaus tässä elämänvaiheessa olevien naisten läheisistä ystävyksistä. Lähestymistapa aiheeseen oli pääasiassa kasvatussosiologinen, mutta tutkimuksessa hyödynnettiin myös psykologian käsitteitä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin laadullista teemahaastattelua ja aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla.

Tutkimus osoitti, että haastatelluilla nuorilla yliopistossa opiskelevilla naisilla oli yhdestä seitsemään läheistä naispuolista ystävää. Läheisiä ystävyksiä kuvasi parhaiten pysyvyys, molemminpuolisuus ja luotettavuus. Tärkeänä nähtiin se, että ystävän kanssa pystyi pitämään hauskaa ja keskustelemaan kaikesta. Ystävyden harmoniaan kuului myös negatiivisia tunteita, joista keskeisenä uhkana ystävydelle nähtiin välinpitämättömyys ja molemminpuolisuuden häviäminen ystävydestä. Läheisten ystävyksien synnyn kontekstina oli eniten toiminut yliopisto, tosin ystävyksiä oli säilynyt läheisenä myös pienestä pitäen. Erilaiset elämänpolut ja koulutusurat olivat joissain tapauksissa särkeneet entisen läheisen ystävyden. Tutkimus herättikin kysymyksen siitä, vaikuttaako erilaiset koulutusurat tai elämänpolut läheisen ystävyden etäntymiseen tai loppumiseen.

Ystävien merkitys nuorena naisena ja aikuisena oli moninainen. Ystävät olivat tukena elämän suurissa ja pienissä päätöksissä yhteisissä keskusteluissa saadun tuen ja vahvistuksen kautta. Tutkimuksen haastatellut nähtiin itsenäisinä nuorina naisina, kenelle läheiset ystävyssuhteet olivat kuitenkin erittäin tärkeitä. Teini-iän ystävyksiin verrattuna ystävyksistä oli nyt purkautunut symbioosimaisuus ja ystävästä oltiin enemmän erillisiä. Ystävästä peilattiin omaa käyttäytymistä ja tämän nähtiin vaikuttavan osaltaan kehittymiseen omaksi itseksi. Ystäviltä opittiin sosiaalisen oppimisen kautta esimerkiksi sosiaalisten tilanteiden käyttäytymismalleja, myös naiseuden malleja oltiin opittu ystävyssuhteissa. Seurustelusuhde vähensi hieman ystävien kanssa vietettyä aikaa, mutta tässä elämänvaiheessa ystävät nähtiin erittäin tärkeinä ihmissuhteina seurustelusuhdeesta huolimatta.

Avainsanat: ystävyys, nuori aikuisuus, naiseus, läheisyys, seurustelusuhde

SISÄLTÖ

1	TYTTÖJEN VÄLISESTÄ YSTÄVYYDESTÄ	5
2	YSTÄVYYDEN PROSESSI	7
2.1	Läheinen ystävyys	7
2.2	Tuttujen ja ystävien ero	12
2.3	Ystävyiden syntyminen	13
2.4	Ystävyiden haavoittuvuus.....	17
3	TYTTÖJEN JA NAISTEN YSTÄVYYSSUHTEET	21
3.1	Tyttöjen välinen ystävyys - salaisuuksia ja hauskanpitoa?	21
3.2	Naisten välinen ystävyys- rakkautta, kateutta ja kilpailua?.....	23
4	YSTÄVYYDEN MONET MERKITYKSET	27
4.1	Yhteiskuntaan sosiaalistuminen ja ystävien vaikutus.....	28
4.1.1	Sosialisaatio ja vertaiset.....	28
4.1.2	Nuoren aikuisen ikävaihe	31
4.1.3	Tyttöjen kasvu ja sosiaalistuminen tyttökulttuurin puitteissa.....	32
4.1.4	Ystävyssuhteet naiseuden oppituntina.....	35
4.2	Ystävät konkreettisenä ja materiaalisena tukena.....	37
4.3	Ystävät emotionaalisenä tukena	38
4.4	Puhumisen merkitys ystävydessä	42
4.5	Sosiaalisuus ja sosiaalinen oppiminen.....	44
4.6	Seurustelusuhteen vaikutus ystävyteen	46
5	TUTKIMUSTEHTÄVÄT	51
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	52
6.1	Teemahaastattelu ystävyiden tutkimisessa	52
6.2	Kohderyhmän kuvaus	54
6.3	Tutkimuksen kulku.....	57
6.4	Analysointimenetelmä	60

7	TULOKSET	62
7.1	Nuorten naisten välisen läheisen ystävyuden ominaispiirteet	62
7.1.1	Läheisen ystävyuden luonne	63
7.1.2	Ystävyuden koossa pysymisen voima	66
7.1.2	Ystävyuden synty	67
7.1.3	Ollaanko me samanlaisia vai ei	70
7.1.4	Yhdessä vietetty aika	73
7.1.5	Ystävyuden negatiiviset tuntemukset	75
7.1.5.1	Kateus ja kilpailu	76
7.1.5.2	Riitely ja välirikot	78
7.1.6	Ystävyyssuhteiden muuttuminen teiniajoista	82
7.2	Läheisen ystävyuden merkitykset	84
7.2.1	Ystävien tuki elämänvalinnoissa ja kasvussa	86
7.2.2	Ystävät tukemassa naiseksi kasvussa	89
7.2.3	Ystävät oppimisen lähteinä	91
7.2.4	Asioiden puiminen, vääntäminen ja kääntäminen	93
7.2.5	Ystävät tukipilarina ja peilinä	98
7.2.6	Tekisitkö minulle palveluksen?	100
7.3	Siviilisäädyn vaikutuksia ystävyuteen	102
8	POHDINTA	106
8.1	Nuorten yliopistossa opiskelevien naisten läheiset ystävyudet	106
8.2	Tutkimuksen ja menetelmän arviointia	114
	Lähteet	119
	Liite 1: Teemahaastattelurunko	128
	Liite 2: Sähköposti sähköpostilistoille	130

1 TYTTÖJEN VÄLISESTÄ YSTÄVYYDESTÄ

Kaikki alkoi siitä, kun kuulin ensimmäisen kerran syksyllä 1998 radiosta Ultra Bra -yhtyeen laulun Tyttöjen välisestä ystävydestä (Ultra Bra) ja mieleeni nousi kirkkaina kuvina oma teiniaikani tyttöystävien kanssa hassutteluineen.

*He kävelivät kadulla rinnakkain, niin että vastaantulijat joutuivat väistämään
He huusivat kadulla toisilleen, niin että ohikulkijat kääntyivät katsomaan
Tuskin on viisasta kiipeillä katolle loikoilemaan
He halusivat samoja poikia, niin että iltakaudet joutuivat kärsimään*

Laulun myötä aloin miettiä tarkemmin mitä tyttöjen välinen ystävyys oikeastaan on. Jos minulta kysytään, niin omista tyttöajan ystävyksistäni ainakin löytyy kaikki laulun elementit ja enemmänkin; me kuitenkin kiipeilimme katon sijasta kalliolle loikoilemaan. Ystävydestä ja sen eri elementeistä on myös tehty paljon muitakin lauluja kuin edellä mainittu Ultra Bran laulu, esimerkiksi tyttöbändi Tiktak käsittelee ystävyyttä paljon radiosoitantaa saaneessa laulussaan Minne vaan (Tiktak 2003). Ystävyysuhteisiin, ystävien merkitykseen ja osaan ihmisen elämässä onkin keskitytty paljon mediassa viime vuosina. Ystävydestä ja frendiydestä on tullut jonkinlainen buumi, televisiossa pyörii suosittu sarja Frendit (Heino 2003) ja Sinkkuelämää (Bendery & Wong 2002), jotka omalta osaltaan käsittelevät ystävien tärkeyttä ja merkitystä myös vanhemmalla iällä kuin teini-iässä. Myös internetistä löytyy suuri määrä pelkästään ystävyydelle omistettuja sivuja (ks. esimerkiksi CyberParent 2000).

Kimmokkeen Ultra Bran laulusta saaneena tein kasvatustieteen proseminaarityöni (Makkonen 1999) nuorten naisten välisestä ystävydestä ja nyt myöhemmin pohdin tässä pro gradu –tutkielmassani samaa aihetta vähän syvemmin. Teini-iän ystävydet ovat enemmän tutkittuja, mutta minkähänlaista on nuorten naisten välinen läheinen ystävyys päälle 20-vuotiaana? Edelleen samaa hulluttelua kuin nuoruudessa vai onko ystävyteen tullut uusia ulottuvuuksia elämänmuutosten myötä? Adlerin (1929) sosiaalipsykologisen teorian mukaan ihmisen, sosiaalisen olennon, yhtenä tehtävänä yhteiskunnassa on saada ystäviä ja sosiaalisia suhteita sekä toimia yhteistyössä muiden kanssa (Pulkinen 1984, 24–25). Tässä laadullisessa

tutkimuksessa haluankin valaista tätä Adlerin ihmiselle nimeämää tehtävää nuorten naisten välisen läheisen ystävyuden osalta. Haastattelin kolmesta 22–27-vuotiaasta Jyväskylän yliopistossa opiskelevaa naista kysyen heiltä heidän omia käsityksiään läheisestä ystävydestä ja sen merkityksistä heille. Pohdin myös sitä miten mahdollinen seurustelu vaikuttaa ystävyteen ja miten tärkeinä ystävät tässä iässä, kontekstissa ja elämäntilanteessa nähdään.

Selvittääkseni tutkimustehtävieni ja tulosteni taustaa kuvaan ensin ystävyyttä prosessina; mitä se on, miten se muodostuu ja haavoittuu. Sosiologiselta kannalta ajatellen nuoruuteen kuuluvat keskeisesti erilaiset nuorisokulttuurin muodot, joista varsinkin tyttökuultuureissa vaalitaan ystävyyttä juuri tytöille ominaisin tavoin. Mitä näihin tyttöjen ja naisten välisiin ystävyksiin sitten kuuluu? Tarkastelen myös kohderyhmäni ikäkautta psykologisten teorioiden pohjalta ja ystävyuden merkityksiä varsinkin tyttöjen kehityksen kannalta. Ystävien merkitys on meille usein tärkeä, mutta millä kaikilla erilaisilla tavoilla sen voi huomata? Entä mitä tapahtuu, kun aloitat seurustelun? Muuttuuko ystävyys johonkin suuntaan, pysyykö se yhtä tärkeänä elementtinä seurustelusta riippumatta?

Vaikka läheisen ystävyuden ideaalisista periaatteista löytyy yhteneväisyyksiä eri kulttuureittain, tärkeintä niissä on kuitenkin se, etteivät ne ole sosiologisesti katsottuna mitenkään tyypillisiä (Allan 1989, 14). Ystävyyttä pitäisi myös katsoa sitä taustaa vasten millaisissa sosiaalisissa konteksteissa ihmiset elävät sekä miten tämä sosiaalinen ympäristö muokkaa sosiaalisten siteidensä sisältöä ja niiden muotoa (Allan 1989, 153). Tässä laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan siksi pelkästään yliopistossa opiskelevien nuorten naisten läheisiä ystävyksiä sekä nähdään haastateltavat ainutlaatuisina yksilöinä, joilta saatu tieto on aina erityistä; millaisena nämä naiset näkevät ystävänsä, miten he ovat kokeneet ystäviensä merkityksen tässä kontekstissa ja tässä elämänvaiheessa. Tarkastelunkohteena ei kuitenkaan ole se miten yliopisto toimii näiden ystävyysuhteiden tilana vaan se, millaisia ystävyysuhteita juuri yliopistossa opiskelevilla nuorilla naisilla on, niitä omia käsityksiä läheisestä ystävydestä; se, mitä erikoislaatuista juuri heidän ystävyksistään on löydettävissä.

2 YSTÄVYYDEN PROSESSI

*Ystävä on henkilö, jonka kanssa voin olla vilpitön.
Hänen kanssaan voin ajatella ääneen. Olen vihdoin päässyt
niin aidon ja tasavertaisen ihmisen seuraan, että voin pudottaa yltäni
teeskentelyn, kohteliaisuuden ja harkinnan alimmaisestikin kaavut,
joita ihmiset eivät ikinä riisu, ja olla hänen kanssaan yhtä yksinkertaisesti ja
kokonaisvaltaisesti kuin toisensa kohtaavat kemialliset hiukkaset.
Ralph Waldo Emerson*

Tässä luvussa tarkastellaan ystävyyttä prosessina, sitä millaisin määritelmin ystävyyttä on pyritty kuvaamaan ja määrittelemään. Ystävyyssuhteiden sukupuoliero tulee myös ilmi, kuvaan hieman sitä miten naisten ja miesten ystävyyssuhteet eroavat kirjallisuuden pohjalta toisistaan. Naisten väliset ystävydet sekä miesten väliset ystävydet voivat olla yhtä läheisiä mutta läheisyyttä ilmennetään niissä usein hieman erilaisin tavoin. Ystävyudessa usein myös korostuu samanlaisuuden tärkeys, onko ystävyden synnyssä ja jatkumisessa kuitenkin kyse samanlaisuuden pakosta? Ystävyden usein myös oletetaan olevan yhtä harmoniaa, mutta ystävyys voi myös haavoittua. Ennen siihen asiaan pureutumista hieman kuitenkin läheisen ystävyden määrittelystä.

2.1 Läheinen ystävyys

Meillä kaikilla on subjektiivinen määritelmämme ystävyydestä. On mahdotonta antaa näin filosofiseen asiaan kuin ystävyteen yhtä tyhjentävää määritelmää, vaikka ystävyydestä löytyy monia erilaisia määritelmiä. Silmiinpistävin ja merkittävin piirre ystävyyssuhteissa on kuitenkin sen vapaaehtoisuus, joka on nähtävissä ystävyyssuhteiden aloittamisessa, ylläpitämisessä sekä lopettamisessa, sekä myös niissä odotuksissa, joita ystävillä on toisistaan (Krappmann 1996, 19). Ystäviltä odotetaan molemminpuolista välittämistä, luottamusta ja kunnioitusta, toisen kuuntelemista, uskoutumista sekä lohdutusta (Laine 1990).

Allanin (1989, 17–18) mukaan ystävyys on persoonallinen ja vapaaehtoinen suhde; yksilöiden välinen, yksityinen ja epävirallinen. Ystävyteen liittyy myös olennaisena osana sosiaalisuus ja hauskanpito yhdessä tekevät he sitten mitä tahansa.

Allanin mukaan ystävyys on sosiologiselta kannalta katsottuna ainoa rituaali- ja yhteiskuntavapaa suhde. Ystävyys ei ole institutionalisoitunut, mikä tekee siitä kiehtovan. Toisaalta, ystävyys ei ole kuitenkaan täysin vapaa yhteiskunnan rakenteiden vaikutuksesta. Tärkeää on se, että ystävyyttä ei juhlita (tätä kuitenkin hieman rikkoo ystävänpäivän 14.2. kaupallistaminen myös Suomessa) tai rekisteröidä virallisilla menoin, vaan se on villi ja vapaa, ja siksi se pelaakin täysin kirjoittamattomilla, mutta ehdottomasti olemassa olevilla omilla säännöillään. Ystävyys ei siis olekaan niin vapaaehtoinen kuin ensin luulisi, ystävyys rakentuu sosiologisesti katsottuna monista rakenteista, jotka eivät välttämättä ole yksilön omassa välittömässä hallinnassa (Allan 1989, 152).

Lopatan vuodelta 1981 olevan määritelmän mukaan ystävyys on epävirallinen, persoonallinen, vapaaehtoinen, tasa-arvoinen ja molemminpuoleiseen kiintymykseen perustuva suhde, johon vaaditaan toistuvaa, mieluisaksi koettua vuorovaikutusta sosiaalisesti - ainakin tietyssä tilanteessa - tasavertaisten ihmisten välillä. Vuodelta 1981 ovat myös seuraavat määritelmät: Brown näkee ystävyudet vapaaehtoisina, molemminpuolisina, vaihtelevina ja tasa-arvoisina suhteina, jotka vaativat osapuoliltaan tunteellista sitoutumista toisen persoonallisuuteen; Bellin taas näkee ystävyuden eräänlaisena epäinstituutiona, joka voi kytkeytyä toisiin instituutioihin ja tuoda niihin siten persoonallisen ulottuvuuden. (Aapola 1991, 6.)

Davis ja Todd (1985) havaitsivat, että yleensä ystävien oletetaan olevan rehellinen ja avoin, osoittavan kiintymystä, kertovan salaisuuksistaan ja ongelmistaan, antavan apua kun sitä tarvitaan, luottavan ystävänsä ja olevan myös itse luotettava. Ystävä myös viihtyy toisen seurassa erilaisten aktiviteettien parissa sekä kohtelee toista kunnioituksella, arvostaa häntä ja on myös valmis läpityöskentelemään erimielisyydet. Ystävästä pitää myös nauttia hänen itsensä takia, eikä sen vuoksi mitä tämä ihminen voi tehdä toisen vuoksi. Ystävyys onkin palkitsevaa myös sen kautta, mitä tämä ihminen saa meidät tuntemaan omasta itsestämme. (Duck 1991, 7.) Myös Rawlinsin (1992) mukaan ystävyys on vapaaehtoinen, henkilökohtainen side, joka on tasa-arvoinen ja molemminpuolinen ja sillä on positiivisia vaikutuksia. Ystävyys nähdään siis usein vapaaehtoisena, henkilökohtaisena suhteena, joka yleensä tarjoaa läheisyyttä ja apua, ja jossa kaksi ihmistä pitävät toisistaan ja etsivät toistensa seuraa (Fehr 1995, 7).

Floyd (1995) toteaa myös, että ystävyys on vapaaehtoinen, usein muutoksessa oleva liitto, jossa korostuu samanlaisuuden tärkeys (ks. myös Akers, Jones & al

1998). Berry, Willingham ja Thayer (2000) tarjoavat kuitenkin vastaväitteen sanomalla, että ihmiset eivät välttämättä ystävysty täysin samanlaisten ihmisten kanssa kuin he itse ovat. Ihmissuhteiden toimivuuteen liittyikin kaksi keskenään ristiriitaista sanontaa, yhtäältä vastakohtaisuudet täydentävät ja toisaalta samanlaisuus vetää puoleensa. Tieteellisen tutkimuksen on ollut hankala päästä yksimielisyyteen asiasta. Duck (1991, 96-130) pitää kumpaakin näkökulmaa osittain oikeana. Ihmiset etsivät erityisesti suhteen alkuvaiheessa toisesta samankaltaisuutta rodusta, koulutustaustasta ja kiinnostuksen kohteista. Myöhemmin haetaan samankaltaisuutta perusasenteissa ja uskomuksissa. Ihmisten erilaisuus viehättää, ja sitä etsitään silloin, kun se täydentää itsessä koettuja piirteitä; silloin kun asian kumpikin puoli tarvitaan kokonaisuuden syntymiseksi. Ystävyysuhteet ovat kuitenkin usein harmonisia, kun ystävä kokee toisen tyydyttävän sosioemotionaaliset tarpeensa ja että nämä tarpeet ovat tietyssä määrin samankaltaisia (Gavin & Furman 1996).

Ystävyyksistä puhuttaessa on erotettu kaksi eri ystävyystyyppiä, jotka kuvastavat ihmisten erilaisia taipumuksia tehdä valintoja eri ulottuvuuksilla, kuten riippuvuus, affektio, itsesäilmaiseminen ja arvostelu vs. riippumattomuus, instrumentaalisuus, suojelevuus ja hyväksyminen; siis on kyse suhteeseen sitoutumisen erilaisesta luonteesta (Rawlins 1992). Ensiksikin on erotettu läheisyyttä tai yhteisyyttä korostava kommunaalinen ystävyys, joka perustuu huolenpidon etiikalle ja on hyvin henkilökohtainen, osapuolille tunteidenkin välittämää tukea tarjoava suhde, jossa mieltymys ja sitoutuminen kohdistuu toiseen osapuoleen ja yhdessäoloon sinänsä. Toisaalta on nähty olevan oikeusetiikalle perustuvaa toiminnallista ystävyyttä, joka suuntautuu ihmisten väliseen harmoniaan, toimintaan ja laajempaan sosiaaliseen yhteyteen, jossa tärkeää on yhteinen tekeminen. Näistä ensin mainittu on perinteisesti naisille ja jälkimmäinen miehille tyypillinen ystävyuden muoto. Naistenkin ystävyysuhteet voivat kuitenkin olla toiminnallisia, esimerkiksi Duck ja Wright (1993) sekä Voss, Markiewicz ja Doyle (1999) ovat havainneet, että naiset arvostavat miehiä enemmän ystäviensä stimuloivan heidän kiinnostustaan uusiin ja jännittäviin aktiviteetteihin eli naisten ystävyysuhteet voivat olla jopa miehiä enemmän toiminnallisia mutta kuitenkin myös tunteikkaampia.

Allan (1989) toteaa miesten ystävyksien olevan enemmän 'side by side' ja naisten ystävyksien 'face to face'. Floydin (1995) tutkimuksessa miehet ilmaisivat läheisyyttä ystävyksissään kättelemällä, juomalla yhdessä sekä puhumalla seksuaalisista asioista. Miehet ilmentävätkin ystävyuden läheisyyttä erilaisin keinoin.

Tämä läheisyys ei kuitenkaan ole sen vähäisempää kuin naistenkaan ystävyyksissä kokema läheisyys. Yleensä ystävyuden läheisyyttä mitataan kyvyllä avautua toiselle tai emotionaalisten tunteiden kokemisella. On kuitenkin virhe väittää, että miesten enemmän aktiiviset sekä instrumentaaliset suhteet eivät olisi läheisiä. Miesten väliset ystävyyssuhteet voivat olla aivan yhtä läheisiä kuin naistenkin väliset ystävyyssuhteet, läheisyys vain ilmenee niissä eri tavoin.

Ideaalinen ystävyys on solidaarista, sitä ei kahlehti itsekkäät ja hyötykeskeiset seikat ja se perustuu yksinomaan ystävien persoonalliseen ja vapaaehtoiseen sitoutumukseen toisilleen. Kumpikin antaa toisilleen mitä toinen tarvitsee ilman ajatuksia maksusta tai palkitsemisesta, sillä he ovat ystäviä keskenään. Tällaisesta näkökulmasta ajateltuna ystävyydellä voi sanoa olevan valtava moraalinen merkisevyys: yksi suurimmista ihmisten välisistä vapaaehtoisen, epäitsekkään sitoumuksen osoituksista. Sosiologisesta näkökulmasta ajateltuna tällainen ystävyuden kuvaus on äärimmäisyyteen menevää ja on selvää, ettei sitä voida käyttää kaikista ystävyyksistä. Sellaiset ihmiset, joihin voi käyttää termejä hyvin luotettava sekä epäitsekkäs, nähdään usein ystävinä, joita kuvataan sanoilla “todellinen” ja “oikea”. Nämä ystävyudet ovat usein kestäneet aika pitkän ajan sekä selvinneet suurista ystävyysten elämää mullistaneista muutoksista sekä näistä ystävyyksistä on saatu apua henkilökohtaisessa kriisissä. (Allan 1989, 13.) Tällaiset läheiset ystävyudet ovat harvinaisia, kuitenkin useimmilla ihmisillä on usein ainakin yksi tai kaksi ystävää, joita voi kuvata sanoin todellinen ystävä, sekä useita ystäviä, jotka eivät ole tätä tyyppiä. Joskus naisen voi olla jopa vaikeaa nähdä eri ystäviensä eroavaisuudet; kuka on paras ystävä, kuka on melkein paras ystävä, kuka on aika hyvä ystävä mutta ei kuitenkaan hyvä ystävä, kuka on vanha ystävä ja kuka uusi. (Apter & Josselson 1998, 54.) Naisilla voi olla myös monia tärkeitä ystäviä elämän eri alueilta eri tarkoituksiin. Voi olla olemassa parhaat ystävät, hyvät ystävät, työystävät, lomaystävät ja kaikille on olemassa omat säännöt luottamuksesta ja pitämisestä. (Apter & Josselson 1998, 11.)

Parksin ja Floydin (1996) tutkimusten mukaan ihmisillä on erilaisia merkityksiä ystävien läheisyydelle ja intiimiydelle (lämpö, turva, kodikkuus). Kuitenkin ne, jotka sanoivat ystävyksiensä olevan läheisiä sekä intiimejä, mainitsivat niitä enemmän, jotka sanoivat ystävyksiensä olevan pelkästään läheisiä, läheisyyden ystävydessä tarkoittavan molemminpuolista hyväksymistä, eli hyväksytään toinen, ei tuomita toista ja tunnetaan, ettei toiseen tarvitse tehdä vaikutusta. Lähei-

syyttä osoitettiin myös ystävyysuhteen ilmaisemisella, jolloin joko suoraan verbaalisti tai ei-verbaalisti osoitettiin läheisyyden tai ihmissuhteen arvo. Myös suhteen keston mainitseminen ilmensi läheisyyttä sekä globaali läheisyyden tunne, eli tutkittavat mainitsivat ystäviinsä liittyen yleistyneitä tunnetiloja, kuten lämmön, välittämisen, pitämisen tai rakastamisen. Läheisyys on Parksien ja Floydin (1996) mukaan usein osoitus intiimistä ihmissuhteesta, mutta ihmissuhde voi olla läheinen myös ilman intiimiyttä.

Läheisyydellä tarkoitetaan usein ystävien keskeistä henkilökohtaisten ajatusten, tunteiden ja persoonallisuuspiirteiden tuntemista. Kaikkein läheisin ja myös tärkein suhde on paras ystävä, jonka kanssa on yleensä yhteinen merkittävä historia ja jota tavataan usein. Kysymys on kahden ihmisen intiimistä emotionaalisesta ja sosiaalisesta siteestä, johon liittyy runsaasti positiivisia tunteita. (Aho & Laine 1997, 163.) Allan (1989, 13) väittää kuitenkin, että läheiset ystävydet eroavat usein muista ystävyksistä siinä, että ne ovat vähemmän aktiivisia sekä läheiset ystävät eivät välttämättä näe toisiaan säännöllisesti eivätkä täten tee paljoakaan yhdessä. Tämä johtuu lähinnä maantieteellisestä erosta, joka vaikeuttaa säännöllisiä tapaamisia kuitenkaan niitä vaarantamatta. Itse asiassa tämä seikka, että ystävyys kestää keron, osoittaa ystävyuden erikoisen luonteen. (Aho & Laine 1997, 166; Allan 1989.) Muita läheisyyttä kuvaavia seikkoja ystävydessä on avoimuus, tunteiden ja syvimpien ajatustensa jakaminen, toisen tukeminen, luottamus sekä fyysinen näkeminen. Omien ajatustensa ja asioiden kertominen toiselle on usein tärkeä läheisyyden merkki. (Monsour 1992.)

Ystävyteen kuuluu myös molemminpuolinen kontaktien ylläpitäminen. Koska suhde on kuitenkin vapaaehtoinen, kumpikaan ei voi esittää ehtoja tai vaatimuksia suhteen jatkumiselle, vaikka ystävydessä ne kirjoittamattomina sääntöinä olisivatkin. Jotta suhde olisi toimiva, jatkumisen varmistamiseksi molempien tulee tasapuolisesti osallistua ystävyuden vahvistamiseen, esimerkiksi molemmat huolehtivat kontaktin ottamisesta toiseen. Ystävyysuhteen ei kuitenkaan tarvitse olla näkyvä asia. Se voi tulla esiin aina tarvittaessa. (Aho & Laine 1997, 166.) Läheiset ystävydet eivät siis ole sosiologiselta näkökannalta ajateltuna tyypillisiä, tiettyä tyyppiä. Ystävydet eroavat toisistaan, eikä kaikkien ystävyksien pidä edes olla niitä läheisiä ystävyksiä; erilaisilla ystävyksillä on omat tarkoituksensa ja rajansa. Suurimmassa osassa ystävyksiä ne rajat, jotka ystävyydelle asetetaan, muuttuvatkin ajan sekä kiinnostuksen kohteiden ja olosuhteiden myötä. (Allan 1989.)

Monissa tutkimustuloksissa toistuu ystävyysvapaus, toisaalta kuitenkin ystävyys pelaa tietyillä kirjoittamattomilla säännöillä. Ystävyys määritelläänkin kuuluvan paljon asioita siitä millainen hyvän tai läheisen ystävän pitää olla.

2.2 Tuttujen ja ystävien ero

Ystävyys-suhteet eroavat toverisuhteista siinä, että ensin mainituille on ominaista intensiivinen kahdenkeskisyys ja vastavuoroisuus ja jälkimmäisille ryhmäänkuuluvuus ja kumppanuuden kokeminen (Poikkeus 1995, 123). Kahden henkilön ystävyys voi tarjota mahdollisuuksia affektiolle, intiimiydelle ja luotettavalle liitolle, kun taas vertaisryhmässä olo saattaa painottua jonkin osana olemisen tuntemiseen sekä hyväksynnän ja mukana olemisen tuntemiseen. (Furman & Simon 1998.) Suhteet ikätovereihin muistuttavat sisarus-suhteita. Ystävyys-suhteet kuitenkin eroavat sisarus-suhteista mm. siinä, että sisarus-suhteissa vallitsevat toverisuhteita useammin ei-symmetriset roolit ja ystävän kanssa neuvotellaan enemmän kuin sisaruksen kanssa. Ystävän tekoja arvioidaan myös eri tavoin kuin sisaruksen. Ikätovereidensuhteelle on ominaista vastavuoroisuus ja samalla tasolla oleminen. (Poikkeus 1995, 122.)

Tuttuus ja ystävyys eivät ole sama asia. Ystävien omistaminen ja suosittuna oleminen eivät ole sama asia; ystävänä oleminen ei edellytä suosittuna olemista (Hartup 1982, 181). Ihminen voi olla päivittäin tekemisissä joidenkin ihmisten kanssa eikä välttämättä ikinä tule hyviksi ystäviksi heidän kanssaan. Joidenkin ihmisten kanssa vietetään aikaa ja pidetään hauskaa, mutta heille ei tulisi mieleenkään uskoutua ja kertoa itsestä henkilökohtaisia asioita, joita kerrotaan oikeille ystäville. Ihmisellä voikin olla parhaan ystävän ja muutaman läheisen ystävän lisäksi vielä muitakin hyviä ystäviä. Näihin suhteisiin ei kuitenkaan liity sellaista intiimiä ja henkilökohtaista välittämisen ja luottamuksen tunnetta kuin läheisimpiin suhteisiin. (Allan 1989, 19.)

Varsinaisia ystäviä etäisempiä ovat toverit, joiden kanssa ollaan tekemisissä ja joihin myös suhtaudutaan enimmäkseen ystävällisesti, mutta joita ei tunneta kovin hyvin ja joihin ei liity erityisiä tunnesiteitä. Sosiaaliseen verkostoon kuuluvien osalta raja ystävyys- ja toveruuden välillä on liukuva. Tämä sosiaalinen verkosto on kuitenkin koko ajan muutostilassa sen mukaan, miten se vastaa yksilön kulloisiakin

tarpeita. Tästä syystä ihmisen ystävyys- ja toveruussuhteet vaihtelevat tavallisesti eri elämänvaiheissa. Nuorilla sosiaalinen verkosto saattaa muodostua koulutovereista ja harrastuspiirien kavereista. Työ- ja omaan perhe-elämään siirryttyä sosiaaliseen verkostoon saattaa kuulua ihan eri ihmisiä: työtovereita, sellaisia perheitä, joilla on samanikäisiä lapsia jne. (Aho & Laine 1997, 164.)

2.3 Ystävyiden syntyminen

Missä olosuhteissa kaksi toisilleen vierasta ihmistä oppivat pitämään toisistaan? Miten ystävyys kahden ihmisen välille syntyy? Onko sitä edes mahdollista määritellä? Jokaiseen tapaukseen liittyy varmasti paljon asioita, mutta kuvauksia ystävyiden synnystä löytyy paljon. On myös olemassa ohjeita hyvän ystävyiden synnyttämiseen (ks. esimerkiksi Stevens 2000). Ystävyiden oletetaan syntyvän pinnallisena tuttavuutena, josta vähitellen syntyy ystävyys. Näin ei kuitenkaan ole, koska kaikkien kanssa emme ystävyisty (Alberoni 1984). Alberonin mukaan ystävyys alkaa ei-jatkuvana aktina, hyppäyksenä. Tulee hetki, jolloin tunnemme voimakasta sympatiaa ja kiinnostusta, sukulaisuutta tiettyyn henkilöön. Tätä hetkeä voi kutsua kohtaamiseksi, joka on aitouden, itsensä paljastamisen hetki. Ystävyys syntyy sitten peräkkäisten kohtaamisien seurauksena. Tämä ei ole kuitenkaan välttämättä tietoinen prosessi, Gouldnerin (1987, 21) mukaan nuoret naiset eivät välttämättä osaa määritellä tarkasti ystävyytensä alkamista.

Aapolan (1991) tutkimuksessa tyttöjen ystävydet syntyivät usein kuin sattumalta, esimerkiksi aiempien tuttavien tavatessa toisensa sopivassa tilanteessa uudelleen, kun molemmat etsivät uutta seuralaista. Ystävän valintakriteerejä ei ilmaistu haastatteluissa kovin kiteytyneesti, mutta monesti ystävykset olivat kiinnostuneet samantapaisista harrastuksista, asuivat toistensa lähistöllä ja olivat samanikäisiä: lisäksi heillä oli samantyyppinen perhetausta ja jopa ulkonäkö. Ulkoiset ominaisuudet eivät kuitenkaan riittäneet: ennen kaikkea ystävän piti haastateltujen mielestä olla luotettava ja säilyttää ystävyiden väliset salaisuudet. Ystävien tuli myös ymmärtää toisiaan, jakaa mielipiteitä tärkeistä asioista ja olla valmiita hauskoihin yhteisiin toimintoihin. Tärkeimpinä ominaisuuksina tytöt pitivät ystävän luonteenpiirteitä: kekseliäisyyttä, monipuolisuutta, luotettavuutta, huumorintajua ja valmiutta hauskoihin puuhiin.

Mitkä seikat sitten johtavat lapsen, nuoren tai aikuisen kehittämään ystävyysuhteen jonkun kanssa mutta ei toisen? Näitä voivat olla fyysinen läheisyys ja edustavuus, tuttuus, samankaltaisuus, toisiaan täydentävyys sekä palkitsevuus. Samankaltaisuus voi näytellä osaa ystävyden syntymisessä varsinkin käyttäytymisen ja aktiviteettien harrastamisen myötä (Urberg, Değirmencioğlu & Tolson 1998). Useasti mitä lähempänä olet toista ihmistä ja mitä enemmän olet hänen kanssaan tekemisissä, sitä suuremmalla todennäköisyydellä ystävyystyt hänen kanssaan. Näin voi käydä esimerkiksi koulussa, armeijassa, yliopistossa tai työpaikalla. Usein ihmiset, jotka jakavat samanlaisen näkökannan, arvot sekä kiinnostuksen kohteet, kiinnostuvat toisistaan suuremmalla todennäköisyydellä ja ystävyystyvät. Toisiaan täydentävät ystävyysuhtet eivät ole niinkään yleisiä; vaikka vastakohtat voivat vetää puoleensa, ei voida todistetusti sanoa, vaikuttaako ystävyystymisessä juuri tämä erilaisuus vai mikä muu. Ystävyissä arvostamme yleensä myös sitä, että meitä ja tekemisiämme arvostetaan ja kannustetaan toisen osalta. Näitä kannustimia voivat olla esimerkiksi konkreetit asiat, kuten raha ja lahjat, mutta tärkeitä ovat ennen kaikkea sosiaaliset kannustimet, kuten neuvot ja emotionaalinen tuki. (Furnham 1989, 102–104.)

On olemassa kaksi yleistä hypoteesia, jotka ohjaavat attraktio-tutkimuksia, attraktion tarkoittaessa tässä vetovoimaa ja liittymistarvetta toiseen ihmiseen (Aboud & Mendelson 1996, 88). Ensimmäinen hypoteesi on, että ihmiset valitsevat ystäviä, jotka ovat samankaltaisia kuin he itse. Toisen hypoteesin mukaan ihmiset valitsevat ystävänsä sen mukaan, mitä kiinnostavia ominaisuuksia heillä on, esimerkiksi sosiaalisia kykyjä, ideaalinen persoonallisuus tai tietty luonne, tai yksinkertaisesti sen mukaan, pitävätkö ihmiset vastavuoroisesti heistä. Suosio ja attraktio kulkevat käsi kädessä varsinkin lasten elämässä, mutta ystävyys ja suosio ovat kuitenkin eri osiot ihmisen elämässä. Ystävyden syntyyn voivat vaikuttaa eri tekijät kuin suosion syntymiseen. Duckin (1991, 29) mukaan ystävyysuhtetien alussa vaikuttaa eniten keskinäinen käyttäytyminen ja sen jälkeen alkaa vaikuttaa yhteinen toiminta. Jotta suhde voisi kehittyä, on testattava mahdollisuutta toimiiko se; on arvioitava luottamusta ja toisen ihmisen luotettavuutta, salaisuuksien jakamista, läheisyyden kehittämistä, toisen neuvoihin uskomista, päivärutiinin organisoimista yhdessä sekä arvioitava saatua emotionaalisen tuen laatua hädän hetkellä. Kaikkien näiden asioiden on annettava ajan kanssa muhia eikä niitä saa kiirehtiä.

Ystävyyttä edeltävät seikat (ei järjestyksessä), eli ne ihmisen ominaisuudet, jotka tekevät hänestä kiinnostavan toisen silmien edessä (Furnham 1989, 104–105):

- jos ihmisellä ilmenee samanlaisia ominaisuuksia, uskoja, arvoja, persoonallisuuden ominaisuuksia sekä käytöstapoja,
- jos ihminen tyydyttää tarpeemme pikemmin kuin on välinpitämätön tai turhautunut,
- jos ihminen on fyysisesti viehättävä ja puoleensavetävä,
- jos ihminen on sosiaalisesti pätevä,
- jos ihminen on yleisesti miellyttävä ja on samaa mieltä kanssamme,
- jos ihminen pitää vastavuoroisesti meistä tai
- jos ihminen on yleensä maantieteellisesti lähellä.

Tämä lista pätee Furnhamin (1989) mukaan varsinkin nuoriin ja aikuisiin. Lista ei ole kaikenkattava eikä kulttuuri-vapaa. Se voi olla myös aikaan sidoksissa oleva. Ystävyyden määrittämisessä täytyy aina pitää mielessä ihmisen individuaaliset tarpeet sekä myös persoonallisuus kuten myös kulttuuri ja myös mahdollinen alakulttuuri, josta ihminen tulee.

Ystävien ominaisuuksista ja attraktion perusteista on siis pitkä lista olemassa, mutta usein jätetään huomioimatta pari asiaa: ystävyyden kehittyminen (evoluutio), joka on pitkä prosessi; sekä kehitykselliset erot, jotka erottavat eri-ikäisiä ihmisiä esimerkiksi siinä, mitkä asiat viehättävät toisessa ihmisessä (Aboud & Mendelson 1996). Samankaltaisuus on tärkeämpää lapsena kuin myöhemmässä vaiheessa sekä myös ystävyysuhteen alkuvaiheessa pikemmin kuin myöhemmässä vaiheessa. Ystävyys muodostuu yleensä ihmisten kanssa, jotka ovat samaa uskontokuntaa ja samalla sosioekonomisella tasolla, joilla on samanlainen työ, tausta, koulutuksellinen historia, tulotaso, vapaa-ajan kiinnostuksen kohteet, seksuaalinen suuntautuminen ja jotka ovat samaa rotua (Duck 1991, 49). Ystävyys ei siis olekaan niin vapaaehtoista kuin luulisi (ks. luku 2.1), vaan siihen liittyy tietty normisidonnaisuus (Allan 1989, 17).

Ystävien samankaltaisuuden on todettu olevan palkitsevaa ainakin kahdella tavalla: omien uskojen ja asenteiden vahvistaminen toisen samalla tavalla ajattelevan osalta sekä osallistuminen harrastuksiin yhdessä sellaisen ihmisen kanssa, jolla on samanlaisia kiinnostuksenkohteita. Ystävät voivat olla samanlaisia myös asenteiltaan

ja uskomuksiltaan. Ystävyyden ensimmäisiin askelmiin ja kehittymiseen liittyy täten toisen ihmisen uskomusten ja asenteiden aktiivinen etsintä. Aikuisten ystävyyksissä tärkeitä ovat demografiset tekijät (ikä, sukupuoli, rotu, ammatti, työllisyystaso, koulutus, siviilisääty, aika minkä asunut tietyllä alueella) tai sosiaaliset ominaisuudet. Lapset ovat yleensä monissa asioissa samankaltaisia ystäviensä kanssa. Yleensä demografiset tekijät saattavat lapset yhteen valmiissa kouluympäristössä tai naapurustossa. (Aboud & Mendelson 1996.) Siksi onkin vaikeaa todistaa, että pelkkä samankaltaisuus olisi ystävyyttä muodostava tekijä (Aboud & Mendelson 1996; Gavin & Furman 1996).

Berry, Willingham ja Thayer (2000) tarjoavat vastaväitteen sanomalla, että ihmiset eivät välttämättä ystäväysty täysin samanlaisten ihmisten kanssa kuin he itse ovat. Tutkimukseen osallistui 131 ystäväparia eli yhteensä 262 ihmistä, joista suurin osa oli hieman yli kaksikymmentä vuotiaita naisopiskelijoita. Parit pitivät neljän viikon ajan päiväkirjaa ystävyystään ja kävi ilmi, että ihmiset eivät ystäväysty yksilöiden kanssa, jotka ovat suurimmassa määrin samanlaisia kuin he itse persoonallisuuden ja affektiivisuuden mukaan. Myös Singh & Ho (2000) päättelivät tutkimuksessaan, että toisen eroavaisuudella pikemmin kuin samankaltaisuudella on suurempi painoarvo sosiaalisessa attraktiossa.

Vittenglin ja Holtin (2000) tutkimuksessa, jossa lyhyillä keskusteluilla tuntemattomien ihmisten kanssa mitattiin tutustumista, saatiin selville, että omien asioiden kertominen sekä sosiaalinen attraktio olivat keskeisiä tekijöitä positiivisen tunteen aikaansaamiseksi. Toisen ihmisen kohdatessaan ihminen voi osoittaa kiinnostustaan hymyilemällä, kuuntelemalla tarkasti mitä toisella on sanottavaa sekä kysymällä lisäkysymyksiä. Sen jälkeen, kun kummatkin ovat osoittaneet kiinnostusta ystäväystyden muodostamista kohtaan, on kuitenkin tehtävä vielä paljon älyä vaativaa työtä, uudelleenjärjesteltävä monia aktiviteetteja sekä kerrottava eri näkökannat asioihin (Duck 1991, 62). Tärkein työ ystäväystyden muodostumisessa on kuitenkin se muunnos tästä asioiden ja tunteiden keskinäisestä ja yksityisestä jakamisesta täysin toimivaksi ja aktiiviseksi ihmissuhteeksi.

VanLear'n ja Trujillon (1986) mukaan ihmissuhteen kehittymisessä on neljä vaihetta: epävarmuuden vähentyminen toisesta ihmisestä, toisen ihmisen tunteiden löytäminen, kasvaminen yhdessä suhteeseen sekä suhteen vakiinnuttaminen. Ystäväysty ei synny siis pelkästä ystävällisestä puheesta, siihen tarvitaan ystävällisiä tekoja ystävällisessä paikassa. Kuitenkin se mikä synnyttää ystäväystyden voi usein olla

hämärän peitossa, aina ystävyys ei synny vaikka ihmiset olisivat samanlaisia ja usein samassa kontekstissa. Paljon riippuu myös siitä, mitä ihminen arvostaa toisissa ihmisissä ja onko hän itse valmis ystäväystymään ja avautumaan toiselle ihmiselle.

2.4 Ystävyuden haavoittuvuus

Ystävyudessa on kriisejä, kuten muissakin ihmissuhteissa. Ainoa keino kriisien selvittämiseen on kriisien kohtaaminen ja asioiden selvittäminen, tavalla tai toisella (Alberoni 1986). Aina kriisit eivät kuitenkaan selviä, ja ystävä saatetaan menettää. Yleensä ystävyuden loppumisessa ystävyys saattaa hiipua pikku hiljaa, ensimmäisenä merkkinä voikin usein pitää kontaktien vähenemistä. Jos ystävyys loppuu yhtäkkiä, yleensä se on toisen osapuolen osalta tapahtuvaa, toisen jäädessä aivan ymmälle. (Gouldner 1987, 127.) Ystävyysuhde on haavoittuvainen suhde, ja siihen liitetään yleensä paljon kirjoittamattomia sääntöjä, joiden rikkominen koetaan epäystävällisyydeksi. Younissin ja Smollarin (1985) tutkimusten mukaan läheisessä ystävyysuhteessa ongelmia aiheuttavat erityisesti ystävän epäluotettava toiminta, ystäväille osoitetun riittävän huomion puute, ystävään tai hänen omaisuuteensa kohdistuva epäkunnioitettava toiminta sekä ystävän vastenmielinen käyttäytyminen. Myös kateellisuuden on todettu uhkaavan ystävyyttä.

Berryn, Willinghamin ja Thayerin (2000) ystävyysparien tutkimuksessa selvisi, että vähemmän affektiiviset ja avoimet ystävykset omasivat enemmän konflikteja kuin enemmän affektiiviset ihmiset, jotka tunsivat olonsa läheisemmäksi ystävänsä kanssa ja ärsyyntyivät vähemmän ystävistään kuin muut ihmiset. Myöskin ne ihmiset, jotka kokivat olevansa samaa mieltä raportoivat vähemmän ärsyyntymistä. Ekstrovertit ihmiset tunsivat myös olevansa läheisempiä ystäviensä kanssa kuin muut ihmiset. Individuaaliset erot persoonallisuudessa ja affektiivisuudessa vaikuttavatkin ystävyuden laatuun. Teini-ikäisistä tehdyssä tutkimuksessa kuitenkin kävi ilmi, että ystävyysuhteissa voi esiintyä paineita olla kiltti ja täten konflikteja ei uskalleta kohdata suoraan (Gavin & Furman 1996).

Epäluotettavuuden on todettu olevan yleisin vakavan konfliktin aiheuttaja ystävyudessa (mm. Feldman, Cauffman, Jensen & Arnett 2000; Youniss ja Smollar 1985). Kun ihminen on avautunut ja uskoutunut toiselle ihmiselle, kertonut sisimmät tuntosensa, toiveensa ja vaikeutensa, hän odottaa toiselta luottamusta ja uskollisuutta.

Tällöin on ymmärrettävää, että toisen luottamuksen pettäminen johtaa ystävyysuhteessa pettymyksiin ja konflikteihin, jolloin suhde helposti vahingoittuu tai jopa päättyy. Esimerkkejä tällaisesta epäluotettavasta toiminnasta on esimerkiksi se, jos ystävä paljastaa yhteisiä salaisuuksia muille, pettää luottamuksen tai puhuu selän takana pahaa. Konflikteja nuorten samaa sukupuolta olevien ystävien välille voivat aiheuttaa myös erilaiset ajatukset, uskomukset ja arvot. Vakavimmat konfliktit koskevat kuitenkin epäluotettavaa toimintaa. (Aho & Laine 1997, 167, 177.) Myös Apter ja Josselson (1998) havaitsivat haastatteluissaan, että tytöillä ja naisilla suurin petos ystävyysuhteissa liittyy siihen, jos toinen paljastaa salaisuuden jollekin muulle. Kun on tehnyt itsensä haavoittuvaiseksi ja kertonut asioita ja salaisuuksia luottamuksella toiselle, pettymys voi olla suuri, jos toinen pettää hänelle annetun luottamuksen.

Ihminen voi myös pahoittaa mielensä, jos ystävä sulkee hänet ulkopuolelle, ei osoita sympatiaa ja pidättäytyy jakamasta kokemuksiaan ja muuten suhtautuu välinpitämättömästi. Riittävän huomion puute on siis myös yksi ystävyttä haavoittavista tekijöistä. Myös epäkunnioitettava toiminta, kuten jos ystävä käyttää epärehellisesti toista hyväkseen, on epäkohtelias, komentelee, uhkailee, pilkkaa tai syyttelee häntä sopimattomasti, on osoitus loukkauksesta. Myös kateuden tunteilla ystävyttä voi vahingoittaa. Esimerkiksi ystävän hyvä ulkonäkö, varallisuus, menestys, suosio, rikas sosiaalinen elämä saattavat aiheuttaa ystävässä halun saada itselleen samoja asioita. Kateutta ei mielellään tunnusteta, mutta se saattaa uhata ystävyysuhdetta, jopa rikkoa sen. Kateus voi esimerkiksi ilmetä niin, ettei ystävä pysty iloitsemaan eikä onnittelemaan toista hänen menestyksestään. (Aho & Laine 1997, 167–168.)

Feldman, Cauffman, Jensen ja Arnett (2000) tutkivat naimattomien 18–23-vuotiaiden yliopisto-opiskelijoiden suhtautumista pettämiseen romanttisessa suhteessa sekä ystävydessä. Miesten pettäminen hyväksyttiin laajemmin kuin naisten, miehet myös hyväksyivät paremmin pettämistä kuin naiset sekä seksuaalinen pettäminen hyväksyttiin paremmin kuin ystävän luottamuksen pettäminen. Tutkimus osoitti, että nuoret aikuiset, ainakin periaatteessa, pitävät luottamusta tärkeänä arvona ja pettämistä ei-hyväksyttävänä luottamukseen kohdistuvana rikkomuksena. Hyväksyttävänä syynä ystävän luottamuksen pettämisessä pidettiin kuitenkin eniten sitä, että mahdollistettiin ystävän saada apua. Siitä tuli riittävä syy salaisuuden kertomiseen jollekin muulle. Tässä tulee esiin moraalinen seikka, pitääkö antamansa lupauksen vai auttaako ystävää, ettei toinen esimerkiksi vahingoita itseään tai muita.

Muita hyväksyttävimpiä syitä ystävän luottamuksen pettämiseen olivat salaisuuden kertominen niin, ettei kerro asiaan liittyvän henkilön henkilöllisyyttä, salaisuuden lipsahtaminen vahingossa sekä se, että koki olevansa kotoisin sellaisesta kulttuurista, jossa muutenkin jaetaan kaikki tieto keskenään. Kaikista huonoimpana syynä luottamuksen pettämässä pidettiin yleensä mahdollisuutta joutua kiinni jostain asiasta, eli vaikka salaisuuden kertomisesta. Yksityiskohtaisemmin näitä syitä olivat: joutuisi kaiken keskipisteeksi, jos kertoisi salaisuuden; oli varma, että ystävä ei saisi tietää; oli kertonut salaisuuksia ennenkin eikä jäänyt kiinni siitä; sekä se, että tiesi, ettei ystävä tee mitään vaikka saisikin tietää.

Eri syitä ystävyysuhteen päättymiselle on esimerkiksi merkittävä muutos toisen taloudellisessa, sosiaalisessa tai maantieteellisessä asemassa. Toisaalta taas, jotkut ystävyysuhteet jatkuvat vaikka suuria muutoksia edelle mainituissa asioissa tapahtuukin, riippuen molemminpuolisesta halusta ylläpitää ystävyyttä (Allan 1989, 45). Ystävyys voi myös herätä uudelleen eloon. Ystävyysuhteen jatkuminen on usein kuitenkin kiinni ystävyysuhteen historiasta. Jos ystävyydellä on merkittävä yhteinen historia, ystävykset uskovat yleensä suhteensa jatkuvan jossakin muodossa mahdollisesta välimatkastakin huolimatta. Tuoreessa ystävyysuhteessa ei yleensä esiinny suurta halukkuutta säilyttää suhdetta välimatkan päästä. Jos molemmat osapuolet kuitenkin kokevat ystävyysuhteen arvokkaaksi, konfliktin ratkaisemiseen myös panostetaan. Tällöin jatkuva keskustelu, anteeksipyyntö ja anteeksianto takaavat ystävyysuhteen jatkumisen. (Aho & Laine 1997, 166, 170.)

Weinstock ja Bond (2000) tutkivat yliopistoikäisten naisten kokemia konflikteja läheisissä ystävyysuhteissa ja löysivät kolme erilaista tapaa käsitellä konflikteja: välttely, hyväksyntä ja ymmärrys sekä sitoutuminen ja kehittyminen. Välttelystä naiset eivät halunneet ajautua riitaan ystävän kanssa ja täten välttelivät riitelemistä. Välttelyyn kuului voimakas vastenmielisyys erilaisuuteen ja varsinkin erimielisyyksiin ja konflikteihin ystävien kanssa. Hyväksynnässä ja ymmärryksessä ilmaistiin erilaisuuksia ja erimielisyyksiä enemmän kuin välteltiin niitä. Tähän liittyi kuitenkin myös erilaisuuden hyväksyminen vähäisellä arvioinnilla tai tutkimisella. Ystävät ilmaisivat mielipiteensä ja tunteensa selkeästi toisilleen mutta sen jälkeen antoivat asian olla joko olemalla samaa tai eri mieltä asiasta. Lisäkeskustelulla asiaan ei saatu enää mitään uutta, korkeintaan pahaa mieltä ystävälle tai ystävyydelle, sillä silloin keskustelu vihjasi, että ihmisten erilaisuus ei olisi arvostettua tai hyväksyttyä. Sitoutuminen ja kehittyminen yhdistää ja laajentaa edellisen kohdan erilaisuuden

arvostamista. Arvostamisen lisäksi tähän kuuluu keskustelu, kokeilu, peruuttaminen, arviointi sekä katsominen asioita toisen näkökulmasta. Rehellisyys ja kommunikaatio olivat ne keinot, joilla toiseen ihmiseen ja hänen mielipiteisiinsä sitouduttiin. Vastaajat tiedostivat, että joissain ystävyysuhteissa he voivat joko vältellä tai yksinkertaisesti hyväksyä konfliktit, mutta he selvästi suosivat ja arvostivat kokeilua ja yleistä konfliktien prosessointia ystävän kanssa. Puhumisen ja rehellisyyden lisäksi arvostettiin myös tunnustusta ja sitä, että opittiinko konflikteista jotain itse tapauksesta, itsestä, ystävästä tai ystävyysuhteesta.

Konfliktit voidaankin nähdä sekä positiivisina ja rakentavina että negatiivisina ja rajoittavina. Konfliktien käsittelyssä tärkeäksi muodostuvat ihmisen yksilölliset ongelmanratkaisutaidot. Ne, jotka eivät arvosta ystävien erilaisuutta mielipiteineen, voivat käsittää konfliktien olevan uhka ystävyydelle ja täten välttelevät niitä. Mutta niille, jotka osaavat käsitellä konflikteja ja arvostavat niitä itsessään, konfliktit voivat näyttäytyä sekä yksilöä helpottavina että suhdetta kehittävinä. (Weinstock & Bond 2000.) Park ja Enright (1997) totesivat, että yliopisto-opiskelijoiden anteeksiantaminen ystävälle jonkin konfliktin jälkeen oli enimmäkseen ulkoista anteeksiantamista. Siihen liittyi esimerkiksi passiiviset selviytymisstrategiat ja vihaisena pysyminen. Jonkin verran anteeksiantamisessa pyrittiin myös kohti sisäistä anteeksiantoa, jossa pyrittiin ymmärtämään toisen motiiveja ja ajatuksia.

*Ero ei tuhoa ystävyyttä itseään, vaikka se estää toteuttamasta sitä.
Mutta jos erossa olo jatkuu pitkään, se voi johtaa myös ystävyden unohtumiseen.
Siksi on sanottu: "Monta ystävyyttä on tuhonnut puhumattomuus."
Aristoteles*

3 TYTTÖJEN JA NAISTEN YSTÄVYYSSUHTEET

*Joskus tuntuu, et kaikki sortuu
Ja maailma kaatuu mun niskaan
Synkät pilvet peittää auringon
Ja väreistä nään pelkästään harmaan
Mut frendit päivän kirkastaa, niihin luottaa voi
(Tiktak 2003)*

Termi 'ystävä' on aika laaja, tytöt ja naiset arvuuttelevatkin usein sitä mikä tekee oikean ystävän. Ystävyys voi olla syvää kumppanuutta etsivää tai sitten sieluja syleilevää läheisyyttä silloin tällöin naurettujen naurujen kera. Jotkut käsittävät ystäväkseen naapurin, jonka kanssa vaihdetaan kohteliaisuuksia ja puutarhatyökaluja, toiset taas ansaitsevat kutsuttavan ystäväksi vasta vuosien tuntemisen ja jaettujen hetkien kautta. Ystävyudet voivat olla tilanteen mukaan vaihtuvia siteitä, jotka kasvavat yhteisestä aktiviteetista ja kuihtuvat, kun mielenkiinnonkohteet vaihtuvat. Ystävät muissa merkeissä taas voivat ylittää tilanteellisuuden ja tulevat sellaisiksi, jotka pidetään elämässä mitä tahansa sitten tapahtuukin tai mitä aktiviteetteja harrastetaan. (Apter & Josselson 1998, 13.) Seuraavissa luvuissa kuvaillaan mitä ominaista on liitettävissä juuri tyttöjen ja naisten keskinäisiin ystävyysuhteisiin.

3.1 Tyttöjen välinen ystävyys - salaisuuksia ja hauskanpitoa?

Tytöt muodostavat keskenään suhteellisen pieniä ystäväryhmiä. Tyttöjen ystäväryhmät ovatkin usein pienempiä kuin poikien keskinäiset ystäväryhmät. Useilla tytöillä on samanaikaisesti monia ystäviä eri ympäristöissä: koulussa, harrastusten parissa ja naapurustossa. He pitävät siis yllä rinnakkaisia ystävyksiä erikseen eri konteksteissa. (Aapola 1991.) Jotkut tyttöjen ystävyudet ovat ryhmäystävyyksiä, eli ryhmä ihmisiä kokoontuu yhdessä tietyn tarkoituksen takia. Jotkut ystävykset ryhmän sisällä saattavat olla vahvempia kuin toiset, mutta tällainen ystävyuden luonne ryhmän sisällä liittyy ryhmän asettamiin alakulttuurisiin normeihin. Sama ihminen voi viettää aikaansa erilaisten ihmisten kanssa erilaisin tavoin, joista jokainen tarjoaa mahdollisuuden olla sosiaalinen. (Allan 1989.)

Aapolan (1991) tutkimuksessa helsinkiläisten 11–12-vuotiaiden tyttöjen ystävyyksissä korostui kolme ihannetyyppiä: vaihtuvat ja kiinteät pariystävyydet sekä ryhmäystävyydet. “Kolmioystävyydet” koettiin Aapolan tutkimuksessa ongelmallisiksi, sillä kolmen tytön yhdessäolo yleensä tuottaa liikaa ongelmia, kuten ulkopuolisuuden kokemuksia ja mustasukkaisuutta. Suurin osa tutkituista tytöistä ei kuitenkaan halunnut nimetä parasta ystävää, joka Aapolan mukaan johtui siitä, etteivät tytöt halunneet tulla liian riippuvaiseksi yhden ainoan ihmisen ajanvietto-voista, ideoista ja mielialoista. Tytöt korostivat arvostavansa kaikkia lähimpiä ystäviään tasapuolisesti, tosin ilmeisesti kohteliaisuussyistä. Myös Monsourin (1992) mukaan opiskelijoilla ei ole yhtä ystävää, jonka he kokevat parhaimmaksi ystäväkseen. Läheisten parhaiden tyttöystävien lukumäärä oli noin kolme Zimmer-Gembeckin (1999) tekemässä tutkimuksessa 17–19-vuotiailla tytöillä. 19 % tämän tutkimuksen tytöistä ei ollut kuitenkaan parasta läheistä ystävää. Epsteinin (1986) mukaan ystävien määrä yleensä huipentuu aikaisessa teini-iässä 4-6 ystävään ja vähenee sen jälkeen aikuisuutta kohti, jolloin yleensä on vain yksi paras ystävä, muutama läheinen ystävä, joitain hyviä ystäviä ja paljon laajempi kollegoiden ja tuttujen piiri.

Tytöt eivät määrittele ystävyyttä ulkoisen tyylin tai musiikkimaun perusteella, vaan ystävän luonteenpiirteet - kekseliäisyys, luotettavuus, huumorintajuisuus ja valmius hauskoihin puuhiin - määrittelevät pitkälti ystävyuden (Aapolan 1991; ks. myös Lees 1986). Tyttöjen ystävyyksissä löytyy kuitenkin myös ristiriitoja, joista keskeisin liittyy läheisyyden ja itsenäisyyden yhdistämiseen. Myös tasapainottelu rehellisyyden ja miellyttämisen, vallanhalun ja tasa-arvoisuuden välillä voi tuottaa kinaa. Tyttöjen voikin olla vaikeaa kohdata erimielisyyksiä ystävyysuhteissaan, vaikka he periaatteessa kannustavatkin ystäviään esittämään rehellisesti mielipiteensä ja puolustavat myös omiaan. Tyttöjen aggressiivisuus on luonteeltaan hyvin erilaista ja vaikeammin havaittavaa kuin poikien. Nykyri (1998, 90) toteaa Lagerspetziin (1990) viitaten, että siinä missä pojat lyövät, tönivät, haukkuvat ja nimittelevät, tytöille - iän myötä yhä enemmän - on ominaista epäsuora verbaalinen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvä aggressio. Se on tyypillisimmillään juoruilua ja ulkonäön arvostelua, nimettömien kirjeiden lähettelyä, toisen salaisuuksien paljastamista, seurasta ulossulkemista, mököttämistä sekä ilkeilyä pikkuasioista (ks. myös Lees 1986). Ystävyysuhteilta odotetaan kuitenkin usein lähes mystistä harmoniaa.

Keskinäinen riitely ei kuulu ystävytyteen, eivätkä ystävät riitele kunnolla tai tosissaan, vaan tyhmistä tai pikkuasioista. (Aapola 1991, 69–70.)

Aapolan (1991) tutkimuksessa tytöt kuitenkin saivat paljon ystävyys-suhteistaan. Paitsi ajanvietettä, he saivat myös läheistä tukea itsenäistymispyrkimyksilleen, ajatuksilleen ja mielipiteilleen siinä elämänvaiheessa, kun perheen merkitys oli vähenemässä. Ystäville voitiin myös uskoa salaisuudet, ja heidän seurassaan opittiin tekemään yhteistyötä ja kompromisseja. Ystävien keskinäinen asioiden jakamisen määrä vaikuttaakin olennaisesti siihen miten läheistä ystävyys on, ja kuinka paljon siitä saadaan positiivista vaikutusta sosiaaliseen käyttäytymiseen (Berndt 1986). Ystävyys-suhteet eivät siis ole mitenkään staattisia tiloja, vaan dynaamisia ja vaihtelevia, monimuotoisia, toiminnallisia sekä ristiriitaisiakin. Vaihtelu erilaisten ystävyksien välillä on Aapolan (1991) mukaan tyypillistä. Joskus tytöt valitsevat yhden ystävän seurun, toisinaan taas liittyvät laajoihin, toiminnallisiin ryhmiin.

Ystävien kanssa hauskanpito on tytöille erittäin tärkeää (Lees 1986). Erilainen irrottelu kuuluu olennaisesti tyttöjen ystävyys-suhteisiin (Lähteenmaa 1991). Ystävytyteen kuuluu kuitenkin muunkinlaista puuhastelua kuin irrottelua. Tytöt harrastavat diskojen lisäksi urheilua, käyvät erilaisissa peleissä, soittavat musiikki-instrumentteja tai vain yksinkertaisesti oleskelevat jossain. (Lees 1986.) Useat tytöt pitävät hauskaa, nauravat, hulluttelevat ja kertovat meheviä juttuja keskenään tyttöporukoissa (Lähteenmaa 1992). Kun poikien muhevimmän tarinan kertomista leimaa se, kuka kertoo mehevimmän jutun keskeytysyrityksistä huolimatta, tytöt luovat tarinoita pikemminkin keskenään, toistensa puhetta täydentäen. Tyttöjen ja poikien puhe- ja myös huumorikulttuurit poikkeavatkin olennaisesti toisistaan. (ks. esim. Lautamatti 1988.)

3.2 Naisten välinen ystävyys- rakkautta, kateutta ja kilpailua?

Naisten välisten ystävyys-suhteiden laatua on usein tutkittu kateuden, vihan ja muiden negatiivisten tunteiden kautta (esimerkiksi Nykyri 1998; Orbach & Eichenbaum 1989). Nämä eivät kuitenkaan ole ainoita naisten välisiin ystävyys-suhteisiin liittyviä tuntemuksia. Yhteisyys, kiintymys, läheisyys sekä epäitsekkyys ovat myös naisen kokemuksen peruskiviä. Nainen tunnistaa itsensä ja saavuttaa hyvän olon tunteen

yhteydessä toisiin ihmisiin, joihin hän on kiintynyt. Naiset ystäväystyivätkin melko helposti ja nämä syntyneet ystävyysuhteet ovat usein syvempiä ja antoisampia kuin miesten kaveruussuhteet. Naisille ystävyysuhteet voivat olla jopa henkireikiä: ystävien kanssa voi jakaa monia asioita, tulla kuulluksi ja ymmärretyksi sekä kokea läheisyyttä (Nykyri 1998). Orbachin ja Eichenbaumin (1989) - lähinnä keski-ikäisistä - naisista tekemän feministis-psykoanalyttisen tutkimuksen mukaan naisten välisissä suhteissa on kuitenkin rakkauden, jakamisen ja yhteenkuulumisen lisäksi myös kateutta ja kilpailua. Vähemmän puhutaankin siitä, että ihmissuhteilla voi olla myös negatiivisia vaikutuksia yksilön elämään. Ystävyysuhteisiin liittyvät tarpeet ovat kuitenkin aina yksilöllisiä ja ne muuttuvat elämänkulun ja elämäntilanteiden mukaan. (Rönkä 1992.)

Naiset arvioivat ja mittaavat itseään Orbachin ja Eichenbaumin (1989) mukaan suhteessa ystäviin, työtovereihin ja naapureihin. Useat naiset miettivätkin pystynkö samaan hyvään suoritukseen, esimerkiksi lapsen kasvatukseen suhteen, kuin ystäväni, pystynkö selviytymään samalla tavoin eri tilanteista. Monet naiset ovatkin tuskallisen tietoisia siitä, että heissä on herännyt keskinäisen kilpailun, kateuden, vihan ja hylätyksi tulemisen tunteita suhteissa naisystäviinsä. Tästä taas on seurauksena häpeän ja syyllisyyden tunteita, keskinäistä kilpailua, vihaa, kateutta, petetyksi tulemisen tunne sekä mustasukkaisuutta. Näiden piilotettujen tunteiden kokeminen on kuitenkin ehdottoman tärkeää. Ellei niitä läpityöskennellä, seurauksena on suurta vahinkoa sekä myös ystävien keskinäisen luottamuksen ja avoimuuden tuhoutuminen. Naisten on kuitenkin keskinäisissä suhteissaan vaikea ilmaista suoraan erimielisyyttä, ärtymystä ja raivoa, sillä heille samastuminen sekä yhteyden ja yhteisyyden ilmaisu tuntuu uhkaavan ystävyysuhteen olemassaoloa ja jatkuvuutta. (Orbach & Eichenbaum 1989.)

Yksi ystävyysuhteen esimerkiksi rakkaussuhteesta erottava näkökulma on se, että ystävydestä ei puhuta kuten rakkaussuhteesta. Ei kysytä, vieläkö olet ystäväni ja vieläkö pidät minusta. Tämä voikin aiheuttaa ongelmia. Ei ole kovin yleistä, että ystävykset keskenään setvivät omaa suhdettaan kuten rakastavaiset tekevät. Naisilla usein kuvitellaan olevan paras ystävä, mutta kun naisilta kysytään asiaa suoraan, he epäröivät vastata siihen, koska he eivät koskaan ole puhuneet asiasta suoraan esimerkiksi sen ystävänsä kanssa, jota he pitävät parhaana ystävänsä. (Gouldner 1987, 109.) Ystävyys ei siis ole mikään helpoin suhde, koska meillä ei välttämättä ole rakentavia tai selviä keinoja siinä ilmenevien konfliktien hoitamiseen

(ks. konfliktien selvittämisen keinoista luku 2.4). Erimieliset tunteet ja vaikeat tilanteet saatetaan ohittaa ja puhe käännetään johonkin muuhun (Nykyri 1998, 87). Naiset voivat vältellä ristiriitatilanteiden suoraa selvittämistä ja sen sijaan puhua asiasta jonkun ”ulkopuolisen” kanssa piikitellen ystävää hänen kanssaan, tai sitten ilmaista vihaa muilla epäsuorilla tavoilla esimerkiksi purkaen vihaa kotona (Nykyri 1998, 189). Naisten keskinäisessä ilmapiirissä erilaisuus ei myöskään ole ehkä sallittua, se koetaan vaaralliseksi ja uhkaavaksi, sekä se myös herättää hylätyksi tulemisen tunteita. Erilaiset kateuden tunteet johtuvat Orbachin ja Eichenbaumin (1989) mukaan siitä, että naiset kokevat omien halujen toteuttamisen kielletyksi, kilpailevuus taas johtuu kielloista, jotka kohdistuvat naisen autonomiaan ja näkyvyyteen.

Naiset ovat muuttumassa toisia palvelevista, toisiin mukautuvista ja vain läheisten ihmissuhteidensa kautta itsensä kokevista olennoista ihmisiksi, jotka ovat olemassa itsenäisinä persoonina ja erillisinä yksilöinä, vaikka edelleen ovatkin yhteydessä toisiin (Orbach & Eichenbaum 1989). Naiset todellakin tarvitsevat jatkuvasti toisiaan puhuakseen asiat halki sekä keskustellakseen perusteellisesti vaikeuksistaan. Nainen, jolla ei ole parasta ystävätärtä, on hyvin yksinäinen. Uskoutuminen - tulevaisuuden suunnitelmien, pelkojen, kuvitelmien, rakkaussuhteiden kertominen - tuokin naisten elämään tunteen jatkuvuudesta. (Lees 1986; Orbach & Eichenbaum 1989.) Naisten välinen ystävyys parhaimmillaan kehittääkin naisen omaa eheyden tunnetta sekä myös auttaa naista pysymään ”oikealla tiellä” (Limb 1989, 56).

Roy ja Benenson (2000) tutkivat yliopistossa opiskelevien naisten välisiä ja miesten välisiä ystävyysuhteita ja totesivat, että kummallekin ystävyudet ovat yhtä tärkeitä, mutta että naisten väliset ystävyudet ovat läheisempiä kuin miesten väliset ystävyysuhteet (ks. myös Floyd 1995). Naiset raportoivat tutkimuksessa enemmän halua viettää aikaa hädän hetkellä ystävän kanssa ja juhlia ystävän kanssa hänen elämänsä positiivisia kokemuksia. Tutkimuksessa kävi ilmi naisten suurempi yleinen kiinnostus ja huomio toisen ihmisen elämän muutoksiin. Läheisyyttä voi tulkita esimerkiksi näillä tavoilla: keskusteluilla negatiivisista asioista sekä sillä, että vaihdetaan henkilökohtaisia tietoja. Naiset avaavatkin tunteensa ja ajatuksensa miehiä enemmän (mm. Winstead 1986). Naiset vaihtavat myös enemmän yksityisiä negatiivisia asioita keskenään. Roy ja Benenson (2000) tulkitsevatkin, että naisiin vaikuttavat sekä positiiviset että negatiiviset asiat elämässä yleensä enemmän kuin

miehiin. Koska on emotionaalisesti tuskallista seurata vain muiden ihmisten positiivisia elämäkokemuksia kokematta niitä itse, voikin olla, että jos naiset ovat haavoittuvaisia, he keskittyvät enemmän juuri negatiivisiin kokemuksiin. Vähemmän haavoittuvien naisten, esimerkiksi vakaassa työ- tai aviosuhteessa olevien, voisi kuvitella kiinnostavan enemmän huomiota positiivisiin seikkoihin.

Floydin (1995) tutkimuksessa naiset ilmaisivat läheisyyttä puhumalla henkilökohtaisista ongelmistaan, peloistaan sekä puhumalla yleensä syvällä henkilökohtaisella tasolla ystävän kanssa. Verbaalinen kommunikointi ilmeni kaikissa naisten ystävyysuhteissa. Läheisyyttä ilmensi halaaminen, välittäminen, sen sanominen, että ystävykset rakastavat tai pitävät toisistaan sekä se, kuinka paljon he tietävät toisistaan. Ostosten tekeminen yhdessä mainittiin myös yhtenä läheisyyden indikaattorina. Erityisesti halaaminen, puhuminen henkilökohtaisista ongelmista, salaisuuksien jakaminen sekä välittäminen erottivat naisten ystävydet miesten ystävyksistä. Se, että naisten ystävyksissä korostuvat edellä mainitut asiat, ei ole yllättävää, sillä nämä toiminnot yleensäkin liitetään naisellisiksi vuorovaikutuksen malleiksi (Wood & Inman 1993).

Floyd (1995) vertasi myös ystävyksiä sisarusuhteisiin, ja ilmeni, että sisarusuhteissa korostuvat palvelusten tekeminen toisilleen, avun tarjoaminen hätätilanteessa sekä se, että tietää olevansa läheinen toisen kanssa niin, ettei siitä edes tarvitse puhua. Ystävydessä korostuivat hieman erilaiset asiat. Tärkeiksi muodostuivat yhdessä juominen, puhuminen seksuaalisista asioista, salaisuuksien kertominen, jaetut mielenkiinnon kohteet sekä oleskelu tekemättä mitään erityistä. Täten ystävyksissä korostui tekeminen sekä samanlaisten intressien omaaminen. Läheisyys ilmeni samanlaisuutena, jota ilmaistiin tekemällä molempia kiinnostavia aktiviteetteja yhdessä. Tokuno (1983) on havainnut, että yliopistossa opiskelevat naiset luottavatkin uskottuina enemmän ystäviinsä kuin perheeseensä puhuttaessa henkilökohtaisista asioista kuten arvoista, vanhemmaksi tulemisesta tai romanttisista suhteista.

4 YSTÄVYYDEN MONET MERKITYKSET

*Mistä tunnet sä ystävän, onko oikea sulle hän
Ajat ankeimmat selvittää kuka viereesi jää
Kun on sinulla vaikeaa ja kun tarvitset auttajaa
Silloin ystävyys punnitaan, menee muut menojaan
Siitä tunnet sä ystävän, kun on vierelläs vielä hän
Turhat tuttavat luotas ois, hävinneet pian pois
(Visotsky)*

Ystävät eivät ole koskaan pelkästään ystäviä. He palvelevat myös erilaisten emotionaalisten ja kehityksellisten tarpeiden täyttämässä (Apter & Josselson 1998, 3). Solano (1986) erottaa kolme ystävyysfunktionia. Ensimmäiseksi ystävät täyttävät materiaaliset tarpeet, ystävät tarjoavat erilaista apua ja neuvoja. Toiseksi ystävät täyttävät kognitiiviset tarpeet, jolloin ystävät tarjoavat piristystä jaettujen kokemusten, aktiviteettien sekä vaihdettujen juorujen ja ideoiden muodossa. Ystävät myös tarjoavat kehyksen mistä voi peilata maailmaa, ja löytää tarkoituksen omille kokemuksille. Kolmanneksi ystävät täyttävät sosiaaliset ja emotionaaliset tarpeet rakkauden ja itsetunnon kautta.

Yksi selkeä syy ystäville on se, että ihmisillä on tarve puhua ja kommunikoida muiden ihmisten kanssa säännöllisesti. Ihmisillä on myös tarve läheisyyteen toisen kanssa. (Duck 1991, 8–10.) Ystävyysuhteiden on osoitettu olevan tärkeä tekijä yksilön hyvinvoinnin kannalta koko elämänsä aikana, tosin kehitykselliset tulokset riippuvat ystävien identiteetistä sekä näiden ystävyysuhteiden laadusta., ystävyysuhteiden vaikutus ei aina ole siis pelkästään positiivista. Yhtäältä ystävät voivat tukea hyvän kehityksellisen tuloksen syntyä läheisyyden, kumppanuuden, sosiaalisen tuen ja lisääntyvän hyvinvoinnin kautta. Toisaalta taas ystävät voivat olla riskitekijöitä, riippuen siitä ketkä yksilön ystäviä ovat: huonosti soiva sosiaalistuneet tai antisosiaaliset ystävät saattavat ennustaa sosiaalista sopeutumattomuutta. Nuorena aikuisena ystävät auttavat kuitenkin käsittelemään ikään liittyviä asioita kuten esimerkiksi työtä ja perheasioita. Ystävyysuhteiden sosiaalistavat tekijät ovatkin tiukasti sidoksissa kehityksellisiin haasteisiin mitä juuri siinä iässä tulee eteen. Hyvät ystävät tukevat toistensa hyvinvointia

molemminpuolisella ystävyydellään lapsuudesta lähtien sekä auttavat toista selviytymään elämän eteentulevista haasteista. (Hartup 1996.)

Ystävät ovat hyvin tärkeitä nuorille aikuisille. Nuorisobarometri 2000:n mukaan perheen ja läheisten kanssa vietetyn ajan ohella 25–29-vuotiaat suomalaiset nuoret todella arvostavat omassa elämässään ystävien ja kavereiden kanssa seurustelua tai yhdessäoloa. Kaikista vastanneista 70 % piti ystävien ja kavereiden kanssa vietettävää aikaa erittäin tärkeänä oman elämänsä kannalta. Naisille ystävät ja kaverit sekä näiden kanssa vietettävä aika oli tärkeämpää kuin miehille, naisista 74 % piti aikaa ystävien ja kavereiden kanssa erittäin tärkeänä oman elämänsä kannalta. Ystävien ja kavereiden kanssa vietettävä aika korostuu myös nuoremmissa ikäryhmässä. 15–19-vuotiaista 73 % piti aikaa ystävien ja kavereiden kanssa erittäin tärkeänä oman elämänsä kannalta. Vastaavasti vanhimmassa ikäryhmässä ajan ystävien ja kavereiden kanssa arvioi erittäin tärkeäksi vajaat kaksi kolmasosaa (63 %) vastanneista. Koulutustaustan kautta tarkasteltuna korkeakoulututkinnon suorittaneista nuorista aikuisista ajan ystävien ja kavereiden kanssa koki erittäin tärkeäksi 77 % vastanneista. (Nuorisobarometri 2000.)

Tyttöjen kasvu naiseksi on muuttunut ajan myötä, ja muuttuu edelleenkin yhä modernimpaan suuntaan. Miten ystävät auttavat nuorta naista kasvamaan naiseksi tässä muuttuvassa maailmassa? Seuraavassa käsittelen ystävien ja vertaisryhmän moninaista merkitystä ihmisen elämään ja varsinkin tyttöjen ja naisten elämään sekä sitä, miten ystävät vaikuttavat tyttöjen sosiaalistumisprosessiin sekä toimivat nuoren ja nuoren aikuisen apuna kasvussa omaksi itsekseen.

4.1 Yhteiskuntaan sosiaalistuminen ja ystävien vaikutus

4.1.1 Sosialisatio ja vertaiset

Sosialisatioprosessi tarkoittaa sananmukaisesti yhteiskunnallistamista eli prosessia, jossa uudet lasten ja nuorten ikäluokat muokkautuvat yhteiskunnan jäseniksi. Sosialisatation tavoitteena on siirtää kulttuuri seuraavalle sukupolvelle niin, että yhteiskunnassa säilyy yksilöiden ja sukupolvien vaihtumisesta huolimatta tietty jatkuvuus. Sosialisatioon osallistuvia tärkeimpiä yhteiskunnan eri osa-alueita ovat perhe, koulutusjärjestelmä, nuorison vertaisryhmät sekä joukkoviestintä. (Takala

1995.) Sosiaalistumista tapahtuu sukupolvien keskinäisen vuorovaikutuksen myötä osittain sattumanvaraisesti, osittain taas yhteisön jäsenilleen järjestämien instituutioiden, kuten koulun, kautta (Pulkkinen 1984, 21). Sosialisatiossa voi olla myös kyse vaikuttamisesta kumpaankin suuntaan, eikä vain niin, että aikuinen vaikuttaa nuoreen yksisuuntaisesti (Takala 1995, 11–12). Uusi sukupolvi on siis sosialisatation kohde, mutta se voi myös asettautua vastustamaan joitakin sosialisatiopyrkimyksiä ja siten ajan mittaan jopa muuttaa kulttuurin sisältöä. Tästä ovat esimerkkeinä nuorisokulttuurit. (Takala 1995.) Baethgen (1989) mielestä nuorten elinolojen ja identiteetinmuodostuksen muutokset ilmentävätkin siirtymää perheen ja työn piirissä tapahtuvasta produktiivisesta sosialisatiosta koulutusinstituutioiden ja vapaa-ajan piirissä tapahtuvaan konsumeristiseen sosialisatioon: tavaroiden, kokemusten ja palvelujen kuluttamiseen.

Nuoruusiän sosiaalistumista on kuvattu sekä nuoriin kohdistuvina lisääntyvinä odotuksina, kehitystehtävinä, että sosiologisin käsittein, jolloin huomio on kiinnitetty mm. nuorisokulttuurin muodostumiseen. Nykynuorison olemusta onkin yritetty sosiologisesti selittää esimerkiksi sosiaaliluokkaan liittyvän sosialisatation käsitteillä, jolloin on kiinnitetty huomiota nuorten kasvuympäristön rakenteellisiin piirteisiin, ala- ja vastakulttuurin käsitteillä, sekä uuden psyykkisen syvärakenteen, erityisesti narsismin, käsitteillä. (Pulkkinen 1984, 21–23.) Ziehe (1991) puhuukin omakohtaisuuden ja yksilöllistymisen lisääntymisestä ja sen yhteydessä narsismista. Narsismi tulkitaan tällöin yhteiskunnallistumisen tuottamaksi yksilöllistymiseksi. Yksilöllistyminen johtaa edelleen subjektivoitumiseen, itsensä löytämiseen ja masstasta erottautumisen pakkoon. Oma minuus yritetäänkin kokea ainutlaatuisena ja ainutkertaisena, mihin pyritään muun muassa estetisoinnin, pukeutumisen ja tyylin avulla (Ziehe 1991), jolloin nuori turvautuu vertaisryhmän kanssa oleskeluun suojana ulkoa tulevia vaatimuksia vastaan (Pulkkinen 1984). Oman minän ohella kontaktit lapsiin, vanhempiin, puolisoon ja ystäviin muodostuvatkin erityisen tärkeiksi (Ziehe 1991).

Keskeinen yhteiskunnallinen osio nuoren aikuisen, ja yleensäkin ihmisen, elämässä ovat sosiaaliset suhteet. Aikuisuuteen siirtymisen vaiheessa yksilön ihmisuhteissa tapahtuu kuitenkin yleensä merkittäviä muutoksia. Nuori irrottautuu lapsuudenkodista, itsenäistyy emotionaalisesti ja taloudellisesti ja suuntautuu kodin ulkopuolisiin ihmissuhteisiin. Monen nuoren keskeiseksi elämänsisällöksi muodostuukin tutustuminen vastakkaista sukupuolta edustaviin, parisuhde, perheen

perustaminen sekä ystäväpiirin vakiinnuttaminen. (Rönkä 1992, 11.) Vertaisryhmät ja niiden kanssa vietetty aika kuuluvatkin oleellisena osana nuoruuteen. Sosiaalisuuden laatu näyttää olevan samanlaisempaa ystävillä kuin ei-ystävistä muodostuneilla pareilla. Kyky organisoitua yhteistoimintaan on erityisen selvästi havaittavissa poikien ystävyys-suhteissa, kun taas yhteinen sosiaalinen osallistuminen on merkille pantavaa tytöillä. (Hartup 1982.)

Vertaisryhmän merkitys nuorten sosiaalistumiseen on suuri. Meeuksen (1989) tutkimuksen mukaan 15–17-vuotiaiden nuorten elämän tärkeisiin valintoihin vaikuttaa äidin ja isän lisäksi myös ystävät. Ystävät ja toverit ovatkin tärkeämpiä kuin perhe, kun puhutaan nuorelle tärkeästä itsenäistymis- ja itsensä hyväksymisprosessista (Hurrelmann 1989; Poole 1989). Sosiaalista tukea nuoret taas saivat eniten äidiltään ja toiseksi eniten ystäviltaan, jotka vaikuttivat eniten kuitenkin nuorten vapaa-ajan valintoihin. Sukupuolittain katsottuna tyttöihin vaikutti kuitenkin kaikilla kolmella osa-alueella enemmän ystävät. Läheisten sosiaalisten suhteiden verkostossa ystävät ovatkin juuri tytöille tärkeitä. (Meeus 1989.) Varhaisnuoruudesta keskinuoruuteen saakka ystävien suhteellinen osuus uskottuna kasvaakin olennaisesti perheen merkityksen vähetessä samaan aikaan. Vasta nuoren aikuisen iässä mukaan tulevat romanttiset suhteet, ja ystävien osuus uskottuna vähenee. (Buhrmester 1996, 167–168.)

Vertaisryhmät tarjoavat nuorelle mahdollisuuden tasavertaiseen osallistumiseen (Frønes 1995, 170), mitä esimerkiksi koulu ja perhe eivät useinkaan tarjoa samassa suhteessa. Vertaisryhmä suuntaa myös nuoren vapaa-ajan tyylin ja kulutustottumusten muotoutumista. Vapaa-aika ja toverisuhteet ovatkin sitä aluetta nuoren elämässä, joka on suhteellisen vapaata aikuisten ohjaavalta kädeltä, kun taas perheen ja koulun puitteissa vietetty aika on pitkälti aikuisten sääntelemää. Vapaa-aikanaan nuoret voivatkin toteuttaa itseään, asettaa yksilöllisiä tavoitteitaan, joka taas tarjoaa heille itsenäisyyttä ja yksilöllisyyden ilmaisun mahdollisuuksia. (Hurrelmann 1989.) Vertaisryhmät vaikuttavat olennaisesti sekä sosiaaliseen että kognitiiviseen kehitykseen ja siihen, kuinka tehokkaasti toimimme aikuisina. Lapsuudessa se, kuinka lapsi tulee toimeen muiden kanssa, pikemmin kuin kouluarvosanat ja luokkahuonekäyttäytyminen, on tärkeä ennustaja aikuiseksi sopeutumisessa. (Hartup 1994.)

4.1.2 Nuoren aikuisen ikävaihe

Myöhäisnuoruus sijoittuu Havighurstin (1981) teorian mukaan ikävuosien 16 ja 23 väliin ja nuori aikuisuus ikävuosien 23 ja 35 välille (Kuusinen 1997, 313). Myöhäisnuoruuteen kuuluvia kehitystehtäviä ovat Havighurstin (1972) mukaan emotionaalinen riippumattomuus omista vanhemmista, uran valinta ja ammattiin valmistautuminen, rakastuminen ja parisuhteeseen, avo- tai avioliittoon valmistuminen sekä yksilöllisen eettisen ja moraalisen uskomusjärjestelmän kehittäminen. Oman identiteetin omaksuminen ja itsensä hyväksyminen ainutlaatuisena yksilönä onkin oleellisin osa nuoruutta; tämä yksilöitymisprosessi jatkuu läpi koko elämän. Nuoren aikuisen kehitystehtäviin kuuluvat elämäntoverin valitseminen, perheen perustaminen, yhteisen talouden hallinta, työelämään osallistuminen ja työuralla eteneminen sekä kansalaisvelvollisuuksien omaksuminen. Myöhäisnuoruutta ja nuoren aikuisen elämänvaihetta ohjaa itsensä rajaamisen sopeuttava voima, joka ohjaa yksilöä kokeileviin määrityksiin itsestään erilaisissa sosiaalisissa rooleissa. Yksilö ymmärtää, että hänen elämänsä kuuluu hänelle ja että siinä on alku ja loppu, ja että hän voi itse määritellä siihen kuuluvat päämäärät, sekä mitä hän voi tehdä ja mitä ei. (Kuusinen 1997, 311–316.) Nuorena aikuisena ’minä’ on jo suhteellisen itsenäinen sekä valmis kokemaan molemminpuolisuutta ihmissuhteissa. Nuori aikuisuus voikin olla aikaa, jolloin erillinen ’minä’ tekee mahdolliseksi entistä läheisemmän tunteen ’meistä’. (Kroger 1996, 178.)

Levinson (1979, 1986) taas näkee Havighurstin (1972) myöhäisnuoruuden ajan varhaisaikuisuuteen siirtymisen kautena. Keskeinen käsite Levinsonilla on elämänrakenne ja sen muutokset kussakin ikäjaksossa (Kuusinen & Korkiakangas 1995, 132). Varhaisesta aikuisiästä (17–40) voidaan erottaa varhaisaikuisuuden siirtymäkausi (17–22), jolloin alkaa siirtyminen aikuisten maailmaan (Rönkä 1992, 3–4). Aikuiseksi tullessaan (22–28) yksilö sovittaa yhteen omaa minäänsä ja aikuisen maailmaa. Tässä jaksossa tehdäänkin monia valintoja, joiden avulla määritetään omaa aikuisidentiteettiä, johon kuuluvat ystävät, puoliso, harrastukset ja työelämä. Yksilö pyrkii kehittämään itselleen elämänrakenteen, joka parhaiten sovittaa yhteen näkemyksen yksilön itsessään arvostamista piirteistä sekä ympäröivästä aikuisten yhteiskunnasta. (Kuusinen & Korkiakangas 1995, 134.) Kehitystehtäviä, joita nuori aikuinen joutuu suorittamaan ennen astumista

aikuisuuteen on Sugarmanin (1986) mukaan viisi: unelman määrittäminen ja sen toteuttaminen; suhteiden rakentaminen neuvojiin/mentoreihin; ammatin löytäminen; rakastuminen, avioliitto ja perhe; sekä molemminpuolisten ystävyysuhteiden ylläpito.

4.1.3 Tyttöjen kasvu ja sosiaalistuminen tyttökuulttuurin puitteissa

Mitä sitten tyttöjen sosiaalistumisessa tapahtuu? Tyttöjen sosialisatioprosessi Suomessa ja muissa länsimaissa on ristiriitainen. Kulttuurinen naiseus, johon tyttöjen odotetaan identifioituvan matkallaan aikuisuuteen, määrittää erityisesti läheisten ihmissuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen tähtäävien kykyjen kautta, tytöillä varsinkin läheisten ystävyysuhteisiin kiinnittymisessä (Hey 1997, 32). Toisaalta länsimaiseen nuoruuden käsitteeseen liitetään yleisesti uusien elämänalueiden valtaaminen ja erottautuminen aiemmista perheen määrittämistä ihmissuhteista. Tytöt ratkaisevatkin heihin kohdistuvat ristiriitaiset odotukset yhdistämällä erottautumisen ja läheisyyden pyrkimykset: itsenäistyminen alkaa merkitä heille mahdollisuutta liittyä uusiin ihmissuhteisiin. (Aapola 1991, 1992.) Samalla kasvaessaan tytöt oppivat käsittelemään myös yksinäisyyden tunteita paremmin, yksinoleminen ja muista erilläänolo ei ole niin kamalaa kuin nuorempana (Kroger 1996).

Tyypillistä modernille sosialisatiolle on se, että tytöt ja pojat käyvät läpi samat sosiaalistavat instituutiot. Tytöt ja pojat eivät kuitenkaan elä eri maailmoissa vaikka sukupuolten välisillä sosiaalisilla kontakteilla onkin erilainen rakenne kuin kontakteilla sukupuolien sisällä. On yleisesti tunnustettu monien tutkimusten kautta, että tytöt keskittyvät enemmän sosiaalisiin suhteisiin kuin pojat, jotka keskittyvät enemmän aktiviteetteihin. Samalla kun tytöt ompelevat sosiaalisten suhteiden yksityiskohtaisia lankoja pojat keskittyvät siihen, että sosiaaliset suhteet ovat enemmän kytköksissä aktiviteetteihin. (Frønes 1995, 236.) Frønes (1995, 239–241) toteaa myös Gilliganiin (1982) ja Kohlbergiin (1973) viitaten, että tyttöjen ja poikien moraalikäsitteiden pohjana voi olla se, että erilaiset rationaliteettityypit muovaavat kumpaakin sukupuolta ja tämä vaikuttaa moraalien kehittymiseen eri sukupuolilla eri tavoin. Tytöillä moraalikategoriat pohjautuvat enemmän sosiaalisiin suhteisiin. Kun eteen tulee moraalinen ongelma, tytöt keskittävät huomiota enemmän asiaan sekaantuneisiin osapuoliin ja etsivät ratkaisua, joka huomioi ihmissuhdeaspektin.

Pojat taas näkevät moraaliset ongelmat enemmän abstraktein kognitiivisin käsittein, jossa erilaisia ratkaisumalleja punnitaan keskenään verrattuna käsiteltäviin moraalisiin periaatteisiin. Poikien moraalitarkastelut ovat siis tämän näkemyksen mukaan enemmän abstrakteja laskelmia. Tyttöjen kehitys kytkeytyy siis monin tavoin ihmissuhteisiin.

Tyttöjen ja poikien identiteetit muotoutuvat erilaisten sosialisatioprosessien perusteella. Tytöillä on usein hyvin läheinen suhde äitiinsä, jonka on psykoanalyytisten teorioiden, esimerkiksi Chodorowin (1978), mukaan vaikea rohkaista tyttärensä itsenäistymistä. Tyttöjen minäkuva jääkin riippuvaiseksi äidin - ja myöhemmin myös muiden ihmisten - hyväksymisestä, kun taas poikien on helpompaa ymmärtää oma erillinen identiteettinsä. Näin ollen tytöt ja pojat tarvitsevat ystävyysuhteissaan erilaisia kokemuksia saadakseen minälleen vahvistusta. Tytöille läheiset ystävyysuhteet ovat yleensä erityisen tärkeitä. He etsivät identiteettinsä vahvistusta luomalla luottamuksellisen ja intiimin tunnelman tiettyjen toisten ihmisten kanssa. (Aapola 1992.) Tytöt muodostavat oman sukupuolellisen itsensä usein ilman tarvetta tarkkoihin oman itsen rajoihin, itse asiassa tytöt usein muodostavat suhteen itseensä suhteissaan muihin ihmisiin (Apter & Josselson 1998, 22). Näemme itsemme usein sen kautta miten heijastumme ystävästämme. Tämän vuoksi tytöt ovat ystävyysuhteissaan niin haavoittuvia: ystävyysuhteen hajotessa tyttö saattaa kokea koko ihmisarvonsa joutuvan kyseenalaiseksi. Vaikka tyttöjen ystävyyskulttuurissa painotetaankin perinteisiä naiseuteen liittyviä ominaisuuksia, eivät tytöt kuitenkaan ole valmiita kadottamaan omaa identiteettiään saavuttaakseen pysyviä ystävyysuhteita. (Aapola 1992.)

Tytöt pyrkivät muodostamaan läheisiä ystävyysuhteita, joiden turvissa he voivat heijastella omaa identiteettiään ja kokeilla uudenlaisten tilanteiden hallintaa. Ystävyudet merkitsevät tytöille yhtymäkohtaa perheen intiimien suhteiden ja nuorisoryhmän ulospäin suuntautuneiden toimintojen välillä. (Aapola 1991.) Tyttöjen ystävyysuhteet löytyvät julkisen ja yksityisen välimaastosta. Ne ovat vuorovaikutuksesta syntyviä, muuntautumiskykyisiä yksityisiä tiloja, joiden avulla tytöt toimivat julkisissa ympäristöissä. Yhtäältä ystäviä pidetään kuitenkin tavallaan ulkopuolisina, toisaalta ystävyysuhteet taas koetaan läheisiksi (Nykyri 1998, 94). Teini-iässä tytöt käyttävät ystäviään peileinä ja mallina. He tekevät työtä löytääkseen oman tapansa ilmaista itseään ja näkevät ystävästään sen, miten se onnistui. Nuorena aikuisena ystävät edelleen toimivat apuna sosiaalisen maailman rakentamisessa. Kun

nuoren elämään tulee mukaan työ ja perhe-elämä, nuoret naiset oppivat toisiltaan aikuisuuden valinnoista: he näkevät yhden ystävänsä etenevän urallaan ja toisen keskittyvän enemmän perhe-elämän kuvioihin. (Apter & Josselson 1998, 17, 92.)

Muodostaessaan identiteettiään tytön on myös ratkaistava suhteensa sukupuoleensa: minkälaisia naiset ovat, mitä naiset tekevät ja mikä on naisellista, naisille sopivaa ja mikä taas ei ole. Tytön onkin selvitettävä itselleen, millaisia rooliodotuksia häneen kohdistuu naisena. (Helve 1988.) Useimmiten tytöt saavat naiseuden mallin ainekset kotoaan, mutta ne voidaan oppia myös muualta. Nuorison vertaisryhmissä voidaan mm. oppia uudenlaisia, erilaisia naiseuden malleja ja rooleja kuin mitä tytöillä on ollut kotona. Orbachin ja Eichenbaumin (1989) mielestä tytöt oppivat kuitenkin jo kehitysvuosinaan, että toisten tarpeiden tietäminen, toisista huolehtiminen sekä toisiin kiintyminen on oikein ja että heidän on järjestettävä elämänsä sen mukaan. Tyttöjen onkin kehitettävä minuutensa sellaiseksi, että se on riippuvainen tämänlaatuisesta toisiin liittymisestä. Tämä ei kuitenkaan estä tyttöjen ja naisten halua itsenäistyä ja erillistyä. Lähteenmaan ja Näreän (1992) havaintojen mukaan tyttösosialisaatio kuitenkin monien tekijöiden summana, aina varhaislapsuuden äitisuhteesta tyttöjen ystävyyskulttuurin erityispiirteisiin saakka, edesauttaa tyttöjen persoonallista kasvua kaikin puolin. Vaikka se miten tyttö tuo itsensä esiin ystävyys-suhteissaan onkin tärkeää, ystävien antama tuki ja tunnustus yksilön identiteetille on sosiologisesti katsottuna merkittävä. Kyseessä on interaktiivinen prosessi, jossa ystävät auttavat meitä muokkaamaan kuvaamme itsestämme uskomalla identiteettiimme. (Rubin 1985.) Tämä tapahtuu Rubinin (1985) mukaan arkisissa käytännöissä ja tapahtumissa, joissa ystävät tuottoisasti vaikuttavat ja vahvistavat toistensa sosiaalisia identiteettejä. Näitä arkisia tapahtumia voivat olla esimerkiksi se mistä asioista keskustellaan ja mistä näkökulmista maailmaa katsellaan, kuten myös jokapäiväiset rutiinit tai epätavalliset toiminnot mitä yhdessä tehdään ja se, että keskustellaan menneistä asioista ja myös suunnitellaan tulevia tapahtumia.

Tyttökulttuuriin kuuluu modernin yksilöllisyyden ja luovan yhteisöllisyyden yhdistäminen, joka tulee hyvin esiin tyttökulttuuriin keskeisesti kuuluvissa ystävyys-suhteissa. Tyttökulttuurissa vaikuttavat ja näkyvät toisaalta tyttöjen siihenastisen sosialisointitulokset, toisaalta taas tyttöjen luovuus. Tyttökulttuuria ja tyttöryhmiä voidaan myös pitää linkkinä perheen, koulun ja eri nuorisoryhmien välillä. Vaikka tytöt ovatkin vastuuntuntoisia, on tyttökulttuurissa mukana paljon myös hauskanpitoa, iloittelua ja irrottelua. (Lähteenmaa & Näre 1992.)

4.1.4 Ystävyysuhteet naiseuden oppituntina

Tyttöjen yksilöityminen muovautuu olennaisesti heidän ruumiillisuutensa välityksellä, ja se voidaan tulkita rinnakkaisena prosessina sukupuolistumiselle ja ruumiin seksuaalistumiselle (Lähteenmaa & Näre 1992, 13). Tytöt ja pojat eivät synny sukupuoleensa vaan kasvavat siihen kehitysympäristössään. Tästä johtuen naiseksi ei siis synnytä, vaan naiseksi tullaan. Biologisesti olemme tietysti naisia ja miehiä, mutta päälle tulee kulttuuristen, yhteiskunnallisten, taloudellisten ja poliittisten rakenteiden muovaama sosiaalinen sukupuoli (Jokinen 1991, 162–163). Tyttöjen identiteetti tuntuukin keskittyvän hyvin pitkälti ruumiiseen. Oman ruumiin toiminta, ulkonäkö ja sen normaalius ovatkin tärkeimpiä identiteetin viitteitä. Ruumiin toiminta ja ulkonäkö, esimerkiksi lihavuus ja laihuus, ketteryys ja kömpelyys, säätelevät ryhmään kuulumista tai kuulumattomuutta. Koska tytöt kokevat tällä tavoin minän ja ruumiin kuuluvan tiukasti yhteen, saattaa tyttö muiden todetessa hänet poikkeavaksi joutua helposti eristyksiin.

Kasvaessaan tyttö samastuu ympärillään oleviin naisiin (äiti, tädit, naapurit, mediahahmot ym.) ja muovaa tietoisesti ja tiedostamattomasti kuvaa itsestään aikuisena naisena. Hän tarkkailee lähipiirinsä naisia kehittäessään omaa seksuaalisuuttaan. Seksuaalinen onnistuminen onkin hyvin tärkeää, sillä juuri sen kautta tyttö löytää oman paikkansa maailmassa. (Kuhanen 1996.) Uusitalo (1998) nimeää kuitenkin tämän kulttuurisen integraation ja sukupuoli-identiteetin muodostuvan muidenkin kuin lapsuuden intiimien suhteiden kautta, esimerkiksi yhteiskuntaan ja erilaisiin kvalifikaatioprosesseihin osallistumisen välityksellä sekä epävirallisesti organisoitujen sosiaalisten verkostojen kautta. Opiskelu, työ, ystävät sekä parisuhteet ovatkin merkityksiä kantavia jalustoja sille sukupuolelle, joka jatkuvasti perustellaan ja neuvotellaan itselle. Juuri tyttöjen ystävyysuhteet, jotka painottavat ihmissuhteiden - empatian, diplomatian, demokraattisen päätöksenteon ja luottamuksen rakentamisen - oppimista ja hyväksynnän etsimistä toisten ihmisten kautta, luovat heille kuvaa perinteisen naiseuden mallista (Aapola 1991).

Relationalisoituminen, eli itsensä jäsentäminen suhteiden kautta, on Uusitalon (1998) mielestä tyypillistä juuri tytöille. Naisena olemisen tärkeys ja merkitys onkin usein mitattu suhteessa naisen menestykseen muodostaa molemminpuolisia, hyviä ja toimivia ihmissuhteita, kun taas miehen merkitys mitataan enemmän hänen kyvyssään erottua muista ja olla erillinen. Altruistisessa individualismissa naisen

perinteiset vaateet, kuten epäitsekkyyks ja itsensä uhraaminen, sekä modernit vaateet, kuten individualismi ja itsensä toteuttaminen, joutuvat vastakkain (Uusitalo 1998). Koska tytöt ottavat toimissaan kuitenkin huomioon vastuunoton lisäksi myös oman hyvinvointinsa ja itsensäkehittämisen, tyttöjen elämäntyyliä voidaankin kutsua altruistiseksi individualismiksi, eli vastuurationaliteetin läpäisemäksi yksilöllisyydeksi, jossa pyritään oman elämän hallintaan vahingoittamatta ympäristöä ja mahdollisesti jopa edistämään sen hyvinvointia. Käytännön tasolla tyttöjen altruistisuus ilmeneekin vastuunottona ja todellisuusperiaatteen hallintana. Tämän altruistisen individualismin rakennusaineena on paitsi tyttöjen naissosialisaatiossa omaksuttu vastuurationalisuus, myös heidän oma kulttuurinen luovuutensa, jota tyttöihin kohdistuvat ristiriitaiset odotukset ovat omiaan ruokkimaan. (Näre & Lähteenmaa 1992.)

Naiseuden viesteissä perinteisyys ja modernius aiheuttavat kuitenkin kulttuurista ristiriitaa, joka vaikuttaa nuoren naisen identiteetin muodostumiseen. Monet tytöt rakastavat jutella itseensä ja elämäänsä liittyvistä teemoista tyttöryhmissä ystäväpiirissään, ja näin työstävät jatkuvasti omaa (nais)identiteettiään. Vastauksena naiseuden etsimiseen saattaakin olla eräänlaisen relatiivisen moninaisuuden löytäminen; se tarjoaa nykyajan naiselle tarpeeksi variaatiomahdollisuuksia ja liikkumatilaa. (Uusitalo 1998.) Verrattuna entisiin aikoihin nykypäivän naiset ovat Kuhasen (1996) mukaan uudenlaisen kamppailun edessä kasvaessaan naisiksi. Naisten täytyy omaksua monia miehisiä piirteitä, jotta he pystyisivät huolehtimaan toimeentulostaan ja osallistumaan yhteisten asioiden hoitoon. Altruistinen individualisti kykenee kuitenkin sujuvasti yhdistelemään eri polariteetteja. Käytännön tasolla tämä ilmenee tyttöjen elämässä ja kulttuurissa esimerkiksi fantasian ja todellisuuden, ironian ja romantiikan, hauskanpidon ja vastuuntunnon, riippuvaisuuden ja itsenäisyyden yhdistelemisenä. Näre ja Lähteenmaa (1992, 331) luonnehtivat tällaista kykyä androgyyniseksi: tytöt ovat motivoituneempia liikkumaan arvostetuilla miehisillä alueilla kuin päinvastoin. Uusitalo (1998) esittää, että tyttöjen ei ole aina kovin helppo suunnistaa ajassamme elävien sekä perinteisten että modernien naisen mallien ryteikössä.

Tyttöyden ja naiseuden rajat eivät kuitenkaan ole niin selvät, eikä naiseuden statusta myöskään voida niin selvästi erottaa nuoruudesta. Naiseus onkin kulttuurisesti tulenarka asia vielä nykyään. Naisen ei pidä tehdä numeroa itsestään tai hän on helposti kana tai kevytkenkäinen; naisen pitää varjella itseään eri tavoin kuin miehen

niin biologisista - raskauden mahdollisuus - kuin sosiaalisistakin - leimautumisen vaarat - syistä. Silti nainen haluaa välillä olla muukin kuin vain se kiltti tyttö. Irrottelu tyttöjen kesken, älyttömyyksien tekeminen sekä hölmöileminen ovatkin rajojen rikkomista, joka ei kuitenkaan välttämättä sotke heidän elämäänsä sen enempää. (Lähteenmaa 1991.)

4.2 Ystävät konkreettisenä ja materiaalisena tukena

Ystävydessä voidaan puhua affektion ja instrumentaalisuuden dialektiikasta, jolloin tunnustetaan jännite ystävästä välittämisen sekä ystävyuden arvostamisen sen vuoksi mitä instrumentaalisia etuja se tarjoaa. Vaikka ystävien tarjoamista edusta nautitaan, uskotaan silti, ettei tämä ole kuitenkaan perusta ystävyydelle. (Rawlins 1992.) Eräs tärkeä ihmissuhteen merkitys liittyy fyysisen, psykologisen tai emotionaalisen tuen saantiin. Fyysiseen tukeen liittyy esimerkiksi auttaminen jokapäiväisissä asioissa ja psykologiseen tukeen esimerkiksi se, että toinen näyttää ystäväille, että hän tai hänen mielipiteensä ovat arvostettuja. Ihmiset tarvitsevat kumpaakin näistä kahdesta tuesta. Esimerkiksi syntymäpäivälahjojen antaminen palvelee ystävyuden osoituksena. On eri asia antaa lahja kuin jos antaisi lahjan hinnan verran rahaa ystäväille. Lahja pitää hyväksyä ja ottaa vastaan, sillä lahja merkitsee omaa arvoasi ystävänsä sekä myös ystäväsi hyvävyyttä ystävänsä. Toisin sanoen sinä lahjan saajana palkitset ystäväsi hyväksymällä lahjan ystävyuden osoituksena ja 'ylistämällä' ystäväsi. Jos lahjan sijaan antaa rahaa, merkitsee se sitä, että sosiaalisen vaihdon sijaan keskittyy rahaan eikä lahjan antamisen symboliseen merkitykseen. Lahjan antaminen palveleekin symbolisena funktiona vahvistamassa sekä juhlistamassa ystävyyttä. (Duck 1991, 11-28.)

Kaikki ihmiset tekevät jossain vaiheessa jotain ystävänsä puolesta; tarjotaan fyysistä apua, tietoa ja tavaroita. Tämä onkin yksi syy, miksi ystäviä tarvitaan. Kuitenkin kaikkea näistä voi myös ostaa rahalla tai vastapalveluksina. Eräs syy, miksi rikkaat ihmiset tuntevat itsensä ystävättömiksi liittyy luultavasti juuri tähän, sillä he ovat tottuneet ostamaan apua rahalla eikä tarjoamalla rakkautta vastapalveluna. Yhteiskunnassa pidetään vaihtokauppaa hyvänä ja kunnioitettavana tekona, lähimmäisen ystävytenä; ystävä hädässä tutaan. Onkin vaikeaa elää sosiaalisesti niin, etteivät nämä vaihtokaupat synnytä siteitä, jotka sitovat ihmiset läheisesti

ystäviin. (Duck 1991, 11–28.) Ystäviä käytetään siis voimavarana arkisten askareiden suorittamiseen ja myös saamaan fyysistä tai käytännöllistä tukea niiden suorittamiseen (Allan 1989, 53).

Ystävyudessa on usein kyse myös velvollisuudesta ja ystävän rooliin kuuluu tehdä palveluksia, antaa neuvoja sekä auttaa (Duck 1998, 129). Ystävyuden takia saatetaan tehdä myös epämiellyttäviä asioita. Wisemanin (1986) mukaan osa ystävyuden ‘vapaaehtoisuutta’ onkin se, että ystävyudessa sitoudutaan kuitenkin samalla tukemaan ystäviä hädässä tarpeen mukaan, sekä tarjoamaan heille apua vaikka se olisi itselle epämukavaa tai veisi aikaa omista asioista. Tällöin sitoudutaan ystävien asioihin omien psykologisten sekä fyysisten resurssien mukaan. Tyytyväisen elämän elämiseksi onkin tärkeää opetella ja harjoitella piilotettuja, hienovaraisia sosiaalisen vaihdon taitoja. Berg ja McQuinn (1989) ovat osoittaneet, että eräs tärkeä kyky, mikä pitää omata saadakseen tukea, on kyky avata itsensä, eli avautua muille ihmisille, paljastaa pelot, toiveet, huolet, halut, ylpeyden ja häpeän aiheet. Tällä metodilla ei suoraan pyydetä tukea muilta, vaan epäsuoraan varmistetaan hyvä ihmissuhde, jotta muut tarjoutuisivat yleisellä tasolla antamaan apuaan ja suhtautumaan meihin lämmöllä. Ystävä on se, jonka voi odottaa tarjoavan apua ja tukea sitä tarvittaessa.

Ystävä voidaan siis kutsua hätiin, kun tarvitaan palveluksia, rahaa tai tietoa, ystävät voivat esimerkiksi tarjota tietoa työpaikoista. Ystävät voivat myös lainata rahaa pieniä ostoksia varten tai auttaa isoissa taloudellisissa kriiseissä. Täten ystävyysuhteeseen kuuluu odotuksia siitä, että apua saadaan ja tarjotaan sekä suurissa että pienissä tapauksissa. (Solano 1986.)

4.3 Ystävät emotionaalisenä tukena

Weiss (1974) on ehdottanut, että pitäytyminen ystävyysuhteissa liittyy pääasiassa johonkin kuulumiseen ja luotettavaan liittoutumiseen. Ystävyys antaa meille tunteen johonkin sisällyttämisestä, kuulumisesta johonkin ryhmään ja ryhmään kuulumisella on usein etunsa. Yksi näistä eduista on juuri tämä edellä mainittu luotettava liittoutuminen, johon sisältyy se, että tarvittaessa voi luottaa saavasi apua ystävältä. Ystävyuden olemassaolo synnyttää siis luotettavuuden liittouman; tiedät, että joku on ystäväsi, jos hän auttaa sinua hädän hetkellä. Ystävyys näyttelee tärkeää roolia

nuorten ihmisten elämässä. Ystävät eroavatkin kavereista esimerkiksi siinä suhteessa, miten he tarjoavat toisilleen apua ongelmien ratkomisessa. Ystävät puhuvat enemmän keskenään ja he myös käsittelevät ongelmia molemminpuolisesti, myönteisesti, oikeudenmukaisesti, konflikteja vältellen ja keskittyen ongelmaan tunteella. (Hartup 1996, 227–231.) Tällöin ystävien kesken vallitseva altruismi ja yhteistyö ainakin teoriassa helpottaa ihmisen sosiaalisen vuorovaikutuksen kognitiivista kehitystä. Ystävyudet saattavat vaikuttaa kognitiiviseen kehitykseen myös sen tiedon ja odotusten kautta, mitä ystävät omaavat toisistaan sekä sen ajan kautta, minkä he viettävät keskenään. Ystäviltä saatu emotionaalinen ja moraalinen tuki on myös erittäin tärkeää yksityiselämään liittyvissä ongelmissa, jolloin tarvitaan jonkun, johon voi ehdottomasti luottaa, eli ystävän apua (Allan 1989, 52).

Ystävyudet tarjoavat tarvittavan kiinnostuksen mielihyvien, uskojen ja tunteiden esittämiseksi. Ystävät neuvovat ja opastavat meitä reagoimaan oikein sekä myös ohjaavat asenteitamme ja uskojamme sekä silminnähävästi että hienotunteisesti. Ystävät kehittävät usein omat tapansa toimia. Tähän kuuluvat huolien jakaminen, kiinnostuksen kohteet, ongelmat kuten myös jaetut merkitykset, yleiset vastaukset elämään ja tunteiden ilmaisut. Ystäviä arvostetaan myös sen vuoksi, että heidän kanssaan voi jakaa salaisia merkityksiä, yksityisiä vitsejä tai yksityisen kielen. Ystävät tarjoavat tasaisen, merkityksellisen taustan tutuille asioille, kuten poliittiset tapahtumat, muut ihmiset, työ, sää ja elämä. Jos tämä tasaisuus viedään ihmiseltä pois, saattaa ihmisestä tulla epävarma. Toinen seikka miksi ystäviä tarvitaan liittyy siihen, miten he pitävät meidät emotionaalisesti vakaina. Ystävät auttavat meitä näkemään itsemme suhteessa toisiin ihmisiin ja täten olemmeko ok. Tämä on tärkeää varsinkin kriisin ja stressin aikana. (Duck 1991, 11–28.) Voikin sanoa, että ystävät ovat meidän emotionaalisen kasvatuksemme keskiössä (Apter & Josselson 1998, 115). Tytöt oppivat ystäviensä kanssa mitä tarkoittaa olla rakastunut ja pitää toisesta, tai kuinka näyttää tunteitaan.

Laineen (1990, 84) tutkimuksen mukaan alle 15-vuotiaille nuorille hyvät ystävyys- ja toverisuhteet ovat tärkeitä sekä nuoren mielenterveydelle että suotuisalle emotionaaliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Varsinkin peruskoulu- ja lukioikäisille tytöille emotionaalisen tuen saanti ystäviltä on erityisen tärkeää. Selmanin mukaan (ks. Aapola 1991, 51) ystävyys onkin tärkeää läheisen tunnesiteen ja henkilökohtaisten asioiden jakamisen vuoksi; ei vain ikävystymisen ja yksinäisyyden pelosta. Jos nuori kuitenkin jää osattomaksi muiden seurasta, ehkäisee se nuoren sosiaalisten

taitojen kehittymistä ja erityisesti ystävyysuhteiden solmimis- ja ylläpitämistaitoja (Välimaa 1993). Ystävien puute voi olla Pulkkisen (1984, 71) mukaan myös yhteydessä kielteisiin odotuksiin tulevaisuudesta, kun taas ystävien saamisen helppous yhdistyy myönteisiin odotuksiin. Sosiaalisten suhteiden omaaminen onkin erittäin tärkeää nyky-yhteiskunnassa vaadittavien vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaitojen kehittymiseksi sekä läheisyyden perustarpeen tyydyttämiseksi ja sosiaalisen integraation toteuttamiseksi (Rönkä 1992).

Robbins ja Tanck (1992) totesivat tutkimuksissaan, että yliopisto-opiskelijat mieluummin luottavat ystävän apuun hakiessaan sosiaalista tukea stressin aikana kuin esimerkiksi perheen tai psykologin apuun. Opiskelijoista 95 % ilmoitti puhuneensa ainakin toisinaan hyvälle ystävälleen selvittääkseen omista ongelmistaan, 70 % oli puhunut perheelleen ja 15 % terapeutille. Tässä ei ilmennyt eroja sukupuolten välillä. Ystävälle puhumista arvostettiin eniten apua tuovana selviytymiskäyttäytymisenä. Ystävälleen puhuneista opiskelijoista 60 % kertoi olevansa sitä mieltä, että puhumisesta oli apua stressistä selviydyttäessä verrattuna perheen apuun, jota arvosti 42 %, ja psykologia, jota arvosti 38 % opiskelijoista. Täten opiskelijat tarvitessaan sosiaalista tukea kääntyivät ystäviensä pikemminkin kuin ammattiauttajien puoleen, ja suurin osa koki tämän toiminnan hyödylliseksi.

Eräs syy sille miksi ystäviä arvostetaan liittyy ystävien osuuteen omaan itsearviointiimme ja itsetuntoomme. Ystävät voivat tehdä sitä suoraan tai epäsuoraan: he voivat kehua tai kertoa muiden ihmisten mielipiteitä toisistaan. Ystävät voivat myös lisätä toisen itsetuntoa muilla tavoilla, kuten kuuntelemalla, osallistumalla tekemisiin, kysymällä neuvoa ja yleensä käyttäytymällä niin, että se osoittaa ystävän arvostavan toisen mielipidettä. Myös se, että ystävät viettävät aikaa toistensa kanssa, osoittaa, että he arvostavat toistensa seuraa enemmän kuin muuta ajanviettovaihtoehtoa. (Duck 1991, 11–28.) Myös Cramer (1990) on osoittanut, että nuorten aikuisten naisten toisiaan tukevat ystävyysuhteet vaikuttavat positiivisesti koettuun itsetuntoon. Ystävydestä löytyy myös toinen puoli, koska ystävät luottavat toisiinsa, mahdollistuu molemminpuolinen auttaminen. Tämä antaa mahdollisuuden ottaa vastuuta ystävästä, auttaa heitä heidän elämässään antamalla neuvoja ja täten auttavasta osapuolesta tuntuu hyvälle, koska pystyy auttamaan. Ystävät antavatkin mahdollisuuden hoitaa muita ihmisiä ja ottaa vastuuta. (Duck 1991, 11–28.)

Ystävät voivat toimia myös sosiaalisen ja persoonallisen menestyksen mitana. Länsimaisessa kulttuurissa ystävien määrällä voikin mitata tämänkaltaista

menestymistä. Jos ihmisellä on suuri joukko ystäviä häntä pidetään yleensä onnellisena ja menestyvänä. Tästä yhtenä seurauksena voi olla, että ihmiset liioittelevat läheisten ystäviensä määrää. Ihmiset voivat myös käyttää ystäviään julkistaen ystävyksiään hienovaraisesti. Esimerkiksi puheessa käytetään termiä “eräs ystävästäni...”. Tällä tavalla mainitsemalla ystäviään puheessa yritetään luoda vaikutelma osallistumisesta suureen piiriin ystäviä. Joulun- sekä syntymäpäiväkorttien esittely on myös osa tätä tapaa. Niitä ei heitetä pois, vaan ne säilytetään usein näkyvällä paikalla, jotta muut ihmiset näkisivät ne ja käyttäisivät niitä epävirallisena, mutta hyvin näkyvänä, mittana korttien saajan suosioista ja statuksesta. Tällaisten toimien jatkuvuus osoittaa sen, miksi ystäviä käytetään hyväksi tällä tavalla, ja todistaa ystävyuden merkityksen itsetunnon kohottajana sekä näiden taitojen ja tieteiden ylläpidon merkityksen tuen saannissa muilta ihmisiltä. (Duck 1991, 11–28.)

Kuuluminen johonkin, emotionaalinen tasapaino, kommunikaatio, avun saanti sekä itsetunnon ylläpito (Weiss 1974) palvelevat tukeakseen ja yhdistääkseen ihmisen persoonallisuutta. Jokaisen ihmisen persoonaan liittyvät ajatukset, uskot, epäilyt, asenteet, kysymykset, toivot, odotukset sekä mielipiteet elämää kuohuttavista asioista. Ihminen tarvitsee säännöllistä vahvistusta siitä, että hänen ajatusmaailmansa ja symbolinen avaruutensa (ajatukset ja kokemukset itsestä ja ympäröivästä todellisuudesta) ovat oikeanlaisia ja uskottavia. Ystävä voi auttaa näkemään missä ollaan väärässä ja kuinka voi muuttua tai miten olla oikeassa jossain asiassa. Ystävän kanssa voi jutella erilaisista asioista ja olla erimieltäkin, mutta yleensä ystävät omaavat suurin piirtein samanlaiset asenteet ja kiinnostuksen kohteet kuin me itse, joten keskustelut ovat enimmäkseen tukevia kuin tuhoavia. Usein ihminen etsiikin ystäviä sellaisista ihmisistä, jotka tukevat ihmisen omaa ainutkertaista persoonallisuutta. Jos näin ei kuitenkaan käy, voi ihminen tuntea itsensä ojetetuksi, uuvutetuksi ja aliarvostetuksi. (Duck 1991, 11–28.)

Ystävät investoivat toinen toiseensa sosiaalisena vertauskohteena ja tiedonlähteenä itsestä. Yleensä ihminen, joka omaa samanlaisen ajatusmaailman, on paras henkilö antamaan tukea. Hänelle on helpompi jakaa ajatuksia, ja täten hänen kanssaan on helpompi myös keskustella: oletuksena on, että sanat ja ideat ymmärretään nopeammin kuin jonkun toimesta, joka ei ole ‘tyyppiämme’, eikä ihmisen tarvitse toistaa itseään uudelleen ja uudelleen ja selitellä tarkoituksia ja vitsejä. (Weinstock & Bond 2000.) Ystävät voivat myös ymmärtää toisiaan sosiaalisella tavalla, jolla

kukaan toinen ei voi ymmärtää, sillä vain toinen, joka ymmärtää samat sosiaaliset eleet ja liikkeet ja asioiden merkitykset voi ymmärtää mitä toinen tarkoittaa jollain eleellä tai lauseella (Apter & Josselson 1998, 101). Naiset myös oppivat huomaamaan kuka ymmärtää heitä missäkin asiassa, ja suuntaavat näin ollen puheensa jostain asiasta tietyille ystäville jättäen kertomatta jollekin, jonka tietää, ettei hän ymmärtäisi eikä osoittaisi kiinnostusta eikä sympatiaa (Apter & Josselson 1998, 106–108). Naisten ja tyttöjen keskinäisissä ystävyysuhteissa usein keskitytään siis ymmärrystä kaipaaviin asioihin. Ystävilta etsitään tukea jaettuina tunteina.

4.4 Puhumisen merkitys ystävydessä

Ihmisillä on tarve puhua itsestään. Tästä ehkä tunnetuin esimerkki on yksinäisen ihmisen juttelu, usein monologi, jossain julkisessa kulkuvälineessä. Jutteluseuran puutteesta kärsivät ihmiset kertovat usein yllättävän henkilökohtaisia asioita itsestään täysin vieraille henkilöille luottaen siihen, etteivät he todennäköisesti tapaa enää ikinä. Toisaalta puhumalla itsestään ihminen pyrkii saamaan varmistusta käsitykseensä omasta tilastaan. (Duck 1991, 11–28.) Eräs tärkeä syy ystävien tarvitsemiseen onkin kommunikaatio. Terve ystävyysuhde tarjoaa paikan kommunikaatiolle. Ystävän kanssa voi puhua kaikesta, mistä tahansa, ei vain tärkeistä tapahtumista vaan mistä tahansa trivia-tiedosta kuten myös henkilökohtaisista ja intiimeistä asioista. Puheenaiheita ei aina myöskään luokitella ns. tärkeiksi aiheiksi vaan ne vain piristävät suhdetta, vahvistavat sitä ja julistavat sen olemassaoloa. Parhaiden ystävien kanssa keskustelu luokitellaan yleensä laadullisesti korkeammalle kuin vuorovaikutus pelkkien kaverien kanssa. (Duck, Rutt, Hurst & Strejc 1991.)

Puhumisella on huomattavan suuri merkitys ystävydessä; tytöt puhuvat kaikesta, näyttävät todellisen minänsä ystävälleen (Aapola 1991). Puhumalla kokemuksistaan, jakamalla ne ystävän kanssa, tytöt käsittelevätkin maailmaa. Ystävien kanssa puhumisen avulla he myös selviytyvät huhuista ja vihjailuista, jotka liittyvät heidän omaan (seksuaaliseen) maineeseensa; he puolustautuvat Leesin (1986) mukaan sen turvin epäoikeutettuja vihjauksia vastaan. Keskustelun ja toiminnan myötä ystävät voivatkin yksimielisesti vahvistaa oikeiksi toistensa mielipiteet muista nuorista ja myös itsestään. Koska tällaiset ”itsensäpaljastukset” ovat suhteellisen riskialttiita, niiden myötä tytöt oppivat arvostamaan oikeaa uskollista ystävää, joka ei

petä luottamusta, eikä puhu selän takana, ja joka todella ymmärtää henkilökohtaisen tunnustuksen merkityksen. (Rawlins 1992.) Luottamus onkin usein ystävän tärkein ominaisuus (Aapola 1991, 59), sillä ystävälle kerrotaan asioita itsestä mitä ei välttämättä kerrota kenellekään muulle läheiselle ihmiselle. Ystävyudet ovatkin salaisuuksien kertomisen konteksteja. Usein ystäväistä todetaan, että tottakai ystävät pitävät toistensa salaisuudet, mutta aina näin ei aina käy, eikä ystävä tahallaan salaisuutta kerro muille; joskus salaisuus on vain emotionaalisesti liian raskas kannettavaksi ja tällöin voi tulla tarve jakaa se jonkun kanssa. Ystävyudessa opitaan siis luottamaan, mutta ei kuitenkaan välttämättä täydellisesti. Opitaan, että muut ovat meille lojaaleja, mutta tietyin reunaehdoin, jotka liittyvät ystävien omiin tarpeisiin ja sisäisiin kamppailuihin. (Apter & Josselson 1998, 149–154.)

Puhuminen on siis monella tapaa naisten ystävyysien ydin (Johnson & Aries 1983). Naisystävien puheen ensisijainen tehtävä on rakentaa ja ylläpitää läheistä ja tasa-arvoista sosiaalista suhdetta. Tällainen molemminpuolinen itsensä avaaminen onkin tärkeä tapa ”tehdä” ystävyyttä. Puheessa tytöt ja naiset kehittävät ja oppivat sisäisen maailmansa ääriviivoja, keskustelut ystävän kanssa voivat mullistaa ajatukset, tunteet ja myös sen miten kokee oman itsensä (Apter & Josselson 1998, 91, 114). Tarinoiden kertominen on osa tätä prosessia. Tarinoiden kertominen täyttää naisystävien tarpeen pitää yhteyttä toinen toistensa elämään sekä auttaa pistämään omat kokemukset selittävään kehykseen. Tällainen tarinoiden vaihtaminen on peilaamista, jossa toinen peilaa toisen kertomaa esimerkiksi kertomalla samankaltaisen jutun, joka saattaa vahvistaa toisen luuloa kertomastaan asiasta. tarinat palvelevat myös uusien aiheiden esittämisessä tai uusien aiheiden kehittämisessä. Naisten tarinoiden tehtävänä on myös perustella jokapäiväinen maailma ja heijastaa jokapäiväisiä kokemuksia. Tarinan kertomisen myötä voidaan myös huumorilla höystettynä käsitellä ongelmallisia asioita. Tarinoiden kertominen onkin oleellinen osa naiseuden rakentumisessa ja siinä, minkälaisia ystäviä ollaan. (Coates 1997.)

Ystävien kanssa juttelu voi saada huomaamaan sen mitä ajatellaan joistakin tärkeistä asioista, asiaa ei ehkä ennen ole tullut käsiteltyä kielellisesti ennen kuin ystävä antaa toiselle tilaisuuden kertoa hänen näkökantansa asiaan. Näin asiasta puhumisella voi tuoda esimerkiksi piilossa olevia tunteita tai ajatuksia jostain asiasta esiin, ja ystävä voi kuunnellessaan nostaa sieltä joitain asioita ja niitä asioita käsitellään sitten puheessa yhdessä. Näin ystävä voi vahvistaa toisen puhetta, ja tuoda ehkä siihen jotain uusiakin näkökulmia. Ystävät näin ollen samalla myös vahvistavat

toistensa käsitystä itsestään sillä, että tuntevat toisensa. Kun ollaan yhteydessä muihin ihmisiin, jaetaan yksityisiä ajatuksia ja ideoita toivoen, että tullaan ymmärretyksi ja tunnustetuksi, ja että ajatuksemme vahvistetaan oikeaksi. Aina näin ei kuitenkaan käy, mutta ystävyysuhteissa voi löytää ihmisen, joka todella ymmärtää toista ja sitä miten hän käsittelee maailmaa. Usein ihminen voi myös nähdä muut ihmiset jotenkin paremmin toimeentulevina kuin tuntee itse pärjäävänsä. Myös tässä ystävien kanssa puhuminen auttaa näkemään, että ihminen ei ole ainoa sekavien ajatustensa tai tunteidensa kanssa: muillakin voi olla ihan yhtä sekavia tunteita. Ystävä tarjoaa myös usein asiaan ulkopuolisen näkökannan, mutta silti ymmärtäen. Näin ystävä voi tukea toisen tunteita, ja samalla antaa ehkä myös aihetta ajatteluun toisen näkökannan kautta, ja ehkä myös itsetutkiskeluun. (Apter & Josselson 1998, 80–82, 91–92.)

4.5 Sosiaalisuus ja sosiaalinen oppiminen

Ystävyys määritellään usein suhteena, johon liittyy oleellisesti sosiaalisuus. Tärkeä peruste ystävyydelle onkin se, että ystävät nauttivat ajanvietosta toistensa kanssa riippumatta siitä mitä he tekevät. Tietenkin on olemassa lukematon määrä keinoja, joilla sosiaalisuus järjestetään, esimerkiksi lukuisat erilaiset aktiviteetit. Sama ihminen voi viettää aikaa erilaisten ihmisten kanssa erilaisin tavoin, joista jokainen tarjoaa mahdollisuuden sosiaalisuuteen. (Allan 1989, 18–19.) Vertaisryhmistä puhuttaessa monelle tulee usein mieleen lapsuudessa vietetyt ajat leikki- ja koulutoverien kanssa. Harvat kuitenkaan näkevät vertaisryhmien olevan tärkeä aspekti, joka vie eteenpäin kulttuuria, kasvatusta ja sosialisatiota. (Frønes 1995, 42.) Vertaisryhmät mahdollistavat nuorille monia sosiaalisia ja persoonallisia oppimiskokemuksia, joissa on kyse monimutkaisten sosiaalisten taitojen, kommunikation ja vuorovaikutuksen opettelusta. Keskinäisessä kanssakäymisessä ihmiset kehittävät monipuolisia interaktio- ja kommunikaatiotaitoja, jotka mahdollistavat erilaisten perspektiivien omaksumisen ja kyvyn toimia ryhmissä. (Frønes 1995, 46–52.)

Kun puhutaan sosialisatiosta, oppiminen liittyy siihen, miten sosiaaliset kokemukset jättävät jälkensä ihmisen persoonallisuuteen, taitoihin ja tapaan ymmärtää. Frønes (1995, 42–54) käsittelee kirjassaan sosiaalista oppimista ja sen eri

tapoja. Oppimista voi tapahtua näin ajateltuna mallien ja jäljittelyn kautta, vahvistamisen, näkökulmien vaihdon sekä interaktiivisen kontekstin puitteissa. Mallien kautta oppimisessa on kyse siitä, että halutaan jäljitellä jotain tiettyä mallia. Mallioppimisessa ei useinkaan ole kyse tietoisesta valinnasta mutta siinä voi olla myös kyse tietoisesta toisen ihmisen jäljittelystä, esimerkiksi halutaan olla samanlainen kuin joku sankarihahmo. Vahvistamisessa on kyse siitä, että opitaan sen kautta mitä tietystä teosta tai käyttäytymisestä saadaan palautteeksi. Palaute voi olla positiivista, negatiivista tai neutraalia, ja palautteella vahvistetaan esimerkiksi jonkin käyttäytymismallin pysymistä tai poiskitkemistä. Sosiaalisen kognition ja interaktion kehittyminen on sidoksissa siihen, miten konfliktien käsittely heijastuu sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Kun erilaiset näkökulmat kohtaavat ja ne koetaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, kognitiivinen kehittyminen edistyy: toimijat velvoitetaan tiedostamaan erilaisuudet tulkinnoissa ja näkökulmissa. Toisen erilaisen näkökulman voi ymmärtää myös sen kautta, kun yrittää nähdä asian hänen näkökulmastaan. Sosiaalisen näkökulman ottamisessa onkin kyse siitä, että asettuu toisen asemaan sekä myös yrittää tuntea sen minkä toinen mahdollisesti tuntee. Sosiaalista oppimista tapahtuu myös vuorovaikutuksellisessa kontekstissa. Sosiaaliset interaktiot ovat kyllästettyjä erilaisilla sosiaalisilla ja kulttuurisilla merkityksillä

Brownin (1990) mukaan on olemassa kaksi prosessia, joilla voi mitata vertaisten vaikutusta teini-ikäisiin: normatiivinen vaikutus, eli paine vastata muiden positiivisia odotuksia, sekä informatiivinen vaikutus, eli paine hyväksyä toisen antama tieto todisteena todellisuudesta. Vertaisryhmissä normatiivinen vaikutus on suurempaa mutta vain niiden kesken, jotka ovat motivoituneita olemaan osa ryhmää. Voidaan eritellä jäljittely, jossa teini-ikäiset matkivat toistensa käyttäytymistä, vahvistamisesta, jossa teini-ikäiset omaavat vertaisiltaan arvoja, jotka osaltaan vaikuttavat käyttäytymiseen. Ystävyyksissä normatiivisen vaikutuksen, eli rohkaistaan ystävää omaksumaan omat arvot ja asenteet, sijaan tulisi keskittyä interaktiiviseen vaikutukseen, eli siihen, että meihin vaikuttaa eniten sellaiset ystävät, joilta saamme tukea ja jotka välttävät konflikteja.

Ystävät tarjoavat lapsille ja nuorille sosiaalisen vertailun mahdollisuuden. Lapset viettävät paljon aikaa vertaillen makujaan, taitojaan ja kykyjään keskenään. Nämä vertailut ovat välttämättömiä identiteetin kehitykselle. Vertailussa opitaan omat heikkoudet ja vahvuudet sekä kyvyt ja rajoitukset. Tämä antaa lapselle sekä hyvän sosiaalisen todellisuuden kokemuksen vertaisiltaan että selkeän kuvan siitä

kuka hän on. Ryhmään kuuluminen on myös yksi ystävyysfunktion. Lapset oppivat turvallisuutta ja myös torjuntaa ryhmissä. Ystävyyksissä opitaan myös sosiaalisia taitoja perustaa, pitää yllä ja hoitaa sosiaalista kanssakäymistä. Erityisesti tärkeää on oppia kyky kommunikoida ja kuvitella itsensä toisen asemaan, eli osoittaa empatiaa. (Furnham 1989, 94–95.)

Ihmisillä on tarve stimulointiin ja tarve kehittää tarkoituksenomainen kehitys sosiaaliselle käyttäytymiselle. Ystävät voivat olla tällainen stimulaation lähde. Keskusteluissa ystävät jakavat juoruja, ideoita sekä vitsejä. He myös sallivat toisen osallistua aktiviteetteihin, kuten urheiluun, johon saattaa olla vaikeampi osallistua yksin. Ystävät tarjoavat toisilleen kokemuksia myös juhlien, päivällisten ja lomien muodossa. Se, että on ystäviä, voikin tehdä elämästä paljon mielenkiintoisemman ja stimuloivamman. Toinen kiinnostava funktio ystävyydelle löytyy siitä, että ystävät tarjoavat tapahtumille tarkoituksen tai tarkoituksenmukaisen kehityksen. (Solano 1986, 234.) Ihminen saa eri elämänvaiheissa uusia oppimiskokemuksia, joista voi muodostua voimavara psyykkiseen kehitykseen. Nämä oppimiskokemukset ovat vaihtelevasti erilaisia kullekin yksilölle, mutta ne voivat lisätä esimerkiksi mahdollisuutta havaita eri vaihtoehtoja, sallivaa minäasennetta, uskallusta kokeilemaan ja tutkimaan käyttäytymiseen sekä itsearvostusta. Muutosprosessissa ja oppimiskokemuksissa lähtökohtana aikuisuudessa voivatkin olla syvät kiintymyssuhteet. (Toskala 1997, 350.)

4.6 Seurustelusuhteen vaikutus ystävyyteen

Vain muutamat tutkimukset ovat kuvanneet sitä, kuinka samaa sukupuolta olevien ystävyysuhteet voivat muuttua, kun sosiaaliseen verkostoon tulevat mukaan romanttiset suhteet (mm. Aneshensel & Gore 1992; Douvan & Adelson 1966; Hendry, Shucksmith, Love & Glendinning 1993). Aneshensel ja Gore (1992) havaitsivat, että teini-ikäiset alkavat vähentämään samaa sukupuolta olevien ystävien kanssa vietettyä vapaa-aikaa mukautuakseen seurusteluun. Surran (1985) sekä Johnsonin ja Leslien (1982) tutkimuksissa tämä vahvistui osaltaan myös myöhäisnuorilla sekä nuorilla aikuisilla.

Tutkimukset osoittavat kuitenkin myös, että ystävyysuhteet pysyvät arvostettuina ihmissuhteina vaikka ihmisen elämässä varhaisessa aikuisuudessa ja jatkuen

keski-ialle päämäärinä korostuvatkin perhe ja työ (Waite & Harrison 1992). Harrisonin (1998) tutkimus keskiluokkaisten naimisissa olevien naisten ystävyysuhteista osoittaa, että ystävät luottavat toistensa emotionaalisen tuen saamiseen, ja että naiset voivat puhua naisystävillään vapaammin kuin puolisoilleen. Naiset, joita Harrison haastatteli, olivat tietoisia avioliittonsa molemminpuolisesta luonteesta ja kumppanuudesta sekä avioliiton tasa-arvoisuuden vaatimuksesta, mutta heidän elämänsä ei täyttänyt tämän seikan asettamia vaatimuksia. Griffithsin (1987) mukaan murrosikäiset tytöt eivät myöskään hylkää ystäviään seurustelun takia, vaan etsivät aikaa ystävilleen seurustelusuhteen rinnalla. Jos kuitenkin tyttöjen ystävyysuhteissa tapahtuu ajanvieton vähenemistä, johtuu se Griffithsin havaintojen mukaan enemmänkin sosiaalisista tekijöistä kuin heidän keskinäisten ystävyysuhteidensa merkityksen vähenemisestä.

Siinä vaiheessa, kun tytöt ja pojat alkavat kiinnostua toisistaan potentiaalisina parisuhdekumppaneina ja etsiä tässä mielessä toistensa seuraan, näyttää olevan niin, että tytöt hakeutuvat tai päätyvät pikemminkin ryhmiin, joissa tahtipuikkoa heiluttavat pojat, kuin tytöt tyttövaltaisiin ryhmiin. Tämä on monien tekijöiden summa. Useissa tutkimuksissa (mm. Cwejman 1991; Sørensen 1991) on tultu siihen tulokseen, että vaikka tytöt arvostavat hyvinkin paljon omia läheisiä tyttökavereitaan, he eivät arvosta tyttöjä joukkona. Jos pojan kanssa aletaan seurustella, jonkinlainen yhteys parhaaseen tyttökaveriin pyritään ehkä säilyttämään: tätä tapaillaan seurustelusuhteen ohessa tai tämä esitellään ehkä poikaystävän piireihin. Seurustelusuhteen myötä tyttö tulee siis tyypillisemmin pojan “vanhaan” ryhmään kuin päinvastoin, vaikka joskus toki voi käydä toisinkin päin. Se, että niin pojat kuin tytötkin arvostavat poikia joukkona pikemmin kuin tyttöjä, kertoo esimerkiksi Cwejmanin (1991) mukaan syvälle kulttuurimme juurtuneesta arvovakenteesta, jossa “mieheyttä” arvostetaan edelleen enemmän kuin “naisuutta”. (Lähteenmaa 1992.)

Seurustelusuhde kuitenkin voi asettaa ystävyysuhteen muutosten eteen. Zimmer-Gembeck (1999) tutki strukturoiduilla haastatteluilla 102 vastavalmistuneen 17–19-vuotiaan tytön ajankäyttöä hyvien tyttöystävien ja seurustelukumppanin kanssa lukion aikana; kun kuvaan tulevat mukaan seurustelusuhteet, ystävyysuhteet saattavat muuttua. Zimmer-Gembeck mittasi tutkimustuloksista RT:n (relatedness orientation transition), eli sen ajankohdan, jolloin tyttö rupesi viettämään enemmän aikaa poikaystävän kanssa ystävien sijaan. RT:n jälkeen poikaystävät saattoivat ainakin joksikin aikaa korvata parhaan tyttöystävän ensisijaisena kumppanina. Tämä

voi aiheuttaa merkittäviä muutoksia monilla elämän eri alueilla, kuten vapaa-ajanviettomahdollisuuksissa, keskustelun aiheissa, mahdollisuudessa intiimiyden ja tuen laajuuteen ja vaihtoon sekä siihen, minkä asettaa ensisijaiseksi suhteissa, esimerkiksi meneekö ulos tyttöystävän vai seurustelukumppanin kanssa.

Zimmer-Gembeckin (1999) tutkimuksessa kävi ilmi, että tytöt, jotka lukioaikana lisäsivät aikaa poikaystävän kanssa samaan aikaan vähensivät yhteistä aikaa ystävien kanssa. Kuitenkaan kaikkien tyttöjen tyttöystävien kanssa vietetty aika ei oleellisesti muuttunut lukion aikana, vaikka kuvioihin olisikin tullut mukaan seurustelusuhteet. Tytöistä 63 % koki edellä mainitun RT:n lukion aikana, 8 % ilmoitti viettävänsä lukion alussa enemmän aikaa seurustelukumppanin kuin parhaan tyttöystävän kanssa ja loput 29 % eivät ilmoittaneet ollenkaan viettävänsä enemmän aikaa seurustelukumppanin kuin parhaan tyttöystävän kanssa.

Zimmer-Gembeck (1999) vetää saamistaan tuloksista johtopäätöksen, että naisopiskelijoiden tyttöystävien kanssa vietetty aika pysyy samana koko lukion ajan poikaystävän osuuden ajanvietosta kasvaessa tasaisesti. Keskiverto tyttö säilyttää siis ystäviensä kanssa vietetyn ajan samana vaikka hänellä onkin poikaystävä. Kuitenkin kävi ilmi, että ne tytöt, jotka lisäsivät aikaansa seurustelukumppanin kanssa samaan aikaan vaihtavat aikaansa tyttöystäviensä kanssa. Tutkimuksesta ilmeni myös, että RT oli muutoksen merkki vertaissuhteiden ensisijaisuudesta. Lukion loputtua suurin osa tytöistä oli kokenut merkittävän muutoksen läheisten vertaissuhteidensa ensisijaisuudessa. Kaikille tytöille romanttiset suhteet eivät kuitenkaan merkitse sitä, että ne tulevat ensisijaisiksi sosiaalisiksi verkostoksi: jotkut tytöt säilyttävät parhaat tyttöystävänsä läheisimpinä sosiaalisina suhteinaan. Zimmer-Gembeck toteaa kuitenkin, että pelkästään vertaisten kanssa vietetty aika ei välttämättä kerro mitään vertaissuhteiden laadusta, vertaisten kanssa vietetty aika ei välttämättä heijasta oikein näiden suhteiden muita ominaisuuksia. Kuitenkin, Zimmer-Gembeckin tutkimus osoittaa, että ystävyysuhteet voivat muuttua ja niitä voidaan hallita, kun romanttiset suhteet tulevat mukaan kuvioon. Voidaan myös olettaa, että ystävyysuhteet voivat vaikuttaa, muokata ja auttaa seurustelusuhteen kehittämisessä.

Carbery ja Buhrmester (1998) tutkivat nuorten aikuisten (20–35-vuotiaiden naisten ja miesten) ystävyyskehityksellisiä eroja laajemmassa kontekstissa ottaen huomioon muutokset tärkeissä ihmissuhteissa. Tutkimuksessa käsiteltiin sinkkuvaiheen, naimisissa ilman lapsia -vaiheen sekä vanhemmuusvaiheen ystävyyskehityksiä ja sitä, kuinka muutokset perherooliin sitoutumisessa vaikuttavat

ystävyyteen; kuinka ystävyyden ajan käyttö, emotionaalinen sitoutuminen sekä toiminnallinen merkitys muuttuvat perhe-elämän myötä. Carbery ja Buhrmester osoittivat Weissin (1974) malliin nojaten, miten muutokset perherooleissa nuorena aikuisena vaikuttavat niihin rooleihin, joita ystävät näyttelevät täytettäessä sosiaalisia tarpeita.

Carberyn ja Buhrmesterin (1998) tutkimuksessa havaittiin, että 96 %:lla tutkittavista naisista läheinen ystävä oli samaa sukupuolta, miehillä vastaava luku oli 87 %. Päätuloksena tutkimus todisti, että ystävään luotetaan sosiaalisten tarpeiden täyttäjänä eniten sinkkuvaiheessa, ja että ystävien merkitys vähitellen vähenee avio- ja vanhemmuusvaiheessa. Naiset ilmoittivat kuitenkin kaikissa vaiheissa saavansa enemmän sosiaalista tukea, varsinkin emotionaalista, ystäviltään kuin miehet. Kumppanuuden kokeminen ystävyydessä oli suurinta sinkkuvaiheessa ja väheni avio- ja vanhemmuusvaiheissa merkittävästi. Oman arvon vahvistus ja muiden hoitamistarve oli myös suurempaa sinkkuna ollessa verrattuna avio- ja vanhemmuusvaiheessa oleviin nuoriin aikuisiin. Emotionaalista tukea, läheistä avautumista toiselle ja neuvojen sekä auttamista arvostettiin eniten sinkkuna, vähiten aviossa ollessa ja keskiverrosta vanhemmuusvaiheessa. Eri elämänvaiheiden välillä ei ollut suuria eroja instrumentaalisessa avussa, luotettavassa liittoutumisessa ja affektiossa. Tulokset siis todistavat ainakin osittain, että luottamus siihen, että ystävät täyttävät sosiaaliset tarpeet, vähenee, kun perherooleissa tapahtuu lisäyksiä nuorena aikuisena. Myös kumppanuuden kokeminen ystävän kanssa vähenee.

Sinkkuna ystävät palvelevat kaikista tärkeimpänä kumppanuuden ja läheisen avautumisen kohteena. Aviovaiheessa olevat taas pitävät yleensä ystävyksiä ja perhettä toissijaisina tuen lähteinä puolisoiden ollessa ensisijaisia tuen tarjoajia. Emotionaalisen tuen ja oman arvon vahvistuksen ollessa kyseessä miehillä kuitenkin toissijaisena tukena oli enemmän äiti kuin ystävät, naisilla taas ystävät menivät äidin ohi. Naimisissa olevat naiset ilman lapsia ja lasten kanssa ilmoittivat saavansa enemmän läheisyyttä, neuvoja ja apua sekä affektiota ystäviltään kuin naimisissa olevat miehet. (Carbery & Buhrmester 1998.) Avioliitto vähentää siis miesten muttei naisten avautumista ystäville (Tschann 1988). Avioliitossa elävät aikuiset kuitenkin kertovat enemmän asioistaan puolisolleen kuin ystävilleen.

Yleisesti ottaen Carberyn ja Buhrmesterin (1998) löydökset ehdottavat, että äidit ja isät ovat tärkeämpiä useiden eri sosiaalisten tarpeiden lähteitä miehille kuin naisille nuorena aikuisena, naisille tärkeitä ovat myös ystävät. Ystävyyden huippu ja

toiminnallinen tärkeys sosiaalisessa verkostossa koetaan sinkkuvaiheessa nuoren aikuisen elämänvaiheessa. Tässä vaiheessa ystävät koetaan ykköskumppaneiksi ja uskotuiksi sekä äitien lisänä ensisijaisina sosiaalisen tuen lähteenä. Ainoat roolit, jossa ystävät eivät sijoitu korkealle sinkkuvaiheessa, ovat kiintymys (luotettava liittoutuminen ja affektio) sekä hoitamisen kohteena oleminen. Suurin muutos ystäväan luottamisessa tapahtuu siis avioiduttaessa. Varsinkin henkilökohtainen itsensä avaaminen, neuvojen antaminen ja emotionaalinen tuki vähenivät, tässä vaiheessa puolisoon luotetaan sosiaalisen tuen lähteenä. Puoliso ikään kuin korvaa ystäväan ensisijaisena läheisyyden, tuen ja neuvojenannon kohteena. Kuitenkin naisilla ystävät säilyvät suhteellisen tärkeinä luottamuksen kohteina avioliiton aikaanakin. (Carbery & Buhrmester 1998; ks. myös Voss, Markiewicz & Doyle 1999.)

Tämän teoriaosuuden tarkoituksena oli kuvata taustaa läheiselle tyttöjen väliselle ystävyydelle ja sen erilaisille merkityksille varsinkin nuorille naisille. Nuori nainen kasvaa aikuiseksi ystäviensä seurassa saamalla vaikutteita heiltä, mutta myös itsenäisesti kasvaen, olemalla siis erillinen ja silti jollakin tavalla riippuvainen ystävistään. Ystävyys merkitykset saattavat vaihdella elämänkulun ja sukupuolen mukaan myös aikuisuuden ikäryhmissä. Esimerkiksi Tesch & Martin (1983) vertasivat yliopisto-opiskelijoiden ja nuorten aikuisten, noin viisi vuotta opiskelijoita vanhempien, ystävyys käsityksiä keskenään. Heidän tutkimuksessaan tutkitut painottivat tärkeinä ystävyys arvoina molemminpuolisuutta mukaan lukien luotettavuuden, välittämisen, sitoutumisen sekä tuen. Vanhemmat vastaajat eivät kuitenkaan maininneet niin usein tukea, ymmärtämistä, uskoutumista, itsetunnon tukea ja kunnioitusta kuin nuoremmat vastaajat. Vanhemmat painottivat nuorempia enemmän sen tiedostamista, että ystävyys välillä on eroja sekä myös puhumisen helppoutta. On tärkeää tietää mistä ikäryhmästä puhutaan ja tämän tutkimuksen tarkoituksena onkin valottaa yhden ikäryhmän ja sukupuolen osalta ystävyyttä ja sen merkityksiä. Seuraavaksi siirrytään varsinaisesti tutkimukseen, siihen miten tutkimus tehtiin ja tuloksiin sekä pohdintaosuuteen, jossa kootaan tulokset yhteen ja pohditaan tässä tutkimuksessa haastateltujen naisten ystävyyskäsitteitä laajemmassa merkityksessä, onko heidän ystävyyskäsitteistään löydettävissä mitään erikoista verrattuna aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin ystävyudesta ja sen luonteesta. Mutta ensin siihen, miten tutkimustehtävät asetettiin ja tutkimus tehtiin.

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tämän tutkimuksen kohteena olevat 22–27-vuotiaat yliopistossa opiskelevat naiset ovat elämänvaiheessa, jolloin etsitään omaa itseä, omaa identiteettiä sekä naisena että ihmisenä ja pyritään samalla liittymään perhe-elämään ja etsimään oma koulutus- ja työura. Perheen ja seurustelusuhteen ohella ystävät ja toverit auttavat tässä. Tyttöystävien seurassa tytöt voivat kokeilla omaa identiteettiään ja oman naiseutensa rajoja. Juuri tämän ikäisten nuorten naisten välisestä läheisestä ystävyystyöstä ei ole kuitenkaan tehty paljon varsinkaan suomalaista tutkimusta, joten tämä tutkimus paikkaa omalta osaltaan tuota aukkoa. Teini-ikäisten tyttöjen ystävyksistä löytyy kyllä suomalaistakin tutkimusta (esim. Aapola 1991), mutta onko tyttöjen välinen ystävyys vielä samanlaista nuorena aikuisena? Lähestyn seuraavien tutkimustehtävieni kautta nuorten naisten välistä läheistä ja hyvää ystävyyttä.

1. Nuorten naisten välisen ystävyuden ominaispiirteet

Pyrin kuvaamaan sitä kuinka haastateltavien ystävyudet syntyivät, millaisia ne ovat ja miten ystävyyttä tehdään. Pyrin myös saamaan selville onko ystävydessä kyse samanlaisuudesta ja miten eroavaisuuksiin suhtaudutaan sekä sen, miten ystävyuden negatiiviset puolet ovat tulleet esiin heidän omista läheisistä ystävyyssuhteissaan. Etsin myös eroja teini-iän ystävyyssuhteisiin, onko ystävyys erilaista nuorena aikuisena.

2. Läheisen ystävyuden merkitykset

Pyrin etsimään mitä erilaisia merkityksiä nuorten naisten läheisistä ystävyksistä on löydettävissä. Millaisia asioita nämä naiset ovat oppineet ystäviltään kasvaessaan heidän kanssaan yhdessä? Naiseksi kasvaminen on osa kehittymistä, pyrin kuvaamaan myös sitä, opitaanko läheisten ystävyyssuhteiden kontekstissa naiseutta, sitä miten olla nainen ja naisten elämään liittyviä asioita.

3. Heijastuuko nuorten naisten siviilisäätö ystävyyssuhteisiin?

Pyrin selvittämään vaikuttaako sinkkuus tai seurusteleminen ystävyyssuhteisiin ja onko seurustelu ja sen aloittaminen muuttanut jotain läheisessä ystävydessä.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Teemahaastattelu ystävyiden tutkimisessa

Kartoittaakseni nuorten naisten välisen ystävyiden laatua ja merkitystä, valitsin aineistonkeruumenetelmäksi kvalitatiivisen puolistrukturoidun teemahaastattelun (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47). Antropologit ovat käyttäneet ystävyttä tutkittaessa osallistuvaa havainnointia, mutta sosiologien keskuudessa suositumpia ovat olleet haastattelut (Allan 1989, 7). Haastatteluilla päästään käsiksi asioihin, mitä ei suoraan voida havainnoida. Haastatteluissa voidaan päästä käsiksi tunteisiin, ajatuksiin ja merkityksiin, mihin havainnoilla ei välttämättä pääse. Haastatteluilla voidaan myös päästä tarkastelemaan käyttäytymistä, joka tapahtui aikaisemmin. (Patton 2002, 340–341.) Tämän tutkimuksen osatarkoituksena on verrata läheisen ystävyiden mahdollista muuttumista teiniajoista nuoren aikuisen ikään, ja haastatteluissa voidaan kysyä asioita millaisia haastateltavien ystävydet ovat olleet sekä myös kysyä siitä, millaisia ne ovat nyt. Haastattelun etuna nähdään myös joustavuus, haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoja sekä käydä keskustelua kohderyhmän henkilön kanssa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 192; Tuomi & Sarajärvi 2002, 75).

Vaikka läheisen ystävyiden ideaalisista periaatteista löytyy yhteneväisyyksiä eri kulttuureittain, tärkeintä niissä on kuitenkin se, etteivät ne ole sosiologisesti katsottuna mitenkään tyypillisiä (Allan 1989, 14). Laadullisessa tutkimuksessa haastateltavat nähdään ainutlaatuisina yksilöinä, joilta saatu tieto on aina erityistä. Siksi tätä tutkimusta suunniteltaessa ajateltiin, että myös nuorten yliopistossa opiskelevien naisten välisistä ystävyksistäkin on löydettävissä jotain erityistä, eikä mitään yleistettävissä olevaa tyypillistä tietoutta. Paljon tutkimusta ystävydestä on suoritettu laboratorionkokeilla sekä survey-tyylisillä kyselyillä. Kokeellisilla ja survey-tyylisillä kyselyillä, havainnoinnilla sekä strukturoiduilla itseraportointilomakkeilla on kaikilla rajoituksensa mitä ne voivat paljastaa ystävydestä. Kvalitatiiviset menetelmät avoimine vastausvaihtoehtoineen ovatkin

uudelleen tunnustettuja ystävyyden vuorovaikutuksen ja merkitysten tutkimuksessa. (Blieszner & Adams 1992, 38.)

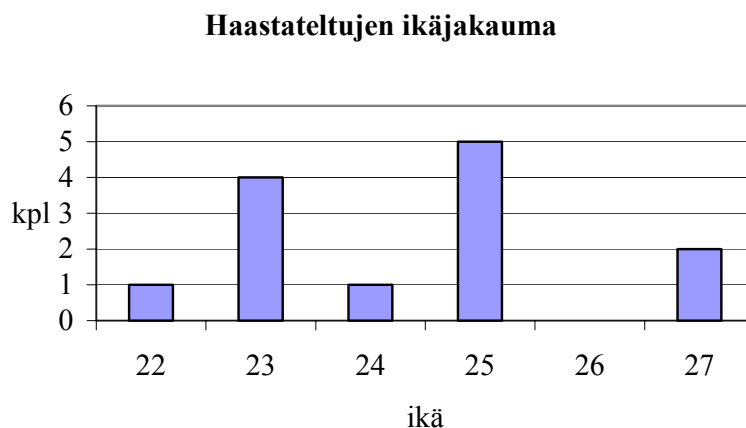
Teemahaastattelu ei edellytä tiettyä kokeellisesti aikaansaattua yhteistä kokemusta, vaan lähtee oletuksesta, että kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. Teemahaastattelu-nimellä on se etu, että se ei sido haastattelua tiettyyn kvalitatiiviseen tai kvantitatiiviseen leiriin, eikä se ota kantaa haastattelukertojen määrään tai siihen, miten syvälle aiheen käsittelyssä päästään. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48.) Sen sijaan nimi kertoo siitä, mikä tässä haastattelussa on kaikkein oleellisinta: yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa sekä niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77). Tämä vapauttaa pääosin haastattelun tutkijan näkökulmasta ja tuo tutkittavien äänen kuuluviin. Teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset ovat keskeisiä, samoin kun se, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48.) Teemahaastattelussa tutkijalla on siis haastattelutilanteessa mukana lista teemoista ja niihin kuuluvista asioista, mutta kysymykset eivät ole standardisoidut ja kaikille välttämättä samat. Tällä tavalla haastateltavan ääni pääsee esiin ja hänen painottamansa asiat. Kuitenkin haastattelija ohjaa keskustelua vaikka haastateltavien annetaankin puhua omin sanoin käsitellyistä teemoista. (Fielding 1993, 142–144.)

Haastatteluissa päästään usein kuitenkin kiinni vain ystävyyden ideologiaan eikä ystävyyteen sinänsä (Allan 1989, 155–158). Haastattelu yleisesti ajateltuna, ja varsinkin strukturoitu haastattelu, yksilöi vastaukset ja tekee vaikeaksi sijoittaa kerrottu käyttäytyminen interaktiiviseen kontekstiin. Tämän vuoksi monet ystävyyden tutkimukset on psykologisoitu koskemaan tunteiden tasoa, ystävyyden persoonallisia merkityksiä sekä sitä, kuinka monta ystävää ihmisellä on ja kuinka usein he tapaavat. Haastatteluissa formaali tilanne saattaa vaikuttaa ihmisten sanomisiin niin, että he saattavat kertoa pikemminkin siitä, millainen ystävän pitää olla. Tässä tutkimuksessa korostin haastattelun alussa, etten ole kiinnostunut ns. ideaaleista ystävyksistä (enkä sisarusuhteista) vaan nimenomaan juuri haastateltavien omista läheisistä tyttöjen, tai nuorten naisten, välisistä ystävyysuhteista. Teemahaastattelut myös etenivät niin, että haastateltavat kertoivat omista ystävistään ja elämästään erilaisten esimerkkien kautta.

Monet sosiologiset tutkimukset ovat epäonnistuneet tavoittaa ystävyudet laajemmassa sosiologisessa rakenteessa. Sosiologisen ystävyystutkimuksen pitääkin erottua ‘vapaaehtoisuudesta’, sillä ystävyys ei ole pelkästään henkilökohtainen, vapaaehtoinen suhde, joka tarjoaa psykologista tukea. Tämä tarkoittaa, että ei pidä kysyä ihmisiltä vain ystävyyttä rajoittavia tekijöitä vaan myös sitä, kuinka ystävyys vaikuttaa heidän muihin elämän tilanteisiinsa. (Allan 1989, 7–9.) Tämän seikan suhteen tässä tutkimuksessa tutkittiin sitä, kuinka haastateltujen naisten läheisiin ystävyyssuhteisiin vaikuttaa mahdolliset seurustelusuhteet sekä miten ystävyys on vaikuttanut heidän elämäänsä eri tilanteissa. Ystävyys on jokaiselle ihmiselle ainutlaatuinen ja omakohtainen asia. Haastattelussa haastateltavat voivatkin kuvata ystävyyttä omin, eikä tutkijan valitsemin sanoin. Teemahaastattelu korostaa haastateltavaa merkityksiä luovana ja aktiivisena subjektina, jonka mielipiteet ovat tärkeitä; varsinkin haastateltavan oma elämismaailma ja näkemys asioista korostuu (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48–49). Myös tämän vuoksi käytetty metodi soveltuu hyvin tutkimukseen nuorten naisten omista läheisistä ystävyyssuhteista.

6.2 Kohderyhmän kuvaus

Tutkimukseni kohderyhmään kuului 13 teemahaastateltua nuorta naista. Iältään he olivat 22–27-vuotiaita (kuvio 1) Jyväskylän yliopistossa opiskelevia naisia, sekä sinkkuja että avio/avoliitossa eläviä tai seurustelevia. Kohderyhmän keski-ikäsi muodostui 24,4 vuotta.

Kuvio 1. Haastateltujen ikäjakauma (n = 13)

Tutkimusaineisto koottiin samankaltaisilta nuorilta naisilta, tässä tapauksessa yliopisto-opiskelijoilta, joihin sai yhteyden yliopiston sähköpostilistojen kautta. Ystävyydessä voi olla eroja eri konteksteissa (Adams & Allan 1998), sen takia koettiin tärkeäksi kartoittaa läheistä ystävyyttä vain samankaltaisten naisten osalta, tässä tapauksessa kohderyhmän yhdistävänä tekijänä oli opiskelu Jyväskylän yliopistossa. Tarkoitus ei ollut tutkia kuitenkaan sitä miten yliopistossa opiskelu vaikuttaa koetuihin ystävyyksiin, vaan saada pelkästään ainutlaatuista tietoa mitä yliopistossa opiskelevat naiset ajattelevat läheisistä ystävyyksistään sekä myös sitä, miten tällaisen elämänvalinnan - yliopisto-opiskelun - valinneet naiset näkevät ystävänsä ja heidän merkityksensä tässä elämänvaiheessa.

Haastateltavat jakautuivat opiskelun mukaan seuraavasti: englantilainen filologia (2), erityispedagogiikka (1), kasvatustiede (5), musiikkikasvatus (1) ja psykologia (4). Tutkittavista kaksi oli sinkkuja, kolme oli vasta aloittanut seurustelun, yksi oli naimisissa ja loput olivat seurustelleet tai eläneet avoliitossa useamman vuoden. Kaksi oli menossa naimisiin lähiaikoina. Yhdellä tutkittavista oli lapsi. Seuraavassa esittelen aakkosjärjestyksessä päällisin puolin haastattelemiä nuoret naiset. Kaikki tutkimuksessa esiintyvät nimet on muutettu tunnistamisen estämiseksi. Haastateltavat on nimetty satunnaisesti Disneyn naishahmojen mukaan, muut tulososion haastatteluotteiden suorissa lainauksissa ilmenevät nimet, haastateltavien ystävät, on nimetty satunnaisesti ns. tavallisten suomalaisten naistennimien mukaan.

Aurora

25-vuotias opiskelija, sinkku. Hänellä on 5-6 läheistä ystävää, joista paras ystävä alasteen ensimmäiseltä luokalta asti, muut samalta paikkakunnalta sekä opiskelujen ja harrastuksen parista.

Belle

22-vuotias opiskelija, 4 vuotta seurustellut. Hänellä on 2 läheistä ystävää, joista toisen tuntenut 5-vuotiaasta ja toisen vasta nyt opiskelun myötä.

Esmeralda

23-vuotias opiskelija, seurustellut 2,5 vuotta. Hänellä on 3 läheistä ystävää, joista yhden hän on tuntenut kotipaikkakunnaltaan ja kaksi muuta oppinut tuntemaan myöhemmin opiskelujen myötä. Ei parasta ystävää.

Heluna

27-vuotias opiskelija, 5 vuotta seurustellut. Hänellä on 5 läheistä ystävää, joista yhden tuntenut ala-asteelta ja toinen on tämän ystävän sisko, ja kaksi muuta vielä opiskelun kautta ja yhden poikakaverin kautta eli poikaverin hyvän ystävän tyttöystävä.

Hertta

25-vuotias opiskelija, seurustellut 2 vuotta. Hänellä on 7 läheistä ystävää, joista kahteen tutustunut ala-asteella, kahteen yläasteella ja loppuihin myöhemmin 18–19-vuotiaana. Ei omaa parasta ystävää mutta jos pitäisi joku nimetä, nimeäisi hän pisimpään tuntemansa ystävän.

Ines

24-vuotias opiskelija, seurustellut puoli vuotta. Hänellä on 4-5 läheistä ystävää. Ei nimeä parasta ystävää vaikka kokeekin lapsuudesta asti tunteneensa ystävän läheisimmäksi. Muut läheiset ystävät ovat tulleet tutuiksi opiskelun myötä.

Jane

23-vuotias opiskelija, seurustellut 3 vuotta, menossa naimisiin. Hänellä on 4 läheistä ystävää, joista parhaimman ystävänsä tuntenut 16-vuotiaasta. Muista läheisistä ystäväistä yhteen tutustunut uimakoulussa 6-vuotiaana, kahteen lukiossa ja yhteen opiskelujen kautta.

Jasmine

25-vuotias opiskelija, seurustelee, lapsi. Hänellä on läheisiä ystäviä 5, joista 3 tullut tutuksi opiskelun myötä, yksi on ala-asteelta ja yksi on tullut ystäväksi ihmissuhteiden kautta. Ei osaa nimetä parasta ystävää.

Klaara

25-vuotias opiskelija, naimisissa. Hänellä on 5-6 läheistä ystävää, joista kaksi on ollut tuttuja pienestä asti, muut ovat tulleet tutuiksi harrastuksen myötä.

Liinu

23-vuotias opiskelija, 7 vuotta seurustellut. Hänellä on yksi ystävä ylitse muiden ja 3-4 muuta läheistä ystävää. Tämän parhaan ystävänsä hän on tuntenut lukiosta saakka, yhteen tutustunut opiskelun kautta ja muihin poikakaverin kautta, eli he ovat poikakaverin kavereiden tyttöystäviä.

Lumikki

25-vuotias opiskelija, nykyinen seurustelu alkuvaiheessa. Hänellä on 4-5 läheistä ystävää, jotka ovat tulleet eri opiskelujen parista sekä yksi työpaikalta. Ei parasta ystävää.

Milla

27-vuotias opiskelija, sinkku. Hänellä on läheisiä ystäviä 4-5, joista kaikki tulleet eri opiskelujen myötä ystäviksi. Parhaan ystävän tuntenut yläasteelta.

Minni

23-vuotias opiskelija, juuri palannut yhteen entisen poikaystävänsä kanssa. Hänellä on 2 läheistä ystävää, joista toiseen tutustunut lukiossa ja toiseen toisessa koulussa missä opiskellut jonkin aikaa.

6.3 Tutkimuksen kulku

Lähtökohta tutkimukseen oli teorialähtöinen. Teemahaastattelurunko (liite 1) koottiin teorian pohjalta ottaen käsitteitä teoriasta ja lähestyen tutkittavaa asiaa osittain ainakin jo tiedetystä ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116). Haastattelurungossa käsiteltiin teemoittain tutkimuksen kannalta olennaisia asioita läheisestä ystävyyydestä. Haastattelurungossa teemoina olivat tämän tutkimuksen tutkimustehtävät sekä haastattelun loppupuolella kysyttiin haastateltavien kokemuksia omien ystävyysuhteiden negatiivisista tunnoista sekä ystävyysuhteiden

muuttumisesta teinivuosista verrattuna tähän päivään. Haastattelurunko muotoutui vastaavanlaiseksi esihaastattelun kautta. Kohteena esihaastattelussa oli tutkijan valitsema tutkimuksen kohderyhmän ikäluokkaan kuuluva nainen, jolla oli omia läheisiä ystäviä. Esihaastattelun etuna nähtiin se, että saatiin selville haastattelurungon toimivuus, erilaisten sanavalintojen ymmärrettävyys sekä se, miten kauan haastattelu suurinpiirtein kesti (Hirsjärvi & Hurme 2000, 72). Haastattelurunkoa muodostettaessa laadittiin teema-alueluettelo, joihin haastattelukysymykset varsinaisesti kohdistuivat (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66). Itse haastatteluissa etukäteen mietittyjä ja tutkimusaiheen kannalta oleellisia kysymyksiä kysyttiin tarkemmin teemoittain kuitenkin kysymysten olematta liian strukturoituja.

Haastattelurunkoa suunniteltaessa koin tärkeäksi miettiä ystävyyttä ensin yleisemmin (Hirsjärvi & Hurme 2000, 107), ikään kuin orientoitua mietinnän alla olevaan asiaan - omiin läheisiin ystävyyssuhteisiin - ennen kuin haastattelussa voitaisiin edetä syvemmälle ystävien koettuun erilaiseen merkitykseen sekä siihen, oliko omista ystävyyssuhteista tai ystäväistä löydettävissä jotain negatiivista, tai miten seurustelu on vaikuttanut ystävyyteen. Haastattelussa käsiteltiin ensin siis hieman haastateltavien taustaa, lähinnä iän, siviilisäädyn ja koulutuksen kautta, jonka jälkeen aloitettiin varsinainen haastattelu. Avauskysymyksenä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 107) oli kaikilla haastatelluilla sama, eli annettiin haastateltavien ensin pohtia sitä ketkä olivat heidän läheisimpiä ystäviään ja kertoa heistä jokaisesta joitain tärkeimpiä asioita. Tämä osoittautui mielestäni hyväksi orientaatioksi haastattelulle. Haastattelussa kysyttiin mahdollisen seurustelusuhteen vaikutuksesta ystävyyssuhteisiin, tätä osiota ei kuitenkaan käsitelty sinkkujen kanssa. Sinkkuja tosin tutkimukseen osallistui vain kaksi, joten haastattelun osio seurustelusuhteen vaikutuksesta ystävyyssuhteisiin käsiteltiin loppujen yhdentoista haastateltavan kanssa.

Aineisto koottiin haastatteleamalla yliopistossa opiskelevia nuoria naisia. Tässä tutkimuksessa yliopisto-opiskelijat tulivat kohderyhmäksi siksi, koska tutkijana olin kiinnostunut juuri yliopistossa opiskelevien naisten läheisistä ystävyyksistä. Kiinnostusta lisäsi myös se, että opiskelin itse yliopistossa ja tahdoin kartoittaa sitä, miten muut yliopistossa opiskelevat nuoret naiset kokevat läheiset ystävyytensä. Haastateltavien valinta oli tarkoituksenomaista (Patton 2002, 46), eli Jyväskylän yliopistosta haluttiin haastateltaviksi tietynikäisiä nuoria naisia, joilla on läheisiä ystäviä. Kun kohderyhmä oli selvillä, aineistonhankintakeinona käytin

sähköpostiviestin (liite 2) kirjoittamista seuraavien Jyväskylän yliopiston laitosten ainejärjestöjen sähköpostilistalle (ainejärjestöt listattu aakkosjärjestykseen), joiden opiskelijoista suurimman osan oletin olevan naisia:

- englantilainen filologia
- erityispedagogiikka
- psykologia
- kasvatustiede
- OKL (opettajankoulutuslaitos)
- pohjoismainen filologia
- terveystiede
- varhaiskasvatus

Oletuksena oli, että haastattelupyyntöön vastaavat naiset, kenellä on läheisiä tyttöystäviä. Haastattelun etuna nähtiin tässä se, että tutkija voi itse 'valita' henkilöt, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 76) eikä saada esimerkiksi laajan kyselyn muodossa materiaalia mahdollisesti myös niiltä, kenellä ei ole läheisiä ystäviä. Sähköpostissa pyydettiin nuoria naisia osallistumaan laadulliseen tutkimukseen läheisestä eri-romanttisesta ystävydestä. 16 nuorta naista vastasi lähetettyyn sähköpostiin haluten osallistua tutkimukseen. Tutkija ei siis itse vaikuttanut haastateltavien valintaan sen enempää mitä sähköpostissa pyydettiin edellä mainituilta tieteenaloilta tutkimushaastateltavaksi noin 23–27-vuotiaita naisia, joilla olisi läheisiä tyttöystäviä. Kohderyhmän ikäryhmäksi pyydetyistä 23–27-vuotiaista nuorista naisista joustettiin hieman, sillä osa sähköpostiin vastaajista oli 22-vuotiaita. Koin kuitenkin, että myös 22-vuotiaat kuuluivat tutkimuksen kohderyhmään eli nuoriin naisiin, jotka ovat tietyssä kehitysvaiheessa, astumassa aikuisten maailmaan.

Saatuani haastateltavien suostumuksen haastatteluun sovittiin joko tekstiviestillä tai sähköpostilla haastattelun ajankohta. Kolme naista perui myöhemmin haastattelun, joten haastateltavia jäi yhteensä 13 nuorta naista. Haastattelujen jälkeen koin, että haastatteluissa alkoivat jo toistua samankaltaiset asiat tutkittavista teemoista, joten totesin, ettei tarvetta uusien haastateltavien etsimiseen enää ollut tämän tutkimuksen kannalta. Saturaatiossa eli aineiston kylläntymisessä on kyse juuri siitä, että haastattelut eivät tuota enää uutta tietoa tutkimusongelman kannalta

(Eskola & Suoranta 1996, 35). Haastateltavat yksilöhaastateltiin keväällä 2001 kunkin haastateltavan toiveen mukaan joko heidän kotonaan (10 kpl), yliopiston kirjastolla (2 kpl) tai tutkijan kotona (1 kpl). Ennen haastattelun alkamista kerroin, että tutkimuksessa tutkitaan nuorten naisten välisiä läheisiä ystävyysuhteita, ja korostin, että tutkimukseen halutaan tietoa juuri haastateltavan omista läheisistä ystävyysuhteista, ja että tutkija ei ole kiinnostunut yleisistä ystävyyteen liitettävistä ideaalisista määreistä. Haastateltavia pyydettiin jättämään pois laskuista sisarukset, kaverit sekä tutut, kun ajattelevat omia läheisiä ystäviään. Haastatteluissa käytettiin nauhuria ja haastattelut kestivät 40 minuutista kahteen tuntiin, keskimäärin noin yhden tunnin.

6.4 Analysointimenetelmä

Haastattelujen jälkeen litteroin materiaalit sanasta sanaan kaseteilta tietokoneelle. Lähtökohta aineiston analysoinnissa oli teoriasidonnainen, eli aineistoa analysoitaessa aiempi tieto ohjasi ja myös auttoi tulosten kirjoittamisessa ja analysoinnissa (Tuomi & Sarajärvi 2002, 98). Tämä ei kuitenkaan estänyt haastateltujen oman äänen saamista kuuluviin. Teemahaastattelun teemat muodostavat jo sinänsä eräänlaisen aineiston jäsenyyksen, josta voi lähteä sisällönanalyysissä liikkeelle (Eskola & Suoranta 1996, 116–117). Kyseinen sisällönanalysointitapa soveltuukin hyvin teemahaastattelun aineistoon. Totesin tämän hyväksi keinoksi miettiessäni haastatteluaineistolle analysointitapaa, tutkimustehtävien ja samalla teemojen avulla lähestyin aineistoa ja sen sisältöjä. Sisällönanalyysissä etsitään tekstistä merkityksiä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 106) ja tässä tutkimuksessa se oli yksi päätavoite, löytää tietyn ikäisten ja tietyn koulutustaustan omaavien naisten ystävyysistä merkityksiä. Sisällönanalyysin avulla voidaan löytää päämerkitykset (Patton 2002, 453), jotka tässä tutkimuksessa raportoitiin käsiteltyjen teemojen mukaisesti.

Vaikka periaatteessa tämä tutkimus ei edusta jyrkästi mitään tutkimussuuntaa, oli tutkimusnäkökulma osittain fenomenografinen (Hirsjärvi & Hurme 2000, 168), sillä tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää se seikka, miten juuri tämän tutkimuksen haastateltu kohderyhmä kokee läheisen ystävyyden ja sen erilaiset merkitykset heille. Tutkimuksessa pyrittiin myös osaltaan jo haastattelujen aikana herättämään haastateltavissa uusia ajatuksia ja tietoisuutta omista läheisistä ystävyysuhteistaan,

tarkastelemaan niitä ehkä syvemmin kuin normaalisti ystävyksiä ajattelee. Tutkijalla oli myös pyrkimys etsiä merkityksiä tutkittavasta ilmiöstä, siitä miten haastateltavat kokevat ystävyden. Kukin haastattelu käsiteltiin yksilöllisesti teemoittain mutta kuitenkin sitä tarkasteltiin vuorotellen suhteessa kaikkiin haastatteluihin. Sisällönanalyysi eteni niin, että ensin luin teemoittain kaikki litteroidut haastattelut, jonka jälkeen tarkastelin enemmän niitä haastatteluja, joissa tiettyjä teemoja oli käsitelty enemmän. Analyysin jäsentelyssä käytin hyödyksi teemoittelua (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173), jossa käsitellään tutkimustehtävien kannalta sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Myös muut esiinnousevat mielenkiintoiset teemat voivat tulla käsitellyksi. Analyysissa käytin osaltaan myös tyypittelyä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 174), kun määrittelin miten haastateltujen vastaukset voitaisiin ryhmitellä tiettyjen yhteisten piirteiden perusteella.

Seuloin teema-alueittain ryhmitelystä haastattelumateriaalista sisällönanalyysin avulla yhtäläisyyksiä ja eroja, jonka jälkeen kirjasin ne tuloksina. Tulosten kirjaamisessa näin apuna sen, että teoreettisen käsitteet tuotiin esiin valmiina, jo tiedettyinä asioina tutkittavasta ilmiöstä eli ystävydestä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116). Johtopäätöksiä saaduista tuloksista tehtiinkin hyödyntäen kirjallisuuskatsauksen teorioita ystävydestä ja sen merkityksestä. Tästä kohdasta löytyy myös tutkijan omaa tulkinnallisuutta asioiden merkitsevyyksistä, sillä haastattelussa en voinut kysyä haastateltavilta kaikkia asioita aivan suoraan. Tähän auttaa Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 215) mukaan kuitenkin se, että tuo tutkimusraporttiin mukaan asiaa selkeyttäviä kohtia aineistosta, jonka koinkin auttavan tulosten esiintuomisessa. Kirjoitettua materiaalia oli paljon, ja sitä piti lukea monta kertaa kunnes aineisto alkoi tuntua tutulta, ja tärkeät asiat ikään kuin myös nousivat itsestään esiin. Tällä tavoin lukiessa haastattelujen olennainen sisältö nousi esiin (Hirsjärvi & Hurme 2000, 143), kuten myös teemojen ohessa esiintullut tiedot. Analyysin myötä kuvailin ystävyyttä ilmiönä sekä myös pyrin tulkitsemaan saamiani tuloksia vähän syvemmin, sekä pyrin myös yhdistämään ja luokittelemaan niitä teoretiedon pohjalta. Tulosten kuvaamisen tarkoituksena on siis välittää kuva nuorten yliopistossa opiskelevien naisten läheisistä ystävyys-suhteista, tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Tässä käytettiin apuna sekä suoria haastatteluotteita aineistosta että esitettiin omia yhteenvetoja ja päätelmiä haastatteluista kokonaisuutena. Seuraavassa esitellään tutkimuksen tulokset.

7 TULOKSET

Tässä luvussa kuvataan saadut tutkimustulokset, jäsentely noudattaa pääpiirteissään tutkimuksen teemojen ja tutkimustehtävien mukaista jaottelua. Tulosten esittelyssä edetään niin, että ensin kerrotaan haastateltujen yliopistossa opiskelevien nuorten naisten läheisten ystävyyksien ominaispiirteistä; sitä miten ystävyudet syntyivät, mitä niissä tapahtuu sekä myös ystävyuden harmonian toista puolta, ystävyyteen liittyviä negatiivisia seikkoja. Tärkeä lähtökohta tutkimukselle oli myös se, muuttuuko ystävyysuhteet teini-iästä nuoren aikuisen ikään tultaessa, ja jos muuttuvat niin miten. Tuloksissa kuvataan myös läheisen ystävyuden moninaisia merkityksiä haastatelluille naisille sekä sitä, mitä naiset ovat oppineet ystäviltaan ja kuinka he ystävien kanssa vuorovaikutuksessa ovat kasvaneet ihmisenä ja naisena. Viimeiseksi kuvataan haastateltujen seurustelusuhteiden vaikutuksia läheiseen ystävyyteen.

7.1 Nuorten naisten välisen läheisen ystävyuden ominaispiirteet

Läheisiä hyviä tyttöystäviä haastateltavilla oli yhdestä seitsemään. Yhdellä haastateltavalla oli vain yksi todella läheinen ystävä, jolle hän saattoi puhua avoimesti, mutta kuitenkin nimesi pari muutakin ihmistä läheisiksi ystävikseen. Useimmat haastateltavat nimesivät 4 tai 5 läheistä tyttöystävää, parilla haastateltavalla oli 2 läheistä ystävää ja yhdellä 7 läheistä ystävää. Läheisten ystävien määrä vaihteli siis jonkun verran, kuitenkin voi sanoa, että haastateltavien läheinen ystäväpiiri oli aika pieni. Tähän liittyen haastateltavat myös totesivat hieman vaikeaksi määrittellä kuka on läheinen hyvä ystävä ja kuka muuten vain ystävä: missä menee se raja, jolloin ystävästä tulee läheinen ystävä.

Haastateltavien mukaan ystävän ja kaverin eron huomaa siinä kuinka paljon välittää siitä miten sillä toisella menee. Eron huomaa myös siinä kerrotaanko kyseiselle ihmiselle kaikki omat asiat, eli omien asioiden jakamisen määrä on yhtenä kriteerinä. Ystävyys on siis kaveriutta ja toveriutta syvempi yhteys toiseen ihmiseen.

Aurora: -- kuka on ystävä ja kuka on kaveri -- se on se asioiden jakaminen, se siinä on rajana.

Ystäväksi luokitellulta henkilöltä saadaan myös tukea, kaverilta ei niinkään. Minnin mielestä kaverit ja hyvänpäivän tutut ovat enemmän sellaisia, jotka haluavat viettää kanssasi aikaa, kun sinulla menee hyvin ja olet hauskaa seuraa, ja jättävät sitten hädän tullen. Ystävät sen sijaan ovat valmiit tukemaan sinua ilman ehtoja kaikissa tilanteissa, myös silloin, kun olet tylsä tai sinulla menee huonosti.

Aurora: -- tuttujen kanssa voi syntyä tosi semmosia mukavia tilanteita, jotka kyllä hyvin paljon muistuttaa semmosta ystävien kanssa vietettyjä hyviä hetkiä, että voi niinku tulla hyvä keskustelu tai tulla tosi hyvä joku hauska reissu -- siinä sitten jaetaan paljon sillä hetkellä, mutta se jää ehkä sellaseks irralliseksi, et niinkun ystävien kanssa se on semmonen ketju, joka vaan jatkuu koko ajan -- se niinku vuosienkin päästä vielä löytyy, se ystävyys sieltä.

Ystävydestä saa myös pysyvyyttä ja turvallisuutta mitä kaverisuhteista ei saa. Ystävien keskeinen yhteydentunne on tärkeää, se erottaa läheiset ystävät niistä ketkä sellaisia eivät ole. Läheinen ystävyys voi myös säilyä hengissä pitkään, kuten Aurora edellä toteaa. Tunne siitä, että on ihminen, kuka on pysyvästi elämässäni mukana, ei vain hetkellisissä hauskoissa tilanteissa tai hetkellisissä jaetuissa hetkissä.

7.1.1 Läheisen ystävyden luonne

Viisi haastateltavaa (38 %) osasi nimetä parhaan ystävänsä, loput kahdeksan (62 %) haastateltavaa eivät osanneet erotella yhtä ystävää yli muiden, vaikka saattoivatkin kokea jonkun ystävän läheisemmäksi joissain tilanteissa, mutta eivät silti nostaneet häntä parhaaksi ystäväksi ylitse muiden. Jasmine totesi ystävistään:

Must tuntuu, että vähän niinku eri tilanteissa ja eri aikoina on jokaisen kanssa silleen enemmän erityisiä juttuja kuin toisen kanssa, mut sit kuitenkin niitä tulee kaikkien kanssa sillain tasapuolisesti, et ei ehkä sillä tavalla nouse sieltä kukaan ylitse muiden.

Jokaisella läheisellä ystävällä on oma merkityksensä, riippuen ajasta, paikasta tai asiasta minkä vuoksi ystävään ollaan yhteydessä. Kukin voi olla se sillä hetkellä tärkein ystävä, kuitenkin olematta paras, nimetty ystävä. Klaara pohti haastattelussa sitä, voiko hän nimetä parhaaksi ystäväkseen sen ystävän ketä näkee useimmiten, mutta tuli kuitenkin siihen tulokseen, että ei hän niinkään pysty ajattelemaan, koska nekin ystävät, joita hän näkee vähemmän, ovat hänelle tärkeitä. Kuitenkin ne haastateltavat, jotka nimesivät parhaan ystävänsä perustelivat sitä pitkään

tuntemisella; ystävä tuntee toisen perheen ja heillä on paljon yhteisiä muistoja ja kokemuksia taustalla. Yhteinen pidempi historia oli siis parhaan ystävän nimeämisen yhtenä kriteerinä, se että toinen todella tuntee toisen ja tietää jo puolesta sanasta jonkun asian mitä toinen tarkoittaa. Jane myös totesi parhaasta ystävästään, että

kyl siinä jotain samaa kuiteski ehkä on ku sellasessa ensirakkaudessa tai sellasessa, kun löytää jonkun tyyppin, et hitsi tää on aivan samalla aaltopituudella. Tietysti ei nyt mitään romanttista, koska on samaa sukupuolta, mut että se tuntuu jotenkii silleen ainutlaatuiselta, et joku oikeesti ymmärtää mua.

Paras ystävä oli siis hyvin tärkeä niille ketkä sen nimesivät. Parhaan ystävän kriteerinä nähtiin myös se, että paras ystävä hyväksyy toisen sellaisena kuin hän on eikä moralisoi vaikka toinen tekisi mitä tahansa. Parhaan ystävän kanssa koettiin myös eniten 'yhteenhitsautumista', vaikka yhteinen symbioosi ei ehkä enää olekaan niin syvää kuin nuorempana. Milla totesi myös sen, että hän uskoo myös vastavuoroisesti, että hänen nimeämänsä paras ystävä nimeäisi myös hänet parhaaksi ystäväkseen. Paras ystävyys on siis tällöin tunnetasolla kummallekin selvä asia.

Hyvää ja läheistä ystävyyttä kuvasi kaikkien haastateltujen mielestä luottamus. Myös avoimuus ystävyudessa on erittäin tärkeää, että pystyy puhumaan kaikista asioista ystäväille ja jakamaan huolensa ja ilonsa, pystyy kertomaan ne asiat mitkä ovat itselle arkoja tai vaikeita, mitä ei kerrota herkästi kovin monelle. Ystävien kanssa myös tehdään asioita yhdessä, käydään matkoilla, harrastetaan ja tapaillaan, viihdytään toisen seurassa ja pidetään hauskaa: yhteinen huumorintaju oli kaikkien haastateltavien mielestä hyvin tärkeä asia. Yhdessäviihtymisen edellytyksenä oli siis myös osaltaan se, että ymmärtää toisen huumorintajua ja osaa pitää hauskaa yhdessä erilaisin tavoin.

Milla: Mut oikeesti mikä on kaikissa tärkeätä on se, että ne on hauskoja ihmisiä, ne saa mut nauramaan. Että sen takia on niinku hauska olla yhdessä. -- Se on yks semmonen tärkeä asia oikeestaan kaikissa näissä.

Hyvät läheiset ystävät myös tuntevat toisensa, tietävät millainen ihminen on kyseessä. Ystävät myös haluavat ymmärtää toisiaan, ovat välittömiä ja kiinnostuneita toisen asioista. Erittäin tärkeänä haastatteluissa nähtiin se, että ystävyys on molemminpuolista ja vastavuoroista. Läheisen ystävän pitää olla kiinnostunut

minusta ja myös osoittaa sitä aidosti kysymällä miten menee ja myös jaksaa kuunnella.

Läheiseen ystävyteen kuuluu myös toisen hyväksyminen sellaisena kuin hän on; vaikka näkee, että ystävä tekee jotain mitä itse ei tekisi, sen hyväksyy tai ainakin yrittää ymmärtää. Ystävästä voi myös laskea leikkiä, eikä siitä suututa. Ystävät voivat keskenään esimerkiksi nimitellä toisiaan hölmöillä lempinimillä tai kritiikkiä voi antaa ilman, että tarvitsee miettiä jokaista sanaansa ja ystävä myös hyväksyy kielteisen palautteen itsestään ilman loukkaantumista.

Milla: -- sit sekin ilmentää läheisyyttä, että voi niinku laskea vitsiä toisesta, et sanoo: ai jumakauta mikä järkyttävä tukka sulla – pystyy kritisomaan toista ilman, että se niinku loukkaantuu.

Millan mielestä ystävällä on oikeus, jopa velvollisuus, sanoa joskus ystävälleen asia suoraan, varsinkin sellainen asia mitä tämä ystävä ei välttämättä itse tajua tai ymmärrä. Läheiseltä ystävältä palautteen voi siis ottaa ilman loukkaantumista, tuntemattoman ihmisen sanomana sama asia saattaisi loukata. Tällä tavoin ystävä tuo toisen elämään sitä puolueellista ja hieman ulkopuolistakin näkökulmaa, mitä itse ei aina välttämättä osaa nähdä tai ajatella asioista niin. Läheisen ystävyden määritelmiiin kuului haastateltujen mukaan ehdottomasti myös ystävyden vastavuoroisuus ja molemminpuolisuus, tärkeää on se, että ystävydessä voi itse auttaa ja antaa jotain toiselle mutta myös, että ystävydestä myös itsekin saa jotain.

Toinen voidaan myös kokea niin läheiseksi erilaisten yhteisten kokemusten ja jaettujen merkitysten kautta, että ajattelee samoin joistakin asioista ja voi viestiä esimerkiksi katseella, että tietää mitä toinen ajattelee.

Hertta: -- monesti ihan katse riittää, et jee, mä tiedän mitä sä ajattelet ja mä ajattelen ihan samalla tavalla.

Ystävää saatetaan siis ymmärtää todella pienistäkin eleistä tai ilmeistä. Nämä pienet ilmeet ja eleet liittyvät koettuun läheisyyteen ja yhdistävät ystävyksiä toisiinsa sekä myös tuovat tunnetta siitä, että ystävät ovat liittoutuneet yhteen tämän kautta, myös ikään kuin muuta maailmaa vastaan sillä hetkellä tuon jaetun vain heille yhteisen merkityksen kautta.

Hyvässä ystävydessä osataan myös ilmentää fyysistä läheisyyttä, melkein kaikki haastateltavat kertoivat halaavansa usein ystäviään eikä muutenkaan toisen fyysistä läheisyyttä koeta pahana vaan pikemminkin hyvänä asiana, joka tuo ystäviä lähemmäksi toisiaan. Hyvät ystävykset esimerkiksi saunovat usein yhdessä, istuvat saunassa ja keskustelevat elämästään. Ystävälle voi myös sanoa suoraan, että olet tärkeä ja oli kiva jutella kanssasi. Ystävän seurassa voi myös itkeä ja näyttää todelliset tunteensa; ei tarvitse esittää mitään mitä ei ole, kun on näyttänyt myös heikon puolensa.

7.1.2 Ystävyiden koossa pysymisen voima

Ystävät vaalivat ystävyssuhdettaan monin erilaisin keinoin. Ystävyys ei välttämättä pysy hengissä ilman mitään toimenpiteitä tai tunteita toista kohtaan. Tärkeää on se, että on kiintynyt toiseen ja välittää siitä mitä toiselle kuuluu ja myös osoittaa sen. Myös halu viettää aikaa toisen kanssa on osoitus ystävyuden vaalimisesta vaikka jotkut ystävydet pysyvät myös hengissä ilman jatkuvaa näkemistäkin, silloin kuitenkin ystävysten välillä on molemminpuolinen suhteellisen pysyvä kiintymyssuhde.

Klaara: Ne on sit pysyviä, että ne niinku on olemassa -- tavallaan nää on sit semmosia vaikka lähtisivätkin kauas, ni ne on silti tosi hyviä ystäviä.

Tärkeänä ystävyden koossa pitävänä voimana nähtiin myös molemminpuolinen rehellisyys ja luotettavuus. Ystäviä myös ajateltiin erossa ollessa ja saatettiin miettiä onkohan se nyt saanut sen työpaikan mistä viimeksi puhuttiin tai mitenkähän sillä muuten menee. Sitten saattaa ottaa yhteyttä ja kysyä kuulumisia.

Yhteydenpitäminen jotenkin on tärkeää, vaikka yhteydenottojen määrää ei pystykään kertomaan miten usein yhteyttä pitää ottaa ystävyden kasassa pysymiseksi. Yhteydenotossa on tärkeää se, että kumpikin tahtoo pitää ystävyden hengissä ja että yhteydenpito on vastavuoroista. Belle totesi, että se on se henkinen yhteys mikä pitää ystävyden kasassa mutta Aurora kuitenkin näkee tärkeänä sen, että yhteyttä pidetään myös muutenkin kuin henkisesti. Aina ei voi luottaa siihen, että ystävä pysyy tukihenkilönä vaikka ei laittaisi edes sähköpostia eikä soittaisi hänelle tai muuten pitäisi yhteyttä. Yhtäältä ystävyys voi pysyä hengissä ilman, että sen eteen tekee paljon töitä, mutta toisaalta esimerkiksi Aurora on huomannut omissa

ystävyyssuhteissaan sen, että hän tarvitsee tiedon siitä, että hänen ystävänsä tietävät mitä hänen elämässään tapahtuu. Jos näistä pienistä asioista ei pysty kertomaan ystävälle, tai ei halua kertoa, niin miten pystyy kertomaan isommista asioista ja tunteista, jos toiseen ei ole pitänyt yhteyttä. Myös Jasmine sanoo yhteydenpidosta, että

täytyyhän sitä ottaa huomioon, et niinku missä tahansa ihmissuhteessa, et kun oottaa vaan et mulle kaikki, et mun ei tarvi tehdä mitään ja muut vaan niinku huoltaa tätä suhdetta niin ei siitä oikeen mitään tuu.

Yhteydenpito molemminpuolin on ystävyyden vaalimisessa siis tärkeää vaikka joskus yhteyttä ei pidetäkään niin usein eikä toiset ystävät aina pidä yhteyttä niin aktiivisesti kuin toiset. Kuitenkin joskus pitää muistaa ottaa itsekkin yhteyttä ystävään ja kysyä mitä toiselle kuuluu.

Koossapitävänä voimana nähtiin myös ystäväysten tietty samanlaisuus ja samanlaiset elämäntilanteet. Esmeralda totesi, että jos ystäväysten elämäntilanteet poikkeaisivat toisistaan paljon niin ystävyys ei välttämättä pysyisi samalla tavalla kasassa. Hänen mukaansa ymmärrys toista kohtaan tulee myös siitä, että ymmärtää toisen elämäntilanteen ja sen vaikutukset elämään. Tärkeänä elementtinä nähtiin myös avoimuus.

Jane: siinä vaiheessa kun rupee panttaamaan omia kuulumisiaan, niin siinä huomaa kyllä, että nyt etäännytään jotenkii. Et jos ei ikinä kuulu mitään uutta, ni sit se on jotenki epäilyttävää, et kyllä nyt jotain kuuluu.

Jos kummatkin pitävät avoimuutta yllä ystävyyden toimimisessa ei nähdä suuria ongelmia. Ystävyyden vaalimisessa tärkeää oli myös tietty tavoitettavuus, että jos toisella on jokin hätä niin pystytään olemaan saatavilla omien resurssien mukaan. Ines sanoi, että jos ei itse koskaan olisi saatavilla tai haluaisi auttaa ystävää niin aika äkkiä sitä apua ei saisi tarvittaessa itsekään. Ystävyyden vaalimista on myös se, että ainakin joskus sanoo toisen olevan tärkeä itselle.

7.1.2 Ystävyyden synty

Haastateltujen ystävyudet olivat syntyneet pääosin kouluissa ja harrastusten parissa. Pidempiaikaiset ystävyudet olivat syntyneet ala-asteella tai he olivat muuten tunteneet kyseisen henkilön pienestä asti tai olleet naapureita. Läheisiä ystävyksiä

oli syntynyt myös yläasteella ja lukiossa, harrastusten parista, yliopisto-opiskelun aikana ja, töiden kautta, leirin kautta sekä ihmissuhteiden kautta, esimerkiksi oman poikakaverin kaverin tyttöystävästä oli tullut hyvä ystävä tai kaverin siskosta. Haastatellut eivät aina nähneet selvää eroa siinä, milloin kaverius oli muuttunut ystävyudeksi, varsinkaan teini-iän jälkeen alkaneissa ystävyyksissä. Osa orastavista ystävyyksistä oli ikään kuin liukunut ystävyYTEEN, osassa taas nähtiin selkeästi se, että sen tietyn ihmisen kanssa näki heti, että on niin paljon yhteisiä asioita, että ystävyystyminen oli nopeampaa. Haastatellut sanoivatkin, että se riippuu paljon ihmisestä ja tilanteesta missä ollaan kenen kanssa ystävyystään ja miten se tapahtuu. Jasmine kertoi esimerkin siitä miten hänen yliopiston puitteissa alkaneet ystävyytensä saivat alkunsa vaikka tarkkaa määritelmää ystävyYDEN alulle onkin vaikea sanoa.

Jasmine: Must tuntuu, et varmaan aika moneen tutustuin, kun ekana opiskeluvuonna mä pummasin tupakkaa, kun mä muka lopetin tupakanpolttoo sillä silloin siinä ensimmäisten viikkojen aikana, enkä tietenkään lopettanu. Mut en mä ostanu koskaan omaa röökiä ja sit mä olin silleen, et hei jääkö jämää, hei voitko heittää. Siinä yllättäen aika hyvin tulee sit alettua jutteleen.

Ala-asteella tai nuorempana ystävyYdet alkoivat samanluokkalaisten kanssa vähän niin kuin vaivihkaa, oltiin samassa luokkaympäristössä ja vietettiin paljon aikaa yhdessä, joten ystävyystyttiin. YstävyYssuhteiden alkamisessa vaikutti kuitenkin myös vanhempana konteksti missä oltiin ja täten ystävyYdet alkoivat usein siellä missä aikaa eniten vietettiin. Esitän seuraavassa (kuvio 2) haastateltujen läheisten ystävyYssuhteiden tutustumisen kontekstit, sen kuinka monta prosenttia haastatelluista sanoi läheisten haastatteluissa mainittujen nykyisten läheisten ystävyYksien alkaneen näissä konteksteissa.

<u>Konteksti</u>	<u>% - osuus</u>
- yliopisto	85 %
- ala-aste	46 %
- ihmissuhteet	46 %
- opisto	38 %
- lukio	30 %
- harrastus	23 %

- naapurius/perhetuttuus
 pienestä pitäen 23 %
- yläaste 23 %
- työ 15 %

Kuvio 2: Haastateltujen läheisten ystävyksien tutustumisen kontekstit suhteellisina prosentiosuuksina ilmaistuna.

Haastatellut olivat kaikki yliopisto-opiskelijoita, ja heistä 85 % laski läheisiin ystäviinsä jonkun, jonka kanssa ystävyys oli alkanut yliopisto-opiskelujen kautta joko kurssikaverina, sivuaineopinnoista tutuna tai tutor- ja valiokuntatyöskentelyn puitteissa tutustuessa. Haastateltujen nykyisten läheisten ystävyksien synnyn kontekstina oli siis eniten toiminut yliopisto, eivätkä koetut läheiset ystävydet olleet siis kestäneet välttämättä vielä moniakkaan vuosia. Melkein puolella haastatelluista läheinen ystävyys oli kuitenkin alkanut ala-asteella ja näihin pidempiaikaisiin ystävyksiin voi laskea myös naapuriuden tai perhetuttuuden pienestä pitäen, jolloin ystävyys ei siis ollut alkanut ala-asteen kontekstissa mutta muuten alle 10-vuotiaana. Erikseen katsottuna 69 % haastatelluista oli pitkäaikaisia melkein koko elämän kestäneitä ystävyssuhteita. Haastatelluista 46 % oli myös tutustunut muiden ihmisen suhteidensa kautta näihin läheisiin ystäviinsä. Koulukonteksteista lukiossa oli yliopiston jälkeen syntynyt eniten läheisiä ystävyksiä, mutta myös yläasteella sekä opistotason kouluissa oli alkanut ystävyksiä. Harrastusten parista oli 23 % haastatelluista saanut läheisen ystävän ja työn parista 15 % haastatelluista.

Vanhempana ystävyden syntyyn tai synnyttämiseen vaikuttivat moninaisemmat asiat kuin lapsuudessa. Haastateltujen ystävyssuhteiden syntyyn vaikutti samanlainen elämäntilanne, luonne tai yhteinen aallonpituus; jokin kiinnosti siinä ihmisessä, jonka takia häneen halusi tutustua paremmin. Esmeralda kuvaa ystävyden syntyä näin:

-- kyllä mä luulen, että alussa ottaa kontaktia juuri niihin ihmisiin, jotka itse kokee mielenkiintoisimmiksi ja semmoisiksi ihmisiksi, joiden kanssa haluaisi olla tekemisissä.

Haastatellut kertoivat, että ystävyden synnyssä tärkeää oli, että asioista ajateltiin samalla tavalla ja vaikka kaikessa ei ihan samanlaisia oltu niin silti pystyi

ymmärtämään toista. Luotettavuus ja rehellisyys punnittiin myös ystävyysuhteen alussa, tärkeäksi koettiin se, että voi avoimesti puhua toiselle ja pystyy luottamaan siihen, ettei toinen juoruile asioita muille.

Haastateltavien mielestä läheisen ystävyuden syntyyn ei välttämättä tarvita pitkää aikaa. Kuitenkin riippuu paljon ihmisen luonteesta miten ystävyys alkaa kehittyä: joidenkin kanssa nopeammin, joidenkin kanssa taas kestää vähän pidempään ennen kuin voi puhua hyvästä ystävydestä. Jane toteaa:

-- hyvinki erilaiseen ihmiseen voi tutustua hyvin, jos tehdään paljon asioita yhdessä ja se on mukavaa, mutta sit niinku sellasen tavallaan niinku sukulaissielun löytäminen niin se voi tapahtua hyvinki äkkiä mun mielestä.

Kaikki ystäväystymiset eivät kuitenkaan synny nopeasti. Auroran muutama harrastusten kautta alkanut ystävyys oli alkanut hieman eri tavoin. Hänen mukaansa nämä ihmiset ärsyttivät häntä alussa paljon ihmisinä, ja ystäväystymiseen menikin aikaa ja se on myös vaatinut paljon tutustumista ja tuntemista ennen kuin ystävyys on muodostunut läheiseksi.

Millan mielestä yhteiset jaetut kokemukset voivat yhdistää ihmisiä niin, että melkein ensitapaamiselta voi syntyä syvä ystävyys, jos vain pystyy rakentamaan kontekstin ja juttelun pohjalta luottamuksen. Toisaalta taas tällaisissa tilanteissa tämä yhteinen kokemus voi olla yhdistävä tekijä ja voi kuvitella, että tästä voi syntyä hyvä ystävyys, mutta myöhemmin huomaakin, että se olikin vain se tilanne mikä yhdisti. Millan mukaan esimerkiksi jos on tutustunut johonkin ihmiseen jonkun projektin, koulutyön tai vastaavan merkeissä voi kokea, että siinä tilanteessa sen ihmisen kanssa synkkaa hyvin, mutta jos sitten lähdetään johonkin toiseen tilanteeseen niin yhteisymmärrystä ei välttämättä enää muodostu. Tällöin voi huomata, että niitä yhteisiä asioita ei olekaan niin paljon eikä ole asioita mistä puhua, toinen saattaa esimerkiksi viihtyä aivan erilaisissa muissa tilanteissa kuin itse ja käyttää aikaansa eri tavoin. Tällöin ystävyys jää usein muodostumatta sen syvämmäksi.

7.1.3 Ollaanko me samanlaisia vai ei

Ystävät koettiin yhtäältä samanlaisiksi tai samankaltaisiksi kuin itse, toisaalta taas hyvinkin erilaisiksi ihmisiksi. Ystävyuden synnyssä vaikuttavina tekijöinä on erään-

lainen samanlaisuus, ja ystävydestä haetaan tukea, jota uskotaan saavan samanhenkisiltä ihmiseltä. Liinu totesi, että ystävysten ei kuitenkaan tarvitse olla luonteeltaan samanlaisia, mutta ajatuksiltaan ehkä kyllä. Se riippuu paljon ihmisestä millaiset ihmiset häntä kiinnostavat. Liinu esimerkiksi totesi, että hän itse on aika rauhallinen persoona, mutta että häntä kiinnostavat räväkämmät, iloiset ja eläväiset ihmiset, ja hän hakeutuu ehkä enemmän heidän seuraansa, eikä hän jaksaa viihtyä luonteeltaan samanlaisten ihmisten kanssa kuin hän itse. Erilaisuus ei olekaan aina miinustekijä, voi olla hyvä ystävä vaikka olisikin erilainen ihminen kuin itse.

Minni: se ihmetyttää [muita], et miten ihmeessä me voidaan olla tän Veeran kans ystäviä, kun me ollaan niin erilaisia kaikin puolin.

Toisaalta taas liiallinen erilaisuus voi hajoittaa ystävyuden. Voi olla hyvä ystävä jonkun kanssa pienestä pitäen mutta sitten kun elämä vie erilaisille poluille niin vieraannutaan, ei olekaan enää niin paljon yhteistä mitä jakaa toisen kanssa. Hertta totesi, että hän toki eroaa jokaisesta ystävästään eri tavoin, mutta taustoilta katsottuna heistä löytyi paljon samaa: kaikki olivat käyneet lukion ja olivat hyvin koulutautuneita niin sanotuista hyvistä perheistä, eivätkä he olleet ajautuneet ‘huonoon seuraan’. Perusasenteet heillä myös olivat samankaltaisia, erot löytyivätkin sitten luonteenpiirteistä.

Tietty samankaltaisuus kuitenkin vaaditaan vaikka ystävät olisivatkin erilaisia ihmisinä. Esmeralda kertoi eräästä hyvästä ystävästään, jonka kanssa hän oli ollut ystävä lapsuutensa ja nuoruutensa, mutta jonka kanssa elämänpiirit olivat eriytyneet lukioaikana. Tämä ystävä oli lopettanut lukion, mennyt ammattikouluun, ostanut talon ja viettää ‘työläiselämää’. Esmeralda jatkoi opintojaan yliopistoon eikä tämä ystävä ymmärrä sitä miksi joku haluaa kouluttaa itseään ja elää kitsaasti vuokralla eikä käy töissä. Moni muukin haastateltu kertoi tämänkaltaisista eriytyneistä elämänpiireistä, jolloin ystävyysuhde menee niin erilaiseksi, ettei enää ole keskinäistä jaettavaa oikein yhtään. Tällaisessa tilanteessa toinen ei hyväksy toisen elämänvalintoja ja ystävyys kärsii siitä, jos toinen jatkuvasti osoittaa halveksuvansa toisen elämäntapaa. Samanlaisuus tulee esiin tällaisissa tilanteissa siinä, että kokee saavansa jonkinlaista vastausta tai tukea ystävältä. Jos sitä ei saa niin ystävyyttä ei koeta enää välttämättä niin läheiseksi. Haastatteluissa tuli ilmi myös se, että pääasiassa eriytyneet elämänpiirit johtuivat siitä, että toinen jatkoi esimerkiksi

lukion jälkeen erilaiselle koulutusuralle tai meni suoraan töihin, kun taas haastateltavat jatkoivat yliopistoon ja heidän elämänsä pyöri enemmän sen ympärillä.

Haastatelluilla ja heidän ystävillään oli suhteellisen samanlaiset arvomaailmat. Kaikista asioista ei tietenkään ajatella samalla tavalla, mutta yleiset isommat arvostukset koettiin ystäviä yhdistäviksi tekijöiksi, ne tuovat yhtenäisyyden tunnetta. Kuitenkin myös poikkeuksia löytyy, esimerkiksi Liinun läheisistä ystävistä löytyy myös hyvin vastakkaisia näkemyksiä hänen omalle elämänarvoilleen, mutta se ei kuitenkaan häiritse häntä eikä ystävyyttä. Belle taas toteaa, että hän ei pystyisi kokemaan yhtenäisyyden tunnetta ystävään, jos heillä olisi suuret mielipide-erot joistain tärkeistä asioista. Sen sijaan pienemmistä asioista pitääkin olla erilaisia näkemyksiä, ne rikastuttavat ystävyyttä.

Jane: -- se menee tylsäks, jos ollaan kaikesta samaa mieltä, siis siitä se semmonen jännite syntyy ja semmoset rakentavat keskustelut, kun ollaan asioista eri mieltä.

Liiallinen samanlaisuus ei kuitenkaan aina ole pelkästään positiivista, Minnin mukaan arvomaailmassa ja mielipiteissä pitää olla samanlaisuutta, sillä jos ne eroaisivat liikaa olisi se ystävyuden kannalta huono asia, sillä sitten jouduttaisiin jatkuvasti kyseenalaistamaan omia arvoja verrattuna ystävän arvoihin. Kuitenkin hän toteaa myös arvostavansa sitä, että

ois enemmänki semmosia ihmisiä, jotka ois silleen vähän eri mieltäkin asioista -- se on hirveen piristävää joutua puolustamaan joskus omia kantoja tai selitellä.

On siis positiivista omata erilaisia näkemyksiä asioista, sillä niiden kautta syntyy hyviä keskusteluja ystävien välille. Toisen mielipide voidaan hyväksyä vaikka se olisikin täysin erilainen kuin oma mielipide, kuitenkin keskusteluissa usein pyritään myös avartamaan sitä toisen erilaista näkökantaa esittämällä oma vastakkainen mielipide, mutta kuten Aurora totesi, ei hän halua siltikään, että hänen ystävänsä pitäisi ajatella niin kuin hän ajattelee. Aurora toteaa myös eräästä ystävästään, että

siitä tykkää just sen takia, kun se on niin ehdoton mielipiteissään, vaikka se on todella ärsyttävä välillä, mut se tekee kuitenkin siitä ihmisestä sen.

Iineksen mukaan erilaisuus on hyvä asia myös sen kautta, että jos on liian samanlainen ystävänsä kanssa niin ystävien välisessä vuorovaikutuksessa ei tulisi esiin mitään uusia näkökulmia ja ystävät voisivat myös käydä helpommin ärsyttämään, kun heissä näkyisivät ne omat huonot puolet. Iines toteaaakin, että ‘erilaisuus on rikkautta siinä mielessä, ettei tarvi aina nähdä niitä omia huonoja puolia’.

Ystävyksillä on myös jokin yhdistävä tekijä mikä on alunperin liittänyt ystävät yhteen. Heluna totesi, että hänellä ja ystäväillään olevan joku asia mikä on samallalailailla, opiskelu, työ tai jokin muu asia, josta sitten pystyy ystävänsä kanssa puhumaan. Samassa hengenvedossa hän kuitenkin myös sanoi, että luonteet eroavat silti paljonkin, mitä enemmän toista tuntee sitä enemmän huomaa, ettei ollakaan ystävänsä kanssa täysin samanlaisia, vaan monesta asiasta saatetaan ajatella ihan toisella tavalla kuin toinen. Silti taustalla säilyy se koossapitävä ajatus, että myös monesta asiasta ajatellaan samankaltaisesti, ettei erot ole kuitenkaan niin suuria.

Ulkonäöllisesti jotkut haastatellut totesivat olevansa olemukseltaan suhteellisen samantyyllisiä kuin ystävänsä, mutta toisten ystävien suhteen taas tällaiset ulkonäölliset samankaltaisuudet puuttuivat kokonaan. Jasmine totesi olevansa ulkoisesti ystäviensä kanssa todella samanlaisia, heillä on samankaltainen maku pukeutumisessa ja heidän olemuksensa muutenkin on muistuttanut paljon toisiaan (hiustyylit, lävistykset). Luonteenpiirteiltä moni totesi olevansa täysin erilainen kuin ystävänsä, jotka saattoivat olla taas myös toisistaan hyvin erilaisia, esimerkiksi Klaaran ystävästä joku oli hänen omien sanojensa mukaan poikamainen, joku naisellinen, joku trendityyppi ja joku taas elitistinen. Ystäväpiiristä saattaa siis löytyä hyvin erilaisia ihmisiä. Myös elämäntilanteet saattavat olla hyvin erilaisia, samasta ystäväpiiristä saattaa löytyä perheellisiä tai sinkkuja, työssäkäyviä tai opiskelijoita. Kaikista tärkeimpänä yhdistävä tekijänä nähtiin kuitenkin se, että keskusteluyhteys säilyy vaikka elämäntilanteet veisivät erilaisille poluille.

7.1.4 Yhdessä vietetty aika

Haastatellut tapailivat ystäviään, pitivät yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse. He kävivät lenkillä yhdessä, kokoontuivat ryhmissä erilaisiin tapaamisiin tai kävivät kaupungilla yhdessä. Lähes kaikki haastatellut kertoivat haluavansa viettää kahdenkeskistä aikaa ystävänsä kanssa. Vaikka ystävänsä näkisi muutenkin esimerkiksi ystäväryhmän kokoontuessa on kahdenkeskisen ajan viettäminen myös tärkeää.

Silloin voi todella puhua omista tunteistaan ja samoin myös kuunnella onko ystävällä jotain puhuttavaa, jonka hän haluaa jakaa.

Tärkeä ystävyysfunktiona on se, että pystyy pitämään hauskaa ystävän kanssa ja viihtymään ystävien kanssa niin, että olo on kotoinen ja todella tuntee voivansa olla oma itsensä. Haastateltujen puhuessa ystävistään kaikki totesivat ystävilään olevan mahtavan huumorintajun ja että se on tärkeää ystävydessä, että ymmärtää toisen huumorintajua ja osaa pitää hauskaa yhdessä.

Minni: -- se siinä näkyy kaikilla tavoilla, jopa puheessa silleen toisaalta, että voi niinku, tietää, et se niinku ymmärtää vitsit, et voi heittää jotain ja saattaa olla kauheeta piruilua, et se on niinku tyypillistä.

Kaikkien ystävien kanssa ei kuitenkaan nähdä välttämättä kovin usein, varsinkaan niiden kanssa ketkä eivät asu samalla paikkakunnalla. Läheinen ystävyys kuitenkin pysyy kasassa, vaikka sen voimin, että ajattelee toista vaikka ei otakaan välttämättä niin usein yhteyttä.

Liinu: -- ajattelen näitä ihmisiä vaikka en välttämättä ota aina yhteyttä, että se nyt on silläkiilailla, että vaikka ne nyt ei sitä tiedä mutta kyllä mä niinku niitä ajattelen, mietin mitä niille kuuluu.

Samalla paikkakunnalla asuvia tavattiin suhteellisen usein, jotkut haastateltavat tapailivat ystäviään monta kertaa viikossa, toiset päivittäin ja jotkut vähän harvemmin, esimerkiksi kerran kuukaudessa. Tässä elämänvaiheessa ollessaan jotkut myös tapasivat todella usein ystäviään, varsinkin heitä ketkä olivat yliopistop opiskelujen kautta tulleet ystäviksi. Esimerkiksi Esmeralda totesi, että hän tapaa erästä ystävänsä jatkuvasti kouluasioissa sekä myös vapaa-ajalla ja he myös soittelevat päivittäin toisilleen. Pidemmällä asuvien tapaamisesta tulee usein myös kohokohta, sitä odottaa paljon, ja vaikka lähellä asuviakaan ystäviä ei aina kerkeäisi nähdä niin usein, joskus sitten ystävykset tapaavat Millan sanojen mukaan ihan 'urakalla' ja viettävät esimerkiksi kaksi päivää yhdessä touhuten.

Kun ystävät näkevät toisiaan he usein istuvat iltaa jomman kumman luona, lähtevät ravintolaan, tapaavat kouluasioiden tai lounastreffiin merkeissä, lähtevät yhdessä jumppaan tai lenkille. Illanviettoihin saattaa kuulua esimerkiksi saunomista, ruoanlaittoa tai kahvittelua, elokuvien katselua ja puhumista. Ystävät tapaavat toisiaan myös erilaisissa juhlissa, viettävät vappua tai uutta vuotta yhdessä tai

lähtevät yhdessä risteilylle, matkalle, teatteriin tai elokuviin. Shoppailemaan tai kaupungille yhdessä lähteminen on myös tapa viettää yhteistä aikaa, shoppailemaan lähettäessä usein halutaan ystävä mukaan makutuomariksi. Tällöin saatetaan käydä myös kahvilla yhdessä ja puhua joko arkisista päivän asioista tai jostain tärkeästä asiasta minkä haluaa jakaa ystävän kanssa.

Yhteisiä liikunnallisia harrastuksia haastatelluilla ja heidän ystävillään ei juurikaan ollut. Jotkut harrastivat yhdessä aerobicia tai jumppaa, jotkut kävivät toisiinsa yhdessä uimassa. Jane kuitenkin harrasti ystävänsä kanssa luonnossa käymistä sekä vaellusta ja Aurora erilaisia tansseja. Ystävät lähettelevät myös postikortteja toisilleen, ja täten pitävät yhteyttä ja osoittavat toisen tärkeyttä. Tekstiviestit ovat korvanneet osaltaan tämän yhteydenpidon, mutta esimerkiksi ulkomailta postikortteja lähetetään ystävälle. Ystävät ostavat joskus myös lahjoja toisilleen, joka osaltaan on läheisyyden osoitus ja pitää yllä ystävyyttä. Lahjoja ei kuitenkaan enää vaihdeta niin paljon kuin nuorempana, jolloin tällaiset vaihdot olivat osoitus ystävyuden tärkeydestä. Esmeralda kertoi, että nykyisin esimerkiksi toisen syntymäpäivänä ei välttämättä osteta lahjaa vaan kortti riittää, mutta sitten kun näkee ystävän ketä ei usein näe ja illanviettoon yhdessä liittyy ruuanlaittoa, viiniä ja yhdessäolemista, niin silloin illan ollessa erityislaatuinen siihen haluaa viedäkin toiselle jonkin pienen lahjan.

7.1.5 Ystävyuden negatiiviset tuntemukset

Ystävyys, vaikka niin tärkeää ja harmonista aina tuntuu olevankin, ei aina kuitenkaan ole vain sitä. Tai voi olla, mutta taustalla voi silti muhia jotain negatiivisia tunteja jostain ystävään liittyvästä asiasta. Ystävä voi vaikka loukkaantua jostain asiasta mikä toisesta tuntuu ihan oikealta tehdä niin, esimerkiksi keskinäinen yhteydenpito voi aiheuttaa toisessa loukkaantumisen tunnetta, jos hän kokee että aina itse joutuu ottamaan yhteyttä siihen toiseen, eikä tämä toinen juurikaan ota yhteyttä. Moleminpuolinen yhteydenpito ja keskinäinen tasa-arvoisuus asioiden kertomisessa ja toisen huomioimisessa koettiin tärkeäksi. Ystävyudessa saattaa tapahtua mini-kriisejä, jos toinen ei ota yhteyttä yhtä paljon kuin toinen, tai ei ota huomioon puhuessaan omista asioistaan, että toisellakin voisi olla jaettavia asioita. Minni on huomannut, että se riippuu paljon ystävästä millainen hän on millaiseksi ystävyuden

tasa-arvo muodostuu. Esimerkiksi hänen ystävissään toisen kanssa puhuttaessa kummatkin ‘vuodattavat’ asioitaan yhtä paljon.

Minni: Paulan kanssa, se on tosi tasapuolista, molemmat aina vuodattaa yhtä paljon ja sit on silleen, et kun se just sillä omalla temperamentilla pitää puhetta niin mä aina huomaan, että mulla itellenikin puhetempo nopeutuu ja voluumi nousee, että se on aina ihan tajutonta kälätystä.

Ystävät rohkaisevat täten toisiaan puhumaan ja puhe on vastavuoroista. Toisesta ystävästään Minni kuitenkin on huomannut, että hänen kanssaan enemmän tulee yksipuolista ystävän avautumista ja hän myös itse rohkaisee toista tähän. Hän itse tietää mitä tekee mutta silti häntä ärsyttää hieman se, ettei puheenvuorot ja asioiden kertomiset mene tasan. Toisen huomioimattomuus aiheuttaa mielipahaa, mutta Minnin mukaan tämänkin ystävän kanssa asia on usein selvitetty.

Myös muutokset elämäntilanteissa tai muissa ihmissuhteissa voivat aiheuttaa hämminkiä ystävärintamalla (ks. myös luku 7.3). Minni kertoo toisesta ystävästään, että hän huomasi eron ystävänsä käyttäytymisessä sen jälkeen kun hän alkoi seurustelemaan, vaikka tämä ystävä seurusteli myös tahollaan. Ongelma aiheutui Minnin mielestä siitä, että hänen ystävänsä oli liian paljon tottunut siihen, että hän olisi saatavilla ystäväilleen aina, ja nyt poikaystävä tuli sekoittamaan tätä kuviota. Minni loukkaantui myös siitä, kun tämä ystävä ei ottanut enää myöskään yhteyttä häneenpäin niin paljon, eli yhteydenpidosta tuli yksipuolisempaa. Minni ajattelikin kyseessä olevan tietynlaisen mustasukkaisuuden, poikaystävä vei ystävän ikäänkuin pois häneltä itseltään. Myös Jane huomasi seurustelun aloitettuaan ystävissään muutoksia.

Jane: --jotkut oli vähän mustasukkaisiakin kyllä sille suhteelle, tai silleen että tuli semmosia kommentteja, jotka mun mielestä ei ollu oikeutettuja.

Jane tulkitse näitä ystävien kommentit siten, että heitä ärsytti, että poikaystävä vei aikaa siitä ajasta minkä he voisivat itse viettää ystävänsä kanssa.

7.1.5.1 Kateus ja kilpailu

Myös kateus ja kilpailu aiheuttavat ystävien välille omanlaistaan kitkaa, joka kuitenkin ei välttämättä ole niin isoa ja järkyttävää, että siitä pitäisi huolestua mutta

jonka läsnäolon silti voi itse huomata siinä omassa ystävydessä. Kilpailua voi aiheuttaa ystävien välille ulkonäkö ja eräänlainen suosittuna olemisen kilpailu, kumpi pärjää ulkonäöllisesti paremmin esimerkiksi baarissa (ts. kumpi saa enemmän katseita tai ehdotuksia), kumpi tanssii paremmin tai kumpi on kauniimpi. Minni kertoi:

-- joskus yks poika oli kauheen ihastunut minuun -- selvä, että se oli ystävyttä sen kanssa, ja sitten kuitenkin siinäkin tuli sitte semmonen, että mun mielestä Henna yritti et heii, mutta ei se sen kanssa mitään kuitenkaan halua, koska se on varattu, mutta semmonen vaan, että katsotaas sitten josko mä saisin, tai semmonen tietty kilpailu, että Minni nyt kiinnostaa, että kelpaisinko mä nyt, että semmonen vertailu, ja mun mielestä siihen liittyy sitten semmonen kateus sieltäpäin minua kohtaan.

Minniä myös hieman arvelutti ystävänsä käyttäytyminen hänen omaa poikaystävänsä kohtaan, liiallinen flirttailu voisi aiheuttaa ystävyteen säröjä, Minni suuttuisi ystävänsä kohtaan hänen omin sanoin 'tosi pahasti'. Aurora taas oli entisen poikaystävänsä aikoihin huomannut, että tämä poikaystävä saattoi olla ihastunut hänen hyvään ystävänsä, ja se aiheutti Aurorassa itsessään hieman kateellisuuden tunnetta ystävänsä kohtaan ja mietteitä siitä mitä sillä ystävällä on sellaista mitä hänellä ei ole. Kuitenkin Aurora itse piti nämä tunteensa erossa ystävydestään eivätkä ne vaikuttaneet itse ystävyssuhteeseen.

Kateellisuus nousi esiin haastateltujen puheessa ei-ilkeämielisenä. Ystävälle saatettiin olla hieman kateellinen hänen ihanasta poikaystävästään, asunnosta, sosiaalisista taidoista ja suosittuna olemisesta, valmistumisesta tai aikaansaamisesta ja tomeruudesta yleensä, hyvästä työpaikasta, tenttituloksesta tai sivuaineoikeuksien saamisesta jos itse ei ole päässyt samasta tentistä läpi tai ei ole saanut oikeuksia kuten myös opiskelijavaihtoon lähtemisestä jos ystävät ovat päässeet ja haastateltu ei. Myös ystävän pääseminen ikään kuin liian helpolla on saattanut olla kateutta herättävä asia, esimerkiksi jos ystävän vanhemmat ovat maksaneet hänen asuntonsa tai auton. Silti kateus ei ole pahansuopaa eikä ystävältä näitä asioita tahdota pois.

Milla: -- tietysti oon mä kateellinen niille ketkä on valmistunu ja minä en oo valmistunu -- ja siitähän ei voi syyttää ko itteensä sillälailla, et en mä voi sanoa, et mä niille hirveesti katkeroitusin tai muutan pois jos toi ny valmistuu, en niinku todellakaan, mut tota sillälailla tuntee pistoo niinku sydämessään, et kun sitä itteki haluais..

Silti saattaa tuntea ystävillä olevista asioista kateudenpistoksen, ei niin että tahtoisi ystävän asian itselleen, mutta haluaisi myös että itsellään olisi asiat yhtä hyvin. Hertta sanookin, että kateus on silloin tavallaan turhautumista itseensä. Kaikki haastatellut totesivat kuitenkin, että pystyvät olemaan iloisia toisen puolesta, kun hänellä on asiat hyvin.

Minni puhui myös teiniaikojensa parhaasta ystävästään, joka vieläkin on ihan hyvä ystävä, mutta että heidän välinsä ovat tällä hetkellä tilassa, jossa he ovat loukkaantuneita puolin ja toisin. Heidän elämänsä olivat lähteneet erilaisille urille ja Minni tulkitsi tilannetta itse niin, että tämä kaveri oli kateellinen hänelle, koska Minni opiskelee yliopistossa ja on kokenut kaikenlaista sellaista, mihin toisella ei ole ollut mahdollisuutta elämäntilanteensa ja työttömyytensä vuoksi. Kummankin mielestä toinen on muuttunut jotenkin ja kumpikin on tavallaan loukkaantunut siitä mitä toinen toisesta ajattelee. Minni sanoi, että hänellä on tunne, että häntä ei hyväksytä sellaisena kuin hän on. Ystävyys onkin hieman katkolla tämän takia, ja Minnin mukaan aika näyttää jatkuuko ystävyys vai ei.

7.1.5.2 Riitely ja välirikot

Moni haastateltu sanoi, ettei muista ikinä riidelleensä läheisten ystäviensä kanssa sen kummemmin, nuorempana ehkä jotain kiistoja mutta ei koskaan mitään isompaa riitaa. Joitain pieniä vastoinkäymisiä on saattanut ystävysten kesken tulla toisen sanomisista, esimerkiksi toinen on saattanut puhua esimerkinomaisesti jostain asiasta ja toinen on pahoittanut siitä mielensä. Nämä tämänkaltaiset mielenpahoitukset kuitenkin usein keskustellaan läpi, kysytään miksi sanoit noin ja että pahoitin mieleni siitä ja pyydetään anteeksi, oli sanominen sitten tahatonta tai tahallista. Aurooran mukaan se, ettei riitele, osoittaa sitä, että heillä on ystäviensä kanssa aikalailla samankaltaiset arvomaailmat, ja että sen takia tällaisista isommista asioista ei tosissaan tarvitse riidellä.

Ainainen myöhästymisen tapaamisista saattaa kuitenkin aiheuttaa riitaa tai pientä kähämää, kuten myös mielipide-erot joistain asioista, missä riidellään sitten asiasta. Joidenkin haastateltujen ystävät ovat myös suuttuneet, jos haastateltu on löytänyt poikaystävän ja alkanut viettää hänen kanssaan aikaa. Tämä on näkynyt ystävyysuhteessa puhumattomuutena ja aiheuttanut ärsytystä. Toinen saattaa siis ärsyttää tietyssä mielessä aina välillä jonkin luonteenpiirteensä, käytöksensä tai

mielipiteensä vuoksi, ja se saattaa aiheuttaa pientä mielenosoitusta hetkeksi ystävien välille.

Minni: --musta siinä kaikista keskeisin on, että on niinku löytänyt semmosia ihmisiä, jotka on niinku valmiit sietämään ne niinku semmosina kun ne on, että totuushan on se, että kyllä kaikki ihmiset joskus ärsyttää, mutta se ystävyys on se, että vaikka ne ärsyttäs tai niillä on joskus jotain, että mitä sä nyt noin tuon ajattelet tai jotain, tai joku semmonen juttu jossain, saattaa loukkaantua jostain, niin kuitenkin tietää, ettei se niinku kaatuis semmoseen, et sitten kuitenkin se on niin tärkeä ihmissuhde, ettei sitä ois valmis menettämään jonkun ihan pikkujutun takia, että sais niinkun aika dramaattista tapahtua ennenkö semmonen vois tapahtua.

Kuten Minni edellä toteaa, läheistä ystävyyttä ei kuitenkaan kovin pienistä syistä jätetä vaikka ystävä joskus saattaakin ärsyttää toista. Tahattomat loukkaukset ovat usein ystävyysuhteissa yleisiä, toinen sanoo jotain mistä toinen saattaa loukkaantua, ja asia saattaa jäädä kaivelemaan pinnan alle. Kuitenkin useat syyt mistä saatetaan ärsyntyä sanotaan toiselle aika pian, esimerkiksi jos toinen on aina myöhässä tapaa- misista niin siitä saatetaan huomauttaa, ettei asiasta synny mitään sen kummempaa. Ärsyyntymisessä ei usein edes välttämättä tiedosta suoraan sitä mistä asiasta ollaan ärsyyntyneitä. Belle totesi, että

se tilanne ni se alkaa vaan ärsyttämään ja hetkeks menee -- se semmonen ilmapiiri, mut se ei oo niinku mitään sellasta riitaa tai tappelua vaan siis sellasta, joka on ihan väistämätöntä mun mielestä ihmissuhteissa.

Ystävät saattavat viettää paljon aikaa keskenään, jolloin on suhteellisen normaalia, että aina keskinäiset asiat eivät ole niin hyvin. Tällöin onkin kohdallaan ottaa vähän etäisyyttä ystävään. Tällä ikään kuin osoitetaan mieltä toiselle, kunnes taas kohdataan ja asia käsitellään puhumalla yhdessä.

Haastateltujen riitojen ja erimielisyyksien selvittämiskeinot vaihtelivat. Yhtäältä riita, kiista tai erimielisyys haluttiin pois ystävyiden tieltä, toisaalta kuitenkin riidan syyhyn ei aina haluttu pureutua. Välttelyllä ja ajan kulumisella saatettiin antaa riidan mennä ohi ja taas oltiin kuin ennenkin, varsinkin jos kyse oli jostakin pienemmästä ei niin tärkeästä asiasta. Kuitenkin usea haastateltu, joka oli riidellyt joskus läheisten ystäviensä kanssa, sanoi, että heidän kanssaan riidat selvitetään puhumalla. Esimerkiksi Esmeralda totesi, että tärkeissä mielipide-eroissa asia puhutaan läpi niin kauan kunnes asia selviää. Tämä ei kuitenkaan edellytä sitä,

että toisen pitää muuttaa mielipidettään, vaan että kumpikin hyväksyy lopulta sen, että toinen ei muuta mielipidettään asiasta. Tavallaan tässä hyväksytään se, että toisen ei tarvitsekaan olla niin samanlainen kuin itse on, että on ok olla erilainen tämän läheisen ihmisen seurassa tai omata niitä yksilöllisiä mielipiteitä ja puolustaa niitä. Esmeralda totesi myös, että usein tämä pätee juuri näihin läheisimpiin ystäviin, kavereiden seurassa mielipiteistä voi joustaa ja sopeutua enemmän, sillä ei halua riitaantua sellaisten ihmisten kanssa kenen kanssa usein vietetään aikaa mutta ketkä eivät niin tärkeitä muuten ole. Ystävien kanssa kuitenkin halutaan jakaa paljon ja myös mielipiteistä voi ja saa olla eri mieltä. Myös esimerkiksi Jane totesi, että riidat ja erimielisyydet pitää aina käsitellä jotenkin, jopa käyttäen puhumisen lisäksi huumamista ja itkuakin. Yhdessä puhumisella ja asian analysoinnilla löydetään usein syy siihen miksi toinen on ahdistunut jostain toisen sanomasta tai miksi toinen on suuttunut toiselle. Kun sitten tällainen yhteisymmärrys löydetään, on helpompi ymmärtää toista ja sitä mistä lähtökohdista hän asiaa oli käsitellyt.

Mökötystä haastateltavat eivät juurikaan harrastaneet. Klaara toteaa kuitenkin itse olevansa vähän mököttävää tyyppiä, mutta että loppujen lopuksi on hyvästä, kun joskus ottaa yhteen, että saa asiat käsiteltyä eivätkä ne jää käsittelemättöminä ystävyksien väliin pilaamaan ilmaa. Riidan selvittäminen kuitenkin ei aina ole niin helppo asia, Klaara kertoo:

Mä oon sellanen mököttäjä. Kyllä mä muistan yhden, kun oltiin Annikan kanssa reissussa, oli siinä muitakin, ni tota siellä oli sellanen tilanne, että mä niinku oikeesti mökötin tosi kauan sitä asiaa ja sitten kun se ei millään meinannut ratketa niin Annika oli sit menny hakemaan siihen yhden kolmannen, joka tavallaan tuli siihen sovittelemaan, että silläkin oli vaikeeta tulla mulle suoraan siitä puhumaan, et me sit kolmistaan selvitettiin sitä. Päästiin sitten siihen keskusteluyhteyteen niin saatiin sitten puhuttua se.

Ystävysten riitojen ja erimielisyyksien selvittäminen on niin tärkeää, että asiaan tahdotaan saada selvyys vaikka sitten apuja hyväksi käyttäen. Toisaalta kuitenkin kaikkia riitoja ei selvitetä heti, vaan ne aukeavat pikku hiljaa ajan myötä, kuten esimerkiksi Jasminen toteaa, että jotkut asiat jäävät ystävysten välille ja aiheuttavat jonkinasteista 'kyräilyä', jossa kumpikaan ei oikein tiedä miten olla ystävän kanssa, mutta että asia aukeaa yleensä ajan myötä itsekseen, eikä jää ystävysten välille.

Haastatellut olivat joskus menettäneet läheisen ystävän erilleen kasvamisen, välimatkan tai muun erottavan syyn takia. Molemminpuolisen asioiden jakamisen ja

yhteydenoton puute on ollut haastateltavien ystävyysuhteissa yksi syy miksi jotkut ystävydet ovat katkenneet tai muuttuneet kaverisuhteiksi. Aurora totesi tähän liittyen ihmetellen miksi hänen pitäisi kertoa mitään itsestään toiselle, jos toinen ei kerro mitään siitä mitä hänen elämässään tapahtuu. Vastavuoroisuus ja molemminpuolisuus koettiin tärkeäksi ystävyuden jatkumisen elementiksi. Myös yläaste- tai lukioaikana olleet ystävydet, joissa keskustelunaiheet liittyivät aina pelkästään poikiin eivät välttämättä kantaneet sen pidemmälle tai myöhemmin huomasi, ettei kasvun myötä muututtua ei enää ollutkaan niin paljon yhteisiä asioita. Joskus ystävyden katkeamisessa ei edes nähty sen kummempaa syytä, se vaan hiipui, muuttui ja jäi pois. Auroran mukaan ystävyden kestäminen ja jatkuminen ei olekaan itsestänselvyys. Hän huomasi erään ystävyden hiipumisen jälkeen, että

mikään ei oo varmaa vaikka tuntuski siltä, että kyllähän tässä ystäviä ollaan hamaan tulevaisuuteen.

Totaalisia välirikkoja ei ollut tapahtunut haastateltujen elämän varrella paljon, mutta esimerkiksi Klaara muistaa läheisen ystävänsä, joka hävisi hänen elämästään ja tähän häviämiseen liittyy tapahtuma, jota hän itse ei vielääkään oikein ymmärrä miksi asiat menivät niin kuin menivät ja miksi tämä ystävä loukkaantui asiasta, jota loukkaukseksi ei kukaan ollut tarkoittanut.

Klaara: Se oli kuitenkin itselleni aika vaikee, kun se oli ihan yllätys, mä en voinu ikinä aatella et se vois mennä silleen, et se oli vähän semmonen välirikon tapanen. Se oli niin iso järkytys mulle, et mä en varmaan koskaan pääse sen asian yli. Et tavallaan vaikka sitä kaipais ystäväni, niin ei pysty ylittämään sitä jotain...

Ystävänsä menetys voi olla kova pala nieltäväksi, varsinkin jos toinen syyllistää toisen jostain mihin toinen kokee olevansa syytön. Myös Jasmine menetti läheisen ystävänsä vähän samalla lailla kuin Klaara, yhtäkkiä hänen puheluihin vaan ei enää vastattu eikä tämä ystävä oikein osannut sanoa mitään syytä tälle. Sisareltaan Jasmine oli sitten kuullut, että tältä ystävältä loppui ymmärrys, mutta minkä suhteen, sitä Jasmine ei tiedä. Ystävyysuhteen loppuminen näin äkkinäisesti tässäkin tapauksessa aiheutti paljon harmin tunteita.

Jasmine: Mut se mikä musta oli jännää on se, että yhenkään niinkun seurustelusuhteen loppuminen ei oo ollu niin semmosen, semmosen älyttömän tuntusta kuin sen ystävyysuhteen loppuminen.

Seurustelusuhteen loppumiseen on aina Jasminen mukaan jokin selkeä syy, mutta ystävyysuhteisiin ei pitäisi antaa vaikuttaa semmoisten asioiden, että sovitaanko yhteen ja ajatellaanko samalla tavalla, mutta jos näin sitten käy ja ystävyysuhde loppuu, jää mietityttämää miksi näin kävi. Jane kertoo myös siitä kuinka hänet yläasteella ikään kuin jätettiin, että olisi kuin ensimmäinen seurustelusuhde olisi mennyt poikki. Tästä hänelle jäikin pitkäksi aikaa epäluottamuslause tyttöjä ja tyttöjen välisiä ystävyysuhteita kohtaan. Nykyään hän on hyvissä väleissä tämän tytön kanssa, mutta heillä on silti jonkinlainen kuilu välissä, läheiseksi ystäväksi häntä ei voinut enää luokitella. Myös Minnin ystävydessä tapahtui totaalinen välirikko parhaan kaverinsa toimesta siirryttäessä ala-asteelta yläasteelle.

Se halus alkaa semmoseks kauheeks kovikseks ja mä en, ja sit mä en ollu sille tarpeeks cool ja olin sen mielestä semmonen nössö, ja sit ei halunnu olla mun kaveri ja alko käyttään huumeita ja kaikkee tämmöstä näin, et se oli ihan hyvä, että meni poikki sillein mun kannalta.

Tässä tapauksessa ystävyden rikkoutuminen oli Minnin mielestä hyvä asia, sillä liiallinen arvojen erilaistuminen ei sopinut enää hänen arvomaailmaansa. Kasvaessa ihminen saattaa muuttua, ja liialliset erilaisuudet voivat karsia ystävyksiä matkan varrella.

7.1.6 Ystävyysuhteiden muuttuminen teiniajoista

Haastateltujen mukaan elämä nuorempana oli huolettomampaa ja ystäviä nähtiin useammin kuin nyt. Elämä kouluaikana, esimerkiksi yläasteella, oli enemmän spontaania, ystävien kanssa pystyi tekemään asioita hetken mielijohteesta. Haastateltujen mielestä nyt vanhempana ystävyys on muuttunut esimerkiksi niin, että tietty lapsellisuus on karissut ystävyksistä pois ja nyt joutuu myös näkemään enemmän vaivaa nähdäkseen ystävän, yhdessäoloa joutuu enemmän suunnittelemaan myös fyysisen etäisyyden kasvettua. Yhdessä vietetty aika voi olla rajoittuneempaa ja tehokkaampaa, kun ollaan yhdessä niin sitten tehdään jotain erityistä. Myös puheenaiheet ovat muuttuneet elämänkokemuksen myötä ja se seikka on tullut tosiasiaaksi, etteivät ystävät ole enää ainoita läheisiä ihmisiä toisilleen, vaan mukaan

elämän kuvioihin ovat tulleet myös puoliset, jotka ovat vielä läheisempi kuin ystävät. Ystävyys ei olekaan enää niin kokonaisvaltainen kokemus kuin aiemmin.

Klaara: Se ei ole enää mulle niin kokonaisvaltaista kokemusta se ystävyys, kun se jossain vaiheessa tuntu, et se on koko elämä, et ehkä sitä on jo tottunu et elämässä on tosi paljon muutakin asioita.

Klaara jatkaa myös ystävien merkityksen vähenemisestä puhumalla siitä, että hän on nyt myöhemmin ymmärtänyt myös perheen merkityksen. Teiniaikana ystävät saattoivat olla tukena, kun tuntui siltä että vanhemmat eivät ymmärtäneet ja kaikki oli kamalaa, mutta nuorena aikuisena on oppinut arvostamaan myös muita ihmissuhteita, mukaanlukien perhesuhteet, elämässä eri tavoin kuin teiniaikana.

Nuorena aikuisena ystävien kanssa vietetään vähemmän aikaa yhdessä kuin ennen ja päivän kuulumisia vaihdetaan vähemmän yhdessä. Sitten kun ystävykset tapaavat puhutaan syvällisemmistä tai joistain tärkeistä asioista, usein yhdessä vietetty aika mielletäänkin laatuajaksi: puhumisen merkitys saattaakin korostua vanhempana enemmän kuin nuorempana saatettiin tehdä enemmän asioita yhdessä. Toisaalta taas esimerkiksi Liinu ja Belle totesivat, ettei heidän ystävyysuhteidensa laatu ole juurikaan muuttunut teiniajoista. Puheenaiheet saattoivat välillä olla syvällisiä ja välillä ei, aivan kuin nyt vanhempanakin. Aurora toteaa taas, että teininä puitiin enemmän asioita ja elettiin täysillä, kun taas nyt puhutaan enemmän normaaliasioista, opiskelusta ja töistä. Puheenaiheet ovatkin laajentuneet koulu- ja poikaystäväasioista muihinkin iän mukanaan tuomiin asioihin (ks. haastateltujen puheenaiheista luku 7.2.4).

Teini-ikäisenä ystävyys merkityksessä saattoi olla kyse enemmän kokonaisvaltaisesta käsityksestä itsestä kuin nyt vanhempana ystävien vaikutus on kääntynyt enemmän psyykkisen tasapainon ylläpitämiseen, ei niinkään pelkästään itsetunnon ylläpitoon; nuorena aikuisena ei ole enää niin sidottu ystävien mielipiteisiin ja merkitykseen kuin nuorempana. Nuorena aikuisena ystävydessä vaikuttavat erilaiset vastuukysymykset vaikka ystävyys muuten mielletäisiinkin ‘samanlaiseksi hörhötykseksi kuin aiemminkin’ kuten Jasmine totesi. Elämäntilanne oli kuitenkin nuorempana täysin erilainen kuin nyt, asuttiin kotona, ei ollut parisuhdetta ja elämä pyöri koulun ja ystävien ympärillä ja oli mm Esmeraldan ja Minnin mukaan niin sanotusti pinnallisempaa hauskanpitoa. Nuorena aikuisena sitä myös itse huomaa kasvaneensa paljon, pohtivansa ja tekevänsä erilaisia asioita kuin

ennen, ja kaiken kaikkiaan olevansa tekemisissä erilaisten asioiden kuin ennen. Ystävyiden taso ja henkinen yhteys ystävien välillä ei kuitenkaan välttämättä ole se mikä muuttuu, vaan se miten ystävyyttä tehdään.

Hertta mainitsee myös, että iän myötä jotkut nykyiset ystävyudet ovat lähentyneet mutta toiset taas ovat saaneet etäisyyttä. Kouluaikana ystävyudet eivät välttämättä myöskään olleet niin sidottuja siihen, että oltiin samanhenkisiä ihmisiä vaan joidenkin ystävien kanssa vaan 'alettiin olemaan' ja oltiin yhdenmukaisia riippumatta siitä miten itse asiat ajatteli, kun taas vanhempana samanhenkisten ajatusten omaaminen saattaa olla tärkeämpää. Nuorempana kavereiden mielipiteet olivat myös todella tärkeitä ja ne vaikuttivat enemmän siihen mitä tehtiin tai miten oltiin. Kouluaikana ystävyudessa ei myöskään välttämättä oltu kauhean tasavertaisia, toinen saattoi olla ystävyyssuhteessa dominoivampi osapuoli, mutta nykyisin tämäkin asia on tasaantunut ja ystävyyssuhteissa korostuu enemmän tasa-arvoisuuden merkitys.

7.2 Läheisen ystävyiden merkitykset

Kaikille haastatelluille ystävät olivat tärkeitä. Monen puheesta erotti erilaisia ystävyystyyppisiä, joiden kanssa ehkä tehdään asioita, joita toisten ystävien kanssa ei tehdä, tai heidän luonteensa perusteella ystävä nähdään eräänlaisessa roolissa ja sen kautta tehdään asioita hänen kanssaan, esimerkiksi jonkun kanssa pystytään puhumaan ongelmista enemmän kuin toisen kanssa, tai että heillä on oma merkityksensä haastatellun elämässä. Silti kaikkia ystävyksiä yhdistää haastateltujen puheessa se, että heidän kaikkien kanssa pystyy pitämään hauskaa, nauramaan ja olemaan kotoisasti.

Minni: Jos mä en ois koskaan tutustunut Elinaan niin tosi paljon elämä ois köyhempää. -- On todellakin löytänyt sellaisen tosi läheisen ystävä, se on todellakin suuri juttu.

Sillä, että ystävien seurassa pystyy todella olemaan oma itsensä, on suuri merkitys. Minni muun muassa totesi, että se on harvinainen tunne, että pystyy olemaan täysin oma itsensä, koska nykymaailmassa esimerkiksi työelämässä, opiskelun parissa ja ollessa tuntemattomien ja tuttujen kanssa vuorovaikutuksessa tärkeäksi muodostuu erilaisten asioiden huomioiminen ja se, millaisen kuvan itsestään antaa. Ystävien

seurassa ei tarvitse välttämättä miettiä asioiden seurauksia koko ajan ja sitä miten tuo itseään esille, eli periaatteessa voi unohtaa ‘turhan miettimisen’ siitä miten ilmaisee itseään, koska ystävä hyväksyy sinut sellaisena kuin olet. Ystävän kanssa ollessa ei tarvitse miettiä mitähän se ajattelee, jos saa tietää tuon ja tuon asian itsestäni.

Haastatellut puhuivat ystävistään tukipilarina, johon voi luottaa vaikeana hetkenä riippumatta pitkästäkään fyysisestä välimatkasta ystävysten välillä. Yksi ystävän merkitys löytyi siitä, miten hänen kanssaan voi puhua syvälleluotaavia keskusteluja, joten ystävä oli inspiroiva mielipiteiden tarkistaja. Tärkeä rooli ystäväälle oli myös hauskanpitäjän rooli, se miten hänen kanssaan voi pitää hauskaa ja olla sosiaalinen. Ystävä nähtiin myös sukulaissieluna, joka ymmärtää pienestäkin vihjeestä mitä toinen tarkoittaa. Ystävän merkitys korostui myös yhdistävässä elämäntilanteessa, jolloin esimerkiksi siviilisääty tai samanlaiset kiinnostuksenkohteet ja harrastukset nähtiin yhdistävänä tekijänä. Tällöin ystävä oli ihmisen elämässä myös tuomassa turvallisuutta ja ehkäisemässä yksinäisyyden tunteita. Tärkeänä nähtiin myös se miten ystävien avulla pystyttiin kokemaan asioita mitä omassa elämässä ei koe, ystävä voikin olla ikään kuin oman elämän jatko. Ystävien kanssa myös kasvettiin yhdessä sekä ihmisenä että naisena lapsuudesta nuoruuteen, ja sieltä taas nuoren aikuisen elämään, jossa haastatellut ovat nyt.

Haastatteluissa korostui siis se, kuinka ystävillä nähtiin erilaisia merkityksiä. Samalla ihmisellä saattoi olla monia läheisiä ystäviä, jotka kaikki olivat osaltaan yhtä tärkeitä ihmissuhteita hänen elämässään. Samoin sama ystävä saattoi olla eri rooleissa, yhtäältä mukavaa seuraa ja toisaalta syvällinen ihminen, johon voi luottaa ja jonka kanssa voi puhua erilaisista ongelmista ja käsitellä näiden keskustelujen kautta omaa elämää. Haastateltujen puheessa erottui myös ystävät, jotka olivat pidemmän välimatkan päässä ja joita nähtiin harvemmin, mutta jotka olivat erittäin läheisiä silti. Toisaalta haastateltujen puheessa oli myös paljon ystäviä, joita nähtiin viikottain ellei jopa päivittäin. Näiden ystävien välille kuitenkin ei osattu tehdä sen suurempaa eroa, läheisyys pysyikin fyysisestä välimatkasta huolimatta suhteellisen samana.

Jane: -- ystävien kanssa se on semmonen ketju, joka vaan jatkuu koko ajan ja sit niinku vuosienkii päästä vaikka niinku tulis välillä sellanen kausi, ettei hirveesti niinku kerkee nähdä ja pitää yhteyttä niin sit se niinku vuosienkii päästä vielä löytyy se ystävyys sieltä -- se jotenkii niinku helposti löytyy sit se yhteinen sävel.

Ne keitä nähtiin usein olivat luonnollisesti useimmiten asioiden kertomisen ja jakamisen kohteena, mutta niiden kanssa keitä nähtiin harvemmin jatkettiin siitä mihin viimeksi jäätiin. Tällainen läheinen koossa pysyvä ystävyys vain jää joidenkin ystäväysten välille, kaikkien kanssa tällaista ei muodostu, ja ystävyys viilenee.

7.2.1 Ystävien tuki elämänvalinnoissa ja kasvussa

Haastateltujen naisten elämäntilanteeseen liittyi kaikilla se, että he olivat akateemisia yliopisto-opiskelijoita, joista moni pohti myös jo töitä ja valmistumista. Yhdellä haastatellulla oli lapsi ja perhe, yksi oli naimisissa ja muutama oli menossa naimisiin. Omat seurustelusuhteet eivät kuitenkaan välttämättä kaikilla olleet vielä kovin pysyviä, oltiin esimerkiksi erottu ja aloitettu seurustelu uudestaan. Kaksi haastateltua oli haastatteluhetkellä sinkkuja.

Haastatellut pohtivat haastattelun aikana paljon eettisiä ja moraalisia asioita mitä he itse mieltävät itselleen tärkeiksi asioiksi ja missä asioissa saattaisi tulla ystävän kanssa ongelmia, jos toisella olisi täysin erilainen arvomaailma ja moraalit. Toisaalta taas jotkut moraaliset erilaisuudet voidaan toisessa hyväksyä mutta kaikkea ei, varsinkin jos asia on todella vastaan omia periaatteita tai asiaan liittyy jotain rikollista. Aurora esimerkiksi sanoi, että heillä voi olla ystävien kanssa erilaisia mielipiteitä yhdenillanjutuista ja Milla totesi, että hän ei voisi välttämättä hyväksyä sitä, jos toinen käyttäisi tai välittäisi huumeita. Haastatelluilla naisilla olikin aika selkeä näkemys siitä, mitä he pitävät oikeana ja mitä vääränä sekä myös siitä, miten he suhtautuvat näihin asioihin ympärillään olevissa ihmisissä. Esmeralda kertoi esimerkiksi, että jos ystävä pyytäisi tekemään jotain, joka olisi hänen omaa moraaliaan vastaan, niin hän ei voisi tehdä sitä. Haastatellut kokivat myös, että heillä oli suhteellisen hyvä itsetunto ja itsearvostus, jonka kasvuun osaltaan oli vaikuttanut se, jos ystävät ovat tukeneet heitä positiivisilla kommentteilla fyysisestä ja henkisestä olemuksesta. Itsetunnon kasvussa esimerkiksi Hertta näki tärkeänä myös sen, että ystävät ovat turvautuneet usein hänen apuunsa ja kysyneet ongelmiinsa hänen mielipidettään. Ystäviltä saatu arvostus ja luottamus nähtiin siis tärkeänä tämän kautta.

Arvokysymyksistä ja moraalisisista asioista puhuminen ystävän kanssa auttaa jäsentämään omia arvoja ja ajatuksia erilaisista asioista. Minni kertoi, että he usein puhuvat esimerkiksi uskonnosta ystävän kanssa kenellä on vastakkaisia ajatuksia

asiasta. Näkemyserot eivät kuitenkaan haittaa ystävyyttä kunhan asiasta vain ei tule riitaa. Väitellä asiasta tietysti voi ja esimerkiksi juuri uskonto ja siihen liittyvät asiat voivat olla ystävien kesken hyvä keskustelunaihe. Haastatellut eivät kuitenkaan haluaisi välttämättä ystävyyttä sellaisten ihmisten kanssa, kenellä on jo tutustuttaessa todella erilainen käsitys arvoista ja siitä mikä on tärkeää. Tässäkin pätee samanlaisuuden hakeminen tietyllä tavalla. Jos itse inhoaa rasismia niin ei sitä useinkaan halua ystäväystyä ihmisen kanssa kuka on rasisti. Milla kertoi erilaisista arvoista juuri huumeiden vastustamisen kautta, hän ei ehkä voisi hyväksyä ystäväissään huumeiden kannattajia ja käyttäjiä.

Milla: -- tämmönen asia sitten estäis sen meidän lopullisen ystäväystymisen, että hän kannattaa sellasia arvoja mitä mä en voi hyväksyä. Enkä mä sitten vois sitä henkilöäkään hyväksyä täysin vilpittömästi.

Ystävien kanssa asioista keskustelu auttaa siis jäsentämään omia ajatuksia itselle tärkeistä asioista. Heluna totesi kuitenkin, että nykyään ystävien vaikutus ei ole enää niin suurta kuin ennen alle 20-vuotiaana, jolloin ystävän kanssa oltiin enemmän samaa mieltä, eikä asiaa edes välttämättä ajatellut, minkä takia oltiin tätä mieltä. Nyt 27-vuotiaana hän uskoo, että omat arvot ovat eriytyneet jollainlailla ystävien arvoista ja mielipiteistä, ja on helpompaa hyväksyä, että ystävä voi olla jotain mieltä jostain, mutta että minä voin olla myös asiasta eri mieltä. Asioista väittely muokkaa kuitenkin sitä omaa kantaa johonkin asiaan, voi jopa tuoda jonkin mielipiteen tietoiseksi itselle, että tästä asiasta olen todellakin tätä mieltä.

Ystävilta saa myös erilaisia näkökulmia omien päätösten tueksi. Tätä tukea voi tarvita pienemmissä asioissa kuten vaateostoksilla tai sitten isommissa asioissa, kuten esimerkiksi siinä, kun pohtii mihin haluaisi suuntautua työelämässä. Ystävän sanoma mielipide vaikuttaa niin, että se auttaa ajattelemaan jotain asiaa monipuolisesti eri näkökulmista. Täten asiaa mietittyään sitä pystyy käsittelemään paremmin ja saa kiintopohjaa oman päätöksen tueksi. Ystävän päätä ei yritetä kääntää, vaan ollaan mahdollisuuksien mukaan tukena hänen päätöksentekoprosessissaan.

Iines: -- kyllä mä nyt tietysti mielestäni ja toivottavasti niinku pystyn just tukena semmosissa vaikeemmissa ja isommissa päätöksissä, et en mä nyt haluaiskaan ruveta sillälaililla vaikuttamaan tai kääntämään toisen mielipidettä, että tietysti yritän mielelläni, jos ystävä kaipaa johonkin

isompaan asiaan vähän niinku mielipidettä ja tukea siihen päätökseen, niin yritän olla apuna ja varmasti oon ollukii.

Ystävän kanssa asiaa voidaan pohtia eri näkökulmista ja ystävät tuovat sellaisiakin ajatuksia mukaan keskusteluun mitä itse ei välttämättä olisi edes huomannut ajatella. Ystävien kanssa voi miettiä asian tai päätöksen, oli se pieni tai iso, plussia ja miinuksia ja täten saada apua asian selvittämiseen tai päätöksen tekemiseen.

Haastatellut eivät olleet saaneet ystäviltään kimmoketta lähteä opiskelemaan sitä mitä olivat tulleet yliopistoon opiskelemaan, mutta asiasta oli saatettu keskustella ystävien kanssa ja näin haettu tukea omalle päätökselle. Ystävät olivat kuitenkin olleet tukena muuttaessa omaan asuntoon itsenäistymisen ohessa. Tukea oli saatu lähinnä keskustelujen kautta.

Jane: [ystävät vaikuttaa] just sillä tavalla kun niistä asioista keskustele, että siinä niinku iteki huomaa tai jäsentää niitä ajatuksia, et ei ehkä niin paljon se, et jos joku niistä sanois nyt, et älä tee noin, niin en välttämättä tekis, mut sekii että herättää kysymyksiä, niin saa itsensä ajattelemaan kaikkee vähän eri tavalla.

Ystävät eivät siis varsinaisesti vaikuta tässä iässä haastateltujen tekemiin tai harkitsemiin isompiin päätöksiin, vaikka ystävät taustalla päätöksenteossa ovatkin tai voivat olla apuna. Moni kuitenkin totesi, että olisihan se kuitenkin ihanaa jos niin kävisi, että päätyisi asumaan samaan kaupunkiin tai saisi töitä samasta kaupungista kuin ystävä. Minni myös totesi naureskellen, että

ollaan me aina vitsailtu siitä, että hankitaan sitten lapset samaan aikaan, että voidaan yhdessä työntää lastenrattaita.

Ja jatkoi samaan hengenvetoon, että tuskin hän silti antaisi tämän vaikuttaa kuitenkaan, lasten saaminen tai hankkiminen on kuitenkin aina omakohtainen päätös. Silti se hänelle olisi tietynlainen ihanne. Ystäviltä saa kuitenkin vinkkejä ja ehdotuksia esimerkiksi työasioista tai kurssivalinnoista, jotka ainakin Jane ottaa huomioon, sillä hän tietää, että hänen ystävänsä tuntevat hänet ja osaavat täten ehdottaa asioita, jotka voisivat olla kokeilemisen arvoisia ja hänelle sopivia. Ystävää saatetaan myös luotsata huomaamaan jokin asia niin, ettei asiaa suoraan tyrkytetä hänelle, mutta puhumalla asiasta ja herättämällä toisen kiinnostus asiaa kohtaan saatetaan ystävä saada kiinnostuneeksi jostain, mitä hän ei itse ole tullut ajatelleeksi.

Meneillä oleviin yliopisto-opintoihin saatiin ystäviltä myös tukea keskustelujen merkeissä sekä myös saatiin vinkkejä sivuainevalinnoista. Ystävät olivat osaltaan olleet myös tukemassa toimimista yliopisto-opiskelijana, osalla haastatelluista läheiset ystävät olivat tulleet tutuiksi esimerkiksi tutoroinnin tai ainejärjestötoiminnan kautta. Opiskelevien ystävien kanssa myös elettiin opiskelijaelämää, käytiin yhdessä luennoilla, kirjastolla kahvilla tai syömässä luentojen välissä. Ystävien kanssa keskusteltiin myös ainevalinnoista ja ystävät saattoivat myös patistaa opiskelemaan. Millan totesi nauravaan sävyyn, että ystävien kanssa suosittu aihe on usein hänen gradun tekemisensä. He voivat todeta,

“Milla! Tee nyt jo jotain tuolle asialle! Nyt kyllä ryhdistädyt.”

Ystävät ovat usein huolissaan toisen tekemisistä. Yleensä ystävät eivät kuitenkaan tuputa sanomisiaan toiselle, vaan asioista keskustellaan yhdessä ja saadaan sitä kautta varmistusta sille mitä voisi tehdä ja miten. Ystävien kanssa saatetaan myös puhua oman tieteenalan asioista ja kasvattaa myös tätä kautta oman alan osaamista ja tietoutta. Iines esimerkiksi kertoi keskustelewansa usein samaa ainetta opiskelevan ystävänsä kanssa vaikka jostain TV-ohjelmasta, jossa on käsitelty omaa alaa.

7.2.2 Ystävät tukemassa naiseksi kasvussa

Haastatellut puhuivat ystäviensä kanssa keskenään myös erilaisista naiseuteen ja naisen elämään liittyvistä asioista. Puheessa käsitellään ihmissuhteita mutta myös meikkejä, vaatteita ja ulkonäköä ylipäättään. Ystävien kanssa asioista puhuminen tuo varmuutta omaan persoonaan, kuten myös se, että ystävät hyväksyvät sinut sellaisena kuin olet.

Esmeralda: -- jos niinku haluaa olla jonkunlainen ja olla naisena jonkunlainen, niin tottakai hakee vahvistusta siihen, ja heiltä kyllä tietysti sitä saa, et jos jossakin on vaikka epävarma, et teinköhän mä tässäkin oikein ja onkohan näin nyt ihan hyvä, niin kyllä heiltä sit kysyy neuvoa ja sit saakin sitä.

Ystävät saattavat myös kehua toistensa ulkonäköä ja tämä osaltaan saattaa vahvistaa toisen itsearvostusta ja sitä miten kokee itsensä. Jos ystävä sanoo, että näytätpä tosi hyvältä, niin se voi vaikuttaa positiivisesti itsearvostukseen ja -kokemukseen. Minni

myös kertoi siitä miten keskinäisellä ulkonäön vertailulla pyritään tietynlaisen realistisen omakuvan saamiseen. Ystävälle voi myös tilittää oman vartalon ongelmista ja saada tämän kautta vahvistusta sille, etteivät pienet ongelmat vartalossa olekaan niin suuri asia kuin minkä itse saattaa asiasta tehdä. Minni totesikin, että näin voi ikään kuin auttaa ystävää unohtamaan pinnallisemmat ulkonäön ongelmat. Ystävä voi myös siis eräällälailla auttaa näkemään sisäisen kauneuden ihmisessä, piittaamatta siitä miltä ihminen näyttää ulospäin. Ystävän kanssa puhuminen esimerkiksi seksuaalisuuteen liittyvistä asioista saattaa myös auttaa näkemään paremmin naiseuteen.

Minni: Meillä on semmosia keskusteluja -- kaiken maailman asioista, jostain seksistä ja semmosista mistä ei voinu puhua oikeen kenenkään muun kanssa aikasemmin, että kyllä se niinku myös tosi paljon vaikuttaa, että miten se niinku on muuttunu ajatukset itestä ja silleen, että mitä on ja miten on nainen.

Haastatellut kertoivat kaikki saman asian, ystävälle pyritään pikemmin kertoamaan positiivisia kuin negatiivisia asioita hänen ulkonäöstään. Keskustelu vaatteista ja hiuksista saattaa pyöriä sen ympärillä miten hyvin toisen mielestä esimerkiksi ystävän uusi pusero sopii hänelle, tai miten hyvin hänelle sopii uusi hiustyylä tai hiusväri.

Belle: -- me harvemmin annetaan sellasta niinku negatiivista palautetta, vaikka tavallaan sen vois kyllä antaa, ehkä sellasta annetaan, että jos on niinku kaks vaihtoehtoo, ni toi on parempi, esimerkiks just vaatteissa tai jossakii. Mutta tota ni, kyl se miun mielestä, et on sellanen positiivinen ympäristö ja saa tukea ja sit jutella niistä naiseuteen liittyvistä ongelmista, tai ongelmista vaan sellasista asioista, jotka askarruttaa just sen oman sukupuolen kannalta -- asioista mitkä askarruttaa naiseudessa ja niinku naiseksi kasvamisessa.

Ystäviltä saakin näin tukea omille mielipiteille sekä omalle ulkomuodolle, kuitenkin unohtamatta sitä, että kyllä ystävälle voi myös sanoa suoraankin jos sitä kysytään, esimerkiksi jos jokin vaate ei todellakaan sovi hänelle niin senkin voi kertoa. Usein kuitenkin ystävää ei ohjasteta eikä neuvota tällaisissa asioissa, jos nähdään, että toinen on tyytyväinen siihen miltä hän näyttää. Eri mieltä asioista kuitenkin voidaan olla, ja ystävälle voi sanoa mielipiteen vaikka hänen paitansa väristä, että itse ei siitä pidä mutta että se sopii kyllä sinulle.

Ystävien kautta pidetään myös yllä perinteisiä naiseuteen liittyviä asioita, kuten ihmissuhdetaitoja. Ystävien kanssa voi myös kokea lämpöä ja herkkyyttä, sen osoittamista että välittää toisesta, halaamista ja myös sen sanomista, että olet tärkeä. Ylipäätään voi kokea läheisyyttä.

Aurora: -- se oli sellasta kivaa läheisyyttä, että aina kun meillä oli [tanssiharrastuksen] keikka niin Mirka teki meikit ja laitto hiukset.

Yhdessä touhuaminen sekä palautteen saaminen ystävältä on tärkeää. Ystävä voi saada myös toisessa esiin erilaisia tunteita ja vaikuttaa siihen, miten käyttäytyään tietynlaisissa tilanteissa. Tunteiden käsittelyyn ystävä voi vaikuttaa esimerkiksi juuri erilaisen palautteen ja suhtautumisen kautta, siihen millaiseksi itsensä kokee ja millaiseksi muotoutuu. Myös ystävän kanssa keskustelut omaan itseen liittyvistä asioista - kokemuksista, käsityksistä ja ajatuksista – auttavat jäsentämään itseään ihmisenä sekä naisena. Tähän liittyen myös keskustelut parisuhteesta ja sen alueen ongelmista tuovat kuvaa itsestä toimijana sillä saralla. Ystävän kanssa keskusteltaessa ehkä erilaisistakin kokemuksista voi myös vertailla kokemuksia keskenään ja huomata toisenlaisia toimintatapoja samantapaisessa tilanteessa, eli vaikka parisuhteessa ja siinä miten ongelmatilanteisiin voi suhtautua.

7.2.3 Ystävät oppimisen lähteinä

Ystäviltä oltiin opittu paljon asioita. Asiat voivat olla konkreettisia asioita tai toimintoja mitä toinen on opettanut tai mitä yhdessä on opittu, esimerkiksi sukeltamaan oppiminen pienenä ja tietyille tavoille oppiminen (kahvilakulttuuri, shoppailu tai vaikka coca colan juomisen oppiminen). Toiset asiat ovat taas enemmän sosiaalisen kanssakäymisen ja kommunikaation sekä vahvistamisen myötä opittuja asioita. Ystävässä saatetaan esimerkiksi ihailla jotain piirrettä, joka aiheuttaa sen, että haluaa kehittää itsessään myös tuota samaa piirrettä. Ystävyudessa oppii myös toisen huomioonottamista ja toiselle tilan antamista, luottamista toiseen ihmiseen, eli perusihmissuhdetaitoja. Luottamuksen ohella voi oppia myös läheisyyttä.

Ystävyudessa voi myös oppia itsestään jotain, esimerkiksi olemalla ystävien kanssa isommassa seurassa voi vähentää sosiaalisia pelkojaan, kun tietää, että on sellaisen ihmisen seurassa kehen voi luottaa. Itsestään voi myös oppia asioita sen kautta miten käyttäytyy eri tilanteissa toisen ihmisen seurassa, toinen ihminen ikään

kuin voi pakottaa huomaamaan itsessään tiettyjä asioita. Tällöin tulee tutustuttua itseensä ja opittua asioita esimerkiksi omista tunteista. Ystävien seurassa voi myös oppia olemaan oma itsensä, ystävät myös voivat opettaa toisilleen itseluottamusta ja -arvostusta.

Jane: [ilman ystäviä] mä oisin varmaan aika kova ja ehkä vähän ylpeäkin silleen, koska ne ystävät parhaiten palauttaa maan tasalle.

Ystävät voivat siis myös toimia ikään kuin oman itsen hillitsijänä ja ohjata käytöstä enemmän inhimillisempään suuntaan, jossa myös otetaan toinen ihminen enemmän huomioon. Naisten keskinäisessä ystävyudessa opitaankin perinteisiä naisten käyttäytymismalleja, toisaalta ystävien seurassa voi myös oppia olemaan kova ja oppia väittelemään ja puolustamaan lujasti omia mielipiteitään ja kantojaan johonkin itselle tärkeään asiaan.

Myös erilaisia sosiaalisia vuorovaikutustaitoja voi oppia ystäviltä, sitä miten erilaisten ihmisten kanssa tullaan toimeen. Ihmistuntemus lisääntyy myös tavatessa erilaisia ihmisiä ja keskustellessa heidän kanssaan, sekä myös siinä, että tutustuu läheisemmin koko ajan näihin vanhoihin ystäviinkin. Klaara kertoi, että yksi hieno asia minkä hän on oppinut ystävältään on se, ettei anneta periksi isommassa hädässä tai kriisitilanteessa. Muitakin käytösmalleja voi omaksua ystävältä, Belle kertoo oppineensa tietynlaista kovuutta ystävältään. Väittelytaito ja erilaisten mielipiteiden arvostaminen ovat myös asioita mitä voi oppia ystävän kanssa ollessa.

Ines: -- sen kans on oppinut just niinku sellasen väittelyntaidon ystävän kanssa -- aikasemmin ehkä on enemmän ollu, että ne ystävät on aina ollu samaa mieltä kaikista asioista tai ei oo puhuttu semmosista asioista, jotka aiheuttaa erimielisyyksiä tai eriäviä mielipiteitä, niin sitten Saagan kanssa oon oppinut aika paljon sitä, ja sit niinkun on oppinut arvostamaan sitä toisenlaista mielipidettä ja näkemään asioita enemmän toisesta näkökulmasta.

Ystävien kanssa puhuessa saa myös monenlaisia uusia ajatuksia ja ystävän mielipide vaikuttaa esimerkiksi jonkin oman ongelman tai asian ajattelemisessa tukien omaa mielipidettä siitä. Ystävältä saadut kokemukset ja mielipiteet tuovat omaan ajatteluun erilaisia näkökulmia, jotka osaltaan voivat antaa kiintopohjaa oman päätöksen tueksi. Ystävien kanssa keskusteltaessa voi myös oppia uusia asioita ja voi myös oppia avartamaan omaa mieltään uusille asioille.

Jane: -- siis siitä se semmonen jännite syntyy ja semmoset rakentavat keskustelut, kun ollaan asioista eri mieltä, ja sitte onhan se välillä tosi tiukka paikkakin silleen nöyrtyä sanomaan, että okei, näköjään tästä asiasta voi olla täysin eri mieltä ja se pitää vaan hyväksyä -- Ja sit sitä tietysti välillä muuttaa omia mielipiteitään myös, mut ei sen takia, että oltais nyt samanlaisia, vaan oppii jotain uutta.

Ystäviltä voidaan oppia myös tavallisia ja konkreetteja asioita; sisustuksesta, harrastuksista sekä erilaisista naisten asioista kuten vaatteista, meikeistä ja trendeistä. Ystävän kanssa voidaan myös puhua raskaudesta ja lapsista ja siinä samalla opitaan näistä asioista. Myös työnhakua varten voi saada ystävältä vinkkejä, kun ystävä kertoo omia kokemuksiaan miten on töitä saanut tai minne on hakenut. Myös opiskeluun liittyviä käytännön asioita voi oppia toiselta.

Hertta: -- oppinu arvostamaan ihan hirveesti ystävyyttä, läheisiä ystävyyssuhteita, semmosta tiivistä ystäväpiiriä ja että on niinku paljon sellasia luotettavia, keille voi uskoutua, koska niinku tiedän hirveen paljon ihmisiä keillä ei oo, että on joku yks hyvä ystävä tai ei välttämättä yhtään, että niinku oppinu arvostamaan ja vaalimaan sitä ystävyyttä ja pitämään sitä yllä.

Ystävien seurassa ollessa oppii myös arvostamaan sitä, että omassa elämässä on ylipäätään itselle läheisiä ystäviä, joiden kanssa jakaa omia kokemuksia, saada apua, turvaa ja seuraa. Tällöin opitaan samalla myös ystävyyssuhteen ylläpitoa ja ihmisten kanssa olemista.

7.2.4 Asioiden puiminen, vääntäminen ja kääntäminen

Ystävykset puhuvat keskenään omien sanojensa mukaan mistä vain.

Aurora: -- se on kyllä elämän suuria siunauksia, että on ystävä, jolle pystyy puhumaan ihan kaikesta..

Puhuminen auttaa suhteuttamaan asioita, on tärkeää, että on ihminen kenen kanssa jakaa omia ajatuksiaan ja että voi keskustella asiat halki, jäsentää ne mielessään sen kautta. Milla totesikin, että tämän vuoksi hän kokee periaatteessa ystävänsä selviytymisen ehdoksi. Naisten keskusteluhetket saattavat olla hyvin moninaisia, joskus aloitetaan jutustelu päivän säästä ja edetään siihen miten esimerkiksi seurustelusuhteessa menee, tai kuten Minni asian ilmaisi:

Se on ihan älytöntä se meidän keskustelujen kehitys, että monesti saattaa lähteä jostain niinku suurinpiirtein jostain meikeistä, mutta sit se johtaa niinku siihen, mikä on maailmankaikkeuden perimmäinen tarkoitus -- nää on kyllä musta ihan mahtavia keskusteluja.

Keskustelun aiheet kietoutuvat ystäväysten arkielämään sekä arvokysymyksiin. Arvoista puhumalla voi vertailla omia näkemyksiä ystävän näkemyksiin ja samalla hioa omaa maailmankatsomusta. Ystävät puhuvat paljon miehistä ja seurustelu- sekä muista ihmissuhteista ja omaan elämään liittyvistä ongelmista ja ahdistuksista. Puheessa käsitellään myös opiskelu- sekä työasioita, puhutaan siitä mitä aikoo tehdä valmistumisen jälkeen sekä mikä kiinnostaa ammatillisesti, kuten myös voidaan puhua päivän polttavista aiheista tai vaikka politiikasta tai uskonnosta. Joskus puheet ovat syvällisiä, joissa käsitellään traumoja tuottaneita tai tuottavia asioita, joskus puhe on arkisempaa kuulumisten vaihtamista. Myös menneitä muistellaan, varsinkin jos ystävyysuhde on kestänyt jo pitkään. Perhesuhteista, aikaisemmista parisuhteista sekä kummankin tuntemista henkilöistä voidaan myös puhua ja vaihtaa kuulumisia.

Jane: Tulee juoruiltuakin niiden kanssa, joiden kanssa on enemmän yhteisiä tuttuja ja tietenkä vähän puidaan niitten asioita. Se on hirveen ruma tapa tieteski selän takana, mut jotenki tuntuu, et jotenki näin läheisen ystävän kanssa se on sama kun puhuis itsensä kanssa, niin sitä ei lasketa.

Myös Esmeralda puhuu ystävineen toisten ihmisten asioista, se on hänen mukaansa lämminhenkistä juoruamista. Muista voi puhua ja miksei myös arvostella heidän tekemisiään, kunhan se ei ole ilkeämielistä eikä levitellä sellaisia asioita minkä ei pidäkään levitä.

Puhe ystävien kesken on yleensä avointa eikä siinä tarvitse miettiä sanojaan sen kummemmin. Ystävien kesken voi puhua myös seksistä ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, mutta kuitenkin niin ettei ihan kaikkea välttämättä paljasteta. Joskus sitten puhe voi olla pelkästään "läpän heittoa", aina ei edes tarvitse välttämättä puhua juuri mistään. Myös musiikista ja elokuvista saatetaan puhua, mutta on myös asioita, joita ei välttämättä tahdo kertoa kellekään.

Jasmine: -- aika harvoja asioita on -- mitä ei jaeta, mut sitten on semmosiakin asioita mitkä haluaa jättää ihan itelleen, et jotka on ihan täysin

omia juttuja -- et sei oo niinku minkään muihin ihmisiin vaikuttavan asian salailua vaan semmonen juttu mikä vaan on oma juttu.

Muutama haastateltu totesi, ettei hän edes halua kertoa ystävilleen aivan kaikkea. Kaikkea ei myöskään puhuta pelkästään puhumisen ilosta. Ines totesi, että jos hän on jo kertonut jostain asiasta yhdelle ystävälleen niin toiselle kertominen ei välttämättä ole edes tarpeellista. Toisaalta kuitenkin yleensä ystävysten kesken vallitsee avoin ilmapiiri ja se on jonkinlainen tapa, että kerrotaan kaikki asiat kun nähdään. Jane totesi, että jos hänelle ei kerrota jotain isompia asioita niin hän saattaa loukkaantua siitä ystävälleen. Jälkikäteen kuitenkin saattaa huomata, että ystävällä oli myös jokin hyvä syy olla kertomatta asiaa, asia saattoi olla arka ja keskeneräinen. Tällöin kertomatta jättämisen ymmärtää ja antaa toiselle aikaa selvittää asiaa myös itsekseen.

Kuitenkin vaikka ystävän kanssa voi puhua mitä vain, silti moni haastateltu sanoi ajattelevansa myös sitä ystävänsä ja hänen tilannettaan ennen kuin puhui jostain mieltä painavasta omasta asiastaan. Esimerkiksi jos itse seurustelee niin ei ehkä välttämättä halua sinkulle ystävälleen puhua niin paljon seurusteluasioistaan tai päinvastoin. Haastatellut siis saattavat tietyssä mielessä valikoida puhettaan, kenelle ystävälle voi mistäkin puhua.

Minni: -- saatan siitäkkin kysyä, että miten sun mielestä tämä juttu, mut en mä en sen kanssa sitten hirveesti ala semmosta puhumaan, koska se ei silleen sen elämää kosketa.

Tällaisella valikoivalla puheella otetaan huomioon ystävän tunteet ja mielenkiinnon kohteet. Esmeralda kertoo, että hän ottaa yhteyttä eri ystäviinsä jos edessä on erilainen ongelma, parisuhdeasioiden osalta ystävään kuka tuntee heidän parisuhdeasiansa parhaiten, perheasioiden osalta toiseen ystävään kuka taas tuntee hänen perheasioitaan paremmin ja vaikka sairastumisen tai sairausepäilyn osalta kolmanteen ystävään kuka tietää näistä asioista enemmän. Aurora huomasi myös seurustelusuhteensa mentyä poikki, että hän ei pystynyt kaikille asiasta avoimesti kertomaan, vain yhdelle ystävälleen. Tällaisissa tilanteissa saattaakin huomata, ettei avoimuus ystävien kesken aina ole niin helposti sanottu asia.

Haastatellut luottivat melkein sataprosenttisesti läheisiin ystäviinsä ja kertoivat heille myös salaisuuksia. Vaikka luotto läheisiin ystäviin oli kova, silti osa

haastatelluista puhui siitä, että vaikka uskookin, etteivät ystävät petä tahallaan, niin joskus voi silti pettyä johonkin heidän toimintaansa.

Jane: emmä usko, että kehenkään ihmiseen voi ihan täysin luottaa -- se ei oo niille millään tavalla epäluottamuslause, vaan siis se on vaan semmosta luonnollista joustovaraa, mikä ihmisten kanssa pitää ottaa huomioon.

Kaikille ei kuitenkaan kerrota samalla lailla asioita vaan salaisuuden voi esimerkiksi jakaa jollekin, jonka luulee osoittavan kiinnostusta asiaa kohtaan. Salaisuuden kertomisessa voi myös määrittää sen, että tästä asiasta tietää se ja se, ettei jälkikäteen salaisuuden tietäjien tarvitse tuntea epäselvyyttä ollessaan vuorovaikutuksessa muiden saman ystävyyspiirin ihmisten kanssa, että kuka tietää ja kuka ei. Salaisuuden pitämistä salaisuutena pidettiin tärkeänä, se oli osoitus luottamuksesta. Myös itse pidettiin huoli siitä, että myös itsellä pysyy heille luotetut salaisuudet eikä niitä kerrota eteenpäin. Muutamaa haastateltua harmitti osaltaan se, että joskus ystävälle kerrotut asiat ovat saattaneet levitä kaveripiiriin laajemminkin. Joskus asia on häirinnyt, joskus ei, riippuen vuotaneesta asiasta.

Hertta: joskus se on niinku ärsyttänyt, et nyt se kerto sille poikaystävälleen ja sit se poikaystävä kerto sen taas jolleki muulle.

Hertan mukaan asiassa ärsyttää silloin myös asian leviämisen lisäksi se, että yleensä tieto vääristyy matkan varrella. Esimerkiksi jos on kertonut jollekin ystävälle, että poikaystävässä ärsyttää jokin piirre niin sitten asia tulee omiin korviin sellaisena, että suhde on hajoamassa tai että siinä menee huonosti. Hertta totesikin, että tällaisissa tilanteissa tulee usein sellainen olo, että olisi ollut jopa parempi jos ei olisi sanonut asiasta mitään. Jos ystävälle kuitenkin painotetaan, ettei tästä asiasta saa kertoa kenellekään, edes poikaystäväälle, niin silloin asiasta ei todellakaan puhuta muille. Esmeralda sanoi esimerkiksi, että hänelle on uskottu salaisuus, jonka vain hän tietää, eikä hän ole sitä kertonut muille uteluista huolimatta.

Oikeutettuna syynä salaisuuden kertomiseen haastatellut kuitenkin näkivät sen, jos salaisuudesta koituisi ystävälle itselleen jotain haittaa. Esimerkiksi jos ystävä kertoisi luottamuksella, että hänellä on huumeongelma, niin sellaisessa tapauksessa sitä mieltäisi mikä ystävälle on hyväksi. Minni koki asian myös niin, että asiasta voi joissain tapauksissa keskustella jonkun kanssa kuka tuntee ja ymmärtää myös tätä

salaisuuden kertojaa. Tällä tavalla pyritään ymmärtämään paremmin salaisuuden kertojan motiiveja. Tällainen toiminta on kuitenkin harvinaista ja Minni totesikin, että jokainen juttu pitää miettiä kerrallaan miten sen kanssa toimitaan. Mahdollista on myös käsitellä asiaa puheessa ilman, että kertoo itselle uskotun salaisuuden eteenpäin. Tällöin puhuttaessa jostain toisen ystävän asiasta saatetaan sivuta salaisuutta muttei kuitenkaan paljasteta salaisuutta kokonaan. Mahdollista on myös joskus lipsauttaa jokin salaisuus puhuttaessa toiselle ystävälle. Liinun ja Janen mukaan silloin sanotaan ‘sä et sais tietää tästä, mutta...’. Nämä lipsahdukset olivat haastatelluilla kuitenkin harvinaisia.

Ystävykset puhuivat myös toisista ystävistään ystävien kanssa. Puheessa saatetaan käsitellä yleisiä kuulumisia tai vaikka lähettää terveisiä sille myös toisen kaverille tai ystävälle. Millan mukaan tällainen toisista puhuminen on eräällä tavalla toista kunnioittavaa toimintaa ja osaltaan myös itselle terapeutista ja välttämätöntä. Milla esimerkiksi itse puhuu yhdestä ystävästään toisen kanssa ja tällä tavoin puhumalla hän käsittelee sen toisen ystävän sellaisia piirteitä, jotka häntä mahdollisesti ärsyttävät tai jotka kuluttavat heidän ystävyttään jotenkin. Kun sitten on saanut käsitellä asiaa toisen kanssa jaksaa taas olla ystävä tämän kanssa kenestä on puhuttu.

Lines: Tietysti joskus puhuu semmosia asioita, jos on vaikka huolestunut jostakin kaverista tai ystävästä, niin saattaa puhua siitä jollekin toiselle. -- joskus tuntuu, et on tavallaan ikävä vatvoo toisen asioita, mutta sitten jos on kauheen huolissaan, niin sitä tuntuu, et on pakko saada puhua jollekin. -- mä mietin siinä sit aika tarkkaan kenen kanssa sitä sitten puhuu.

Lines totesi, että toisen asioista on joskus ikävä puhua, mutta luontainen tarve puhua asiasta, joka painaa omaa mieltä, voittaa joskus tarpeen olla kertomatta toisen asioita eteenpäin. Jasminella on myös kokemuksia vastaavasta tosin sillä edellytyksellä, että usein toisen selän takana puhuminen saattaa myös tulla ilmi. Pienistä asioista kuitenkin ei suututa ja isommat asiatkin yleensä selvitetään. Jasminen mukaan ajankohtaisista ja ystävyysporukkaa koskevista asioista voi myös puhua muiden kanssa, usein nämä asiat eivät kuitenkaan ole salaisuuksia vaan yleisempiä asioita. Myös Esmeraldan isommassa kaveriporukassa käsitellään usein kaveripiirin kaverusten asioita lämminhenkisellä juoruamisella ja joskus arvostelullakin,

kuitenkaan tällöinkään toisia ei esimerkiksi haukuta ja asit mitä käsitellään ovat sellaisia mitkä saavatkin levitä ja jotka eivät vahingoita ihmistä kenestä puhutaan.

7.2.5 Ystävät tukipilarina ja peilinä

Ystävät toimivat monissa asioissa toistensa tukena. Ystävyudessa puhumisen ja asioiden jakamisen ohella tärkeäksi muodostuu myös se, miten saa kanssaelää ystävän elämässä tapahtuvia tärkeitä tapahtumia ja prosesseja, saa jakaa heidän suuria elämyksiään ja pääsee sitä kautta itsekin niihin osalliseksi. Esimerkiksi Jane mainitsee ystäviensä pidemmät ulkomaan matkat tällaisina kokemuksina sekä myös sen, että ystävä pääsi heidän kummankin haluamaan opiskelupaikkaan ja hän itse ei päässyt, mutta tavallaan pääsee nyt myötäelämään ystävänsä kautta heidän kummankin unelmaa.

Tärkeää on ystävältä saatu tuki ja tieto siitä, ettei ole yksin elämän tiukoissa paikoissa. Tärkeää on myös se, että on olemassa ihminen kuka tuntee niin hyvin, ettei hänelle aina tarvitse selittää juurta jaksain kaikkia asioita, vaan että hän ymmärtää pienemmästäkin vinkistä ja osaa auttaa tai tukea oikealla tavalla. Ystävän tukea ja ymmärrystä tarvitaan erilaisissa elämäntilanteissa, päätöksenteoissa tai erilaisten asioiden suunnittelussa sekä myös siinä, miten jaksaa pärjätä elämässä. Heluna totesi muun muassa, että jos on itse epätoivoinen niin ystävä saa esiin niitä valoisia puolia tilanteesta, eikä oma ongelmakaan välttämättä tunnu enää niin isolta, kun asiasta on puhunut ystävän kanssa. Ystävien tuki tulee esiin myös sosiaalisissa tilanteissa, joissa ollaan yhdessä. Ystävilta saadaan turvaa ja tukea sen tiedon kautta, ettei seiso yksin siinäkin tilanteessa vaan on joku johon turvata.

Jane: -- se on ollu tukena ehkä sit semmosissa tilanteissa, kun on ollu isommista porukoissa ja ne kaikki muut on ollu ehkä menossa eri suuntaan, niin Susannan kanssa ollaan pysytty tavallaan siellä sitte semmosena saarekkeena, että pystytty jakamaan niitä mielipiteitä, jotka sitten eroaa siitä isommasta porukasta.

Ystävän kanssa keskusteleminen ja jonkin asian puiminen auttaa ymmärtämään ja käsittelemään asiaa paremmin. Asiasta puhuminen auttaa myös näkemään asian enemmän objektiivisesti ja asian jakamisen kautta ongelma saatetaan nähdä paljon pienempänä kuin se alunperin itsestä tuntui. Tällöin puhuminen tuo konkreettista helpotusta omaan oloon. Parisuhdeongelmia puidaan usein ystävän

kanssa, jolloin ystävä pyrkii auttamaan ja tuomaan esiin erilaisia keinoja selvittää asia, mutta samalla kuitenkin vahvistaa puheellaan sitä, että on ystävänsä puolella.

Milla: -- jos toinen on ihan masentunut "nyt se sano niin ja niin" "nyt älä välitä, se on just sitä typerää miehistä putkiajattelua tuommonen". Et sillälailailla sitä helpottaa sitä toisen oloa siinä ristiriitatilanteessa, tietysti puolustamalla sitä hänen näkökulmaansa siinä asiassa.

Kuitenkaan miehiä ei yksinomaan keskusteluissa parjata, vaan ystävykset pyrkivät ymmärtämään myös miesten tai puolisoiden näkökulman asiaan. Ystävät auttavat siis jaksamaan vaikeissakin paikoissa ja tuovat elämään erilaisia näkökulmia. Myös se on tärkeää, että itse saa auttaa toista, tuntee itsensä tärkeäksi jos toinen tarvitsee apua ja pyytää sitä. Heluna totesi, että kun yksi hänen ystävistään erosi miehestään niin asiaa puitiin paljon yhdessä puhelinlinjat kuumina. Hän koki itselleen tärkeäksi sen, että ystävä haluaa hänen apuaan ja tukeaan ja haluaa kuulla hänen mielipiteensä, vaikka se ei asiaa ratkaisekaan, mutta se merkitsee paljon, jos toinen pyytää kertomaan mielipiteensä. Heluna oli myös itse saanut tukea ystävilta seurustelusuhteen loppuessa ja koki sen erittäin tärkeänä, että ystäville voi puhua silloin asiasta.

Ilman ystäviä ja ystävyysuhteita haastateltujen elämästä puuttuisi paljon merkittäviä asioita. Turvaverkoston lisäksi haastatellut kokivat, että heidän elämästään puuttuisi paljon iloa, naurua ja huumoria. Monet tapahtumat olisivat saattaneet jäädä kokematta ja monissa paikoissa käymättä ilman näitä läheisiä ystäviä heidän elämässään. Moni haastateltu mainitsi esimerkiksi jonkun pidemmän ulkomaanmatkan, interrail-matkan tai kielikurssin tällaisena asiana, joka ei välttämättä olisi toteutunut ilman näitä hyviä ystäviä kenen kanssa matkaan lähti. Myös pienempiä tapahtumia ja elämän ensimmäisiä tapahtumia on tehty näiden läheisten ystävien kanssa, otettu esimerkiksi ensimmäisen kerran alkoholia yhdessä.

Hertta: -- oisin paljosta sosiaalisesta vaikutuksesta jääny paitsi.

Haastateltujen sosiaalinen elämä olisi siis ollut vaisumpaa, kuten myös elämän ongelmien ratkaiseminen olisi ollut vaikeampaa, kun ei olisi ketään ystävää kenen kanssa niistä keskustella. Ilman näitä ystäviään Jasmine muun muassa totesi, että hänen elämästään puuttuisi loistavia keskusteluja ja tietty fiilis ja meininki minkä vain näiden ystävien seurassa on saavuttanut. Ystävät myös kertovat asiat sinulle niin

kuin ne ovat heidän mielestään, ystävien seurassa saakin usein sen objektiivisen näkökannan eri asioihin.

Hertta: Saa semmosen objektiivisen näkökulman niinku joihinkin asioihin mihin ite tavallaan niinku ylireagoi tunnekuohussa tai näkee tosiaan vaan siitä omasta näkökannasta.

Ystävien merkitys korostuu myös siinä, kun huomaa, ettei ole yksin ajatustensa kanssa, että on muitakin ihmisiä ketkä ajattelevat samalla tavoin asioista tai ainakin samansuuntaisesti. Ystävä toimiikin ikään kuin peilinä, josta voi heijastaa omia kokemuksia ja tunteuksia. Ystävien seurassa näkee itsensä suhteessa toisiin ihmisiin ja myös sen, olemmeko normaaleja. Ystävä vaikuttaa olemassaolollaan itsetuntoon, antaa hyvinvointitunnetta ja tunteita siitä, että on arvokas, joku kuuntelee minua ja on oikeasti kiinnostunut asioistani ja siitä kuinka minulla menee. Ystävä antaa tukea, niin konkreettista tukea elämän ongelmatilanteissa kuin henkistäkin tukea, kun on vaikeaa tai hätä. Tärkeää oli myös se, että ystävä seurassa ollessa keskusteltaessa erilaisista asioista ja todella tuntiessa toisen ihmisen voi huomata, että ei ole yksin omasta mielestä kummallisten ajatustensa kanssa tässä maailmassa. Jollakin toisella voi olla ihan yhtä kummallisia asioita päässä, ja se tuo osaltaan tunteen siitä, ettei ole itse mitenkään epänormaali, kuten Lumikki asian ilmaisi.

7.2.6 Tekisitkö minulle palveluksen?

Ystävät antavat toisilleen emotionaalista tukea mutta tärkeänä nähdään myös se, että ystävältä voi saada myös konkreettista apua ja palveluksia tarvittaessa. Ystävät tekevät toisilleen erilaisia palveluksia ja ovat toistensa apuna ja tukena. Ystävysten kautta voidaan saada vinkkejä työpaikoista tai koulutuksista, jopa saada työpaikka ystävä suhteiden kautta. Milla totesi jopa, että hänen kaikki työnsä tällä hetkellä ovat tulleet joko ystävä kertoman kautta tai ovat olleet ystävä vanhoja töitä. Ystävykset lainaavat myös toisilleen palveluksina autoa tai toimivat kuljettajana, lainaavat toisiltaan vaatteita, koruja, CD-levyjä, kirjoja tai rahaa. Palveluksena toiselle voi esimerkiksi käydä kastelemassa ystävä kukat ja hakemassa postit, jos toinen on pitempään poissa kotoa, tai hakea jostain jokin asia, mitä ystävä ei itse pääse hakemaan, tai tuoda vaikka toisen kaupungin kirjastosta jokin kirja lainaan ystäväälle. Myös harrastuksissa ystävä voi olla apuna, esimerkiksi Auroran

musiikkiharrastuksessa ystävä on ollut apuna säestämässä laulua pianolla. Palveluksena ystäväille saatetaan myös laittaa toisen hiukset ja meikata toinen lähtiessä jonnekin tai vaikka toimia ystävänsä lasten vahtina tai apuna hänen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Ystävää voi myös pyytää vaikka pyytämään puhelinnumeroa joltain ihmiseltä omasta puolesta.

Ystävänsä auttamista ei koettu velvollisuudeksi, vaan auttamisenhalu tulee itsestäänselvyytenä luonnostaan, koska ystävä on tärkeä. Toisaalta kuitenkin ystävänsä auttaminen on tietynlainen velvollisuus, mutta ei negatiivisessa mielessä.

Lines: Ei se oo velvollisuus, tietysti jos toinen on tehnyt mulla jonkun palveluksen niin sitä sitten ajattelee, että ihan mielellään tekee tavallaan vastapalveluksen, mutta emmä koe sitä mitenkään velvollisuutena, että kyllä sen tekee ihan mielellään.

Ystävänsä koettiin voivan ottaa yhteyttä milloin vain ja uskottiin, että apu on tarvittaessa melkein aina saatavilla ja on ollutkin. Ystävänsä koettiin voivan soittaa milloin vain, jos kerran matkapuhelin on auki. Millan mukaan yksi hyvän ystävänsä kriteereistä liittyikin juuri tähän, että tietää voivansa pyytää apua ilman, että tuntee häiritsevänsä ystävänsä. Yleensä jos ystävänsä tarvitsee apua jossain kriisitilanteessa apu tulee puhumisen muodossa, pelkkä puhuminen jostain mieltä kuohuttavasta asiasta auttaa, esimerkiksi seurustelusuhteen päättyessä puhuminen ja asian puiminen yhdessä ystävänsä kanssa on haastatelluille ollut erittäin tärkeää.

Jasmine: -- ystävyysuhteessa ei mun mielestä pidä odottaa kiitosta, mutta pitää voida luottaa siihen, et jos ite tarvii joskus jotain niin sitä voi sitten pyytää.

Esmeraldan mukaan auttaminen on velvollisuus silloin, kun asia on ystävänsä tärkeä ja teko on moraalisesti oikein, moraalittomia tekoja hän ei ystävänsä puolesta voisi tehdä. Jos asia on ystävänsä selvästi tärkeä niin silloin ei haastateltujen mukaan voi jättäytyä asiasta pois viitseliäisyyden puutteen vuoksi. Pienemmistä asioista voi sitten kieltäytyä, jos itsellä on juuri silloin esimerkiksi jotain tekemistä, ettei voi juuri silloin palvelusta ystävänsä tehdä. Kuitenkin moni haastateltu sanoi, että pyrkii olemaan mahdollisuuksien mukaan käytettävissä, vaikka olisi jotain muutakin tekemistä juuri silloin. Isompiakin asioita voi tehdä ystävänsä puolesta. Milla kertoi

esimerkin, jossa hän joutui auttamaan ystävää vähän vastentahtoisesti, mutta kuitenkin teki palveluksen ystävänsä puolesta.

Et enhän mä sitä niinku ihan riemumielin tehny, mutta sitten taas kun tietää sen tilanteen, että kuinka -- vaikeeks mä tekisin Marian elämän sillä, että mä en käy tätä asiaa tekemässä, ni siitä tulis niin kauhee olo mulle ittelleni, et tottakai mä sen teen, koska mä tiedän sitte, että se taas niinku auttaa mua vastaavassa tilanteessa.

Myös Belle on auttanut ystävänsä tukemalla hänen sairautensa aikana ja istunut sairaalassa aamusta iltaan. Vaikka itsellä oli väsynyt olo halusi hän silti olla siellä, toisaalta taas Belle totesi, että se tuntui myös hieman velvollisuudelta myös.

7.3 Siviilisäädyn vaikutuksia ystävyyteen

Haastatelluista kaksi oli tällä hetkellä sinkkuja (Aurora ja Milla) ja loput olivat seurustelleet jo jonkin aikaa. Milla totesi, että hänen kaikki ystävänsä seurustelevat paitsi yksi ja heitä yhdistääkin tässä elämänvaiheessa sinkkunaisten jutut.

Milla: Katriinassa on varmaan tärkein se -- meillä on kuitenkin elämäntilanne aika samanlainen, kun hän on näistä ainoa kellä ei oo puolisoa, ja tota just et voi jakaa näitä asioita just semmosen ihmisen näkökulmasta -- mä tiedän, et Katriinaa asia henkilökohtaisesti koskettaa ja sillä on niinku samantyyppinen tilanne, niin on paljon mielekkäämpää jutella semmosista asioista sitte hänen kanssaan.

Milla ei kuitenkaan koe, etteikö hän voisi jutella miesasioistaan tai sinkkuudesta myös seurustelevien ystäviensä kanssa, mutta tietyllä tapaa hän kuitenkin kokee, ettei seurustelevia ystäviä asia kiinnosta niin paljon, tai ettei aihe ole keskustelunaiheena mielekäs ja heidän kanssaan sitten usein keskusteleekin muista asioista enemmän. Sinkkuus ei muuten tuntunut vaikuttavan ystävyyteen eikä kahden sinkkunaisen haastatteluista löytynyt eroja ystävyuden kokemisesta verrattuna haastatteluhetkellä seurusteleviin. Suuria vertauksia ei edes voi tehdä sen takia, koska haastateltavat eivät jakautuneet tasan sinkkuihin ja seurusteleviin.

Seurustelu tai sen aloittaminen vaikutti haastateltujen ystävyysuhteisiin ystävien kanssa vietetyn ajan vähenemisenä. Aikaa kuitenkin halutaan viettää

ystävien kanssa eikä ystäviä seurustelun myötä tahdo kadottaa elämästä. Kuten Minni totesi:

-- sillä ei oo mitään merkitystä sen kanssa, että seurustelenks mä, mä kuitenkin tunnen oloni tosi yksinäiseksi jos mä en niinku oo niitten kavereitten tai ystävien kanssa. Et silleen, se on kuitenkin musta ihan täysin erillinen juttu.

Ja koska ystävien kanssa vietetty aika on hieman vähentynyt muodostuu yhdessä vietetystä ajasta erityistä. Myös Lines kertoi, että hänelle ystävät ovat tärkeitä myös sen takia, jos poikaystävää ei olisi, eli jos seurustelu mahdollisesti loppuu on tärkeää, että ystävässä on olemassa tukiverkosto.

Lines: -- tarvii semmosia ihmisiä, joiden kanssa voi olla ilman mitään rooleja ja sit mä ainakin koen, et mulle ei riitä, että sellanen ihminen ois vaan poikaystävä, että jos taas olis sellasessa tilanteessa, et ei olis poikaystävää, että on niinku oltava noita ystäviä.

Välttämättä seurustelu ei kuitenkaan vaikuttanut ystävien kanssa vietetyn ajan vähenemiseen, jos ei aikaisemminkaan ollut viettänyt aktiivisesti paljon aikaa ystävien kanssa. Silloin ajankäyttö pysyi suhteellisen samana seurustelun aloitetuakin. Poikaystävän tulo mukaan kuvaan vähensi siis jonkin verran ystävien keskinäistä yhdessäoloaikaa. Kuitenkin toisilla haastatelluilla poikaystävä oli esimerkiksi toisella paikkakunnalla opiskelemissa ja ystävät saattoivat olla samalla paikkakunnalla kuin haastateltu itse, joten aikaa tulee vietettyä jopa enemmän ystävänsä kuin poikaystävän kanssa.

Esmeralda: Mä nään mun poikakaveria noin neljä päivää kuukaudessa, se on aika vakio, että varmasti vietän [enemmän aikaa ystävien kanssa]. Mää just sanoin Essille, että mulla on niinku korvaava parisuhde Essin kanssa.

Janen mukaan hän vähensi tiettyssä määrin ystävien kanssa vietettyä aikaa sen vuoksi, koska seurustelun aloitettua pitää välillä valita kumman ystävien tai kavereiden kanssa vietetään aikaa, kun kaikkia ei aina saa yhteen kuitenkaan. Eli pitää valita vietetäänkö vaikka uusi vuosi minun ystäväpiirin kanssa vai puolison ystäväpiirin kanssa. Tällöin ajaviottoa pitää miettiä uudestaan ja omien ystävien kanssa vietetty aika voi vähetä jonkin verran. Seurustelusuhteen alettua kaveripiiri

myös laajenee ja miehen kaveripiiristä tulee osa omaa kaveripiiriä. Kuitenkin haastatellut kokivat, etteivät olleet juurikaan saaneet hyviä hyviä ystäviä poikaystävän kaveripiiristä, kavereita kylläkin. Poikaystävän kaveripiirissä yhdessä vietetty aika oli kuitenkin aika samoissa omien kavereiden ja läheisten ystävien kanssa vietetyn ajan kanssa.

Poikaystävä korvaa ystävän seuraa, kuten Heluna totesi. Ystävälle ei ehkä tarvitse kertoa enää niin paljon arkipäiväisiä asioita, kun ne voi jakaa miehen kanssa.

Heluna: -- nytten kun on oma avomies ni se tavallaan korvaa sitä ystävää mitä se oli joku kämppis silloin ennenkö seurusteli.

Seurusteleville haastatelluille ystävät olivat tärkeitä vaikka heillä olikin se puoliso kelle myös puhua asioista ja kuka toimii myös parhaana ystävänä. Pelkkä poikaystävä ei kuitenkaan välttämättä riitä, kuten Lines totesi. Poikaystävä toimii myös ystävänä, jolle ehkä kerrotaan omia tuntemuksia ja ajatuksia, niitä syvempiäkin tunteja, mitä ei välttämättä kerrota tyttöystävälle. Sitten on myös asioita, joista keskustellaan tyttöjen kesken ja joita välttämättä ei poikaystävälle kerrota. Näitä asioita voi olla esimerkiksi entiset seurustelusuhteet tai jotkin vanhat asiat ennen nykyistä poikaystävää, oma kaveripiiri jota poikaystävä ei niin tunne, tai sitten 'höpistään semmosia naisten juttuja'.

Poikaystävän tulo mukaan elämäkuvioihin vaikuttaa siis osaltaan siihen, miten ystävien kanssa vietetään aikaa tai miten ajankäyttö jakautuu eri ihmissuhteiden välillä. Poikaystävän mukaantulolla voi olla kuitenkin myös muita vaikutuksia ystävyteen (ks. ystävyden negatiivisista tunnoista myös luku 7.1.5). Helunan ystävydessä tapahtui muutos silloin, kun hän aloitti seurustelunsa. Hän asui samassa asunnossa erään läheisen ystävänsä kanssa ja huomasi ystävänsä käyttäytymisessä muutoksen aloitettuaan seurustelun. Helunan mukaan hänen ystävänsä oli

vähän kateellinen siitä, kun se ite ois halunnu seurustella tai se seurustelikin, mut se meni vähän puihin, että siitä ei tullu mitään, niin mun mielestä sitä otti päähän sen takia, että mä seurustelin ja hän ei.

Helunan ystävä huomautteli hänelle, että Helunan poikaystävä oli liian usein heidän asunnolla ja oli vähän 'käärmeissään' siitä. Kuitenkin asia ei aiheuttanut suurempaa riitaa ja asia unohdettiin sitten melkein saman tien. Liinu totesi myös, että oli

lukioaikoina menettänyt yhden ystävän aloitettuaan seurustelun, koska vietti aikansa poikaystävän kanssa ja ystävät jäivät vähemmälle huomiolle. Myös yksi hänen nykyisistä hyvistä ystävyyksistään oli vaarassa muuntaa Liinun seurustelun takia, mutta tämä ystävyys ‘pelastui’, kun tämä ystävä aloitti myös seurustelun ja ymmärsi sen, että seurustelusuhde vaatii myös aikaa ystävien ohella.

Myös Jane huomasi ystäväissään hieman mustasukkaisuuden merkkejä aloitettuaan seurustelun. Eräs muutos minkä hän myös huomasi seurustelun myötä oli hänen oma suhtautumisensa sinkku- ja seurusteleviin ystäviinsä. Jane tunsivat olevansa enemmän ‘samalla tasolla’ seurustelevien tai avioituneiden ystäviensä kanssa ja huomasi, että sinkkuystävät kokivat tähän liittyen alemmuutta.

Jane: -- niiden kans, jotka on naimisissa, on tavallaan samalla -- tasolla ehkä enempi, tai et niinku mä tiedän itekin sen, että ne on oottaneet tietyistä asioista puhumista niin kauan kunnes mä oon ite siinä tilanteessa. Ja sit sama mulla itsellä, taas nää ystävät sille, jotka on ollu sinkkuna, kun mä oon seurustellu, ne on ehkä kokenu jotain alemmuutta tai sellasta kuitenkin, että se on vähän ehkä hankala tilanne, mut ei sille oikein mitään mahda.

Puheenaiheet eivät ole välttämättä samat sinkkuilla ja seurustelevilla, ja sitä haluaa ajatella puheenaiheiden valinnalla myös sitä toista, että kaikesta ei puhuta keskenään. Esimerkiksi hääaiheista ei puhuta sinkkuystävien kanssa niin paljon kuin vastaavassa tilanteessa olevien ystävien kanssa.

Seurustelun aloittaminen kaihersi siis joskus ystävien välejä, varsinkin jos toinen aloitti seurustelun ja toinen oli edelleen sinkku: enää ei ollutkaan sitä samaa yhteistä juttua, sinkkuutta. Sinkkuystävä saattaa etäännyä, antaa seurustelevalle ystävälleen omaa tilaa olla seurustelusuhteessaan, ja vastaavasti seurusteleva ystävä saattaa ihmetellä miksi toinen ottaa etäisyyttä. Minni kertoi, että he olivat ystävänsä kanssa vastaavassa tilanteessa keskustelleet, ‘vuodattaneet’ tuntojaan, jonka jälkeen asia oli paremmin kummankin ymmärrettävissä. Yksi muutos ystävyysuhteisiin seurustelusuhteen alettua oli iineksen mukaan myös se, ettei ystävien kanssa enää tarvinnut pohtia sitä, mistä se mies hänelle nyt löytyisi tai millainen mies olisi hänelle hyvä. Ystävyysuhteesta jäi siis pois tämä tietynlainen vatvominen, että mistähän se mies löytyisi tai sen pohtiminen, minkälainen mies olisi kellekin sopiva. Puheenaiheet siis muuttuivat osin erilaisiksi.

8 POHDINTA

8.1 Nuorten yliopistossa opiskelevien naisten läheiset ystävyydet

Tutkimukseni päätarkoitus oli saada jyvaskyläläisiltä nuorilta yliopistossa opiskelevilta naisilta tietoa siitä, mitä heidän mielestään on nuorten naisten välinen läheinen ystävyys ja nimenomaan millaisia ovat juuri heidän läheiset ystävyytensä, ei saada tietoa siitä millaista ystävyuden pitäisi olla. Lisäksi halusin tietää mitä nämä ystävytydet merkitsevät näille naisille sekä sen, vaikuttaako seurustelu tai siviilisäätö yleensä mitenkään näihin läheisiin ystävyysuhteisiin. Haastatteluissa ilmeni, että nuorten naisten välistä läheistä ystävyyttä kuvasi parhaiten luottamus, läheisyys, molemminpuolisuus sekä pysyvyys. Tärkeäksi koettiin se, että ystävän kanssa voitiin puhua kaikesta ja että hänen kanssaan saattoi olla täysin oma itsensä ja pitää myös hauskaa. Ystävyyttä vaalittiin esimerkiksi yhteydenpidolla ja osoittamalla toiselle joko sanoin tai elein toisen olevan tärkeä. Ystävyteen kuului myös negatiivisia tunteita, jotka osaltaan koettiin luonnollisesti ihmissuhteisiin kuuluviksi osiksi.

Naisten välisen läheisen ystävyuden merkitys oli kaikille haastatetuille suuri. Ystäviltä saatiin ennen kaikkea emotionaalista tukea mm. neuvojen saannin muodossa mutta myös konkreettista tukea ja apua. Ystävät myös ehkäisivät yksinäisyyttä tuoden elämään ajanvietettä ja sosiaalisuutta. Ystävien välityksellä voitiin siis tavaltaan olla yhteydessä maailmaan ja samalla kehittää omia ihmissuhdetaitoja. Ystävät olivat osatekijänä tukemassa omaa itsetuntoa ja kehitystä monin puolin niin kasvussa ihmiseksi kuin naiseksikin. Haastatellut olivat nuorena aikuisena elämänvaiheessa, jossa tärkeinä kehitystehtävinä oli parisuhteen löytäminen, perheen perustaminen sekä koulutukseen ja työhön suuntautuminen. Läheiset ystävät nähtiin tukemassa näissä elämänvalinnoissa lähinnä olemassaolollaan ja sen myötä, että ystävän kanssa saattoi keskustella elämän tärkeistä asioista ja saada sitä kautta varmuutta tehtyihin päätöksiin. Ystäviltä opittiin esimerkiksi käyttäytymismalleja sosiaalisen oppimisen keinoin. Seurustelu vähensi hieman aikaa ystävien kanssa, mutta haastatellut kokivat kuitenkin ystävät erittäin tärkeiksi ihmisiksi elämässään seurustelusta huolimatta.

Esiin nousseet tulokset olivat suureksi osaksi yhteneviä taustakirjallisuuden kanssa, mutta erojakin löytyi ja nuorten naisten ystävyyteen liittyi erityisiä piirteitä, joita ei ole tyttöjen tai vanhempien naisten ystävyyksissä johtuen lähinnä kehityksellistä ja ikäeroista. 22–27-vuotiailla haastatelluilla naisilla tärkeinä kehityksellisinä tehtävinä oli koulutus ja uraan suuntautuminen sekä seurustelusuhteisiin suuntautuminen ja perheen perustaminen kuten myös ystävyysuhteiden ylläpitäminen. Näitä asioita käsiteltiin paljon myös ystävien kanssa puhuttaessa. Tutkimuksen kirjallisuustausta ei juurikaan käsittele yleisemmällä tasolla juuri tämän ikäisten naisten, varsinkaan suomalaisten, ystävyysuhteiden laatua, sillä siitä tehtyä tutkimusta ei ole paljon. Tutkimustaustasta kuitenkin löytyy spesifiä tutkimusta myös yliopistopöskelijöiden ystävyyksistä. Naisten väliseen ystävyyteen liittyvät yleiset seikat eivät kuitenkaan juurikaan muutu tyttöistä vanhuuteen johtuen juuri naisena olemisen ja elämisen luonteesta, ainoastaan merkitykset saattavat muuttua iän mukaan (ks. esimerkiksi Tesch & Martin 1983). Tärkeimpinä eröina tässä nähdään elämänmuutokset ja asiat mitkä ovat tärkeitä tietyissä elämänvaiheissa ja iässä, ystävyuden luonne ja merkitys ei sinällään kuitenkaan välttämättä muutu eikä naisen tarve puhua asioistaan ystävän kanssa, puheenaiheet vain saattavat muuttua sekä erilaiset tarpeet iän mukaisesti, kussakin iässä ja elämänvaiheessa ystävät nähdään erilaisten tarpeiden täyttäjinä. Tässä mielessä koin, että tutkimuksessa saatiin erityistä tietoa tämänikäisten ystävyysuhteista, yleensä tutkitumpia ovat olleet lasten, nuorten ja vanhempien ystävyysuhteet ja niiden eri merkitykset. Osittain pystytään kuitenkin vertaamaan samanikäisistä tehtyjä tutkimustuloksia tähän tutkimukseen, nämä tutkimustulokset eivät kuitenkaan ole suomalaisia.

Naisten väliseen ystävyyteen vaikuttaa oleellisesti naisten elämäntilanne ja ne kehitystehtävät, jotka kussakin iässä ovat suoritettavana. Nuorena aikuisena teini-ikä on jo jäänyt taakse ja edessä on valmistautuminen aikuisuuteen, johon kuuluu koulutuksen tai ammatinvalinta, perheen perustaminen ja muut ikään kuuluvat tehtävät (ks. luku 4.1.2). Haastatteluista ilmeni, että tähän ikään liittyy nuorilla naisilla oleellisesti ystävyysuhteiden pysyvyyden ja molemminpuolisuuden korostaminen. Lopatan (ks. Aapola 1991) ystävyuden määritelmässä ystävyys nähtiin kuitenkin suhteena, joka tarvitsee toistuvaa, mieluisaksi koettua vuorovaikutusta sosiaalisesti tasavertaisten ihmisten kesken. Tämä vuorovaikutuksen toistuvuus on asia, jota haastatellut nuoret naiset pitivät tärkeänä, mutta ystävyuden säilyminen ei kuitenkaan edellytä niin tiivistä yhteydenpitoa kuin ennen. Tämä saattaaakin kuulua yhtenä

seikkana juuri nuorten naisten läheisiin ystävyksiin. Kouluajan tiiviit ystävyydet ovat ehkä jo hajonneet eri kaupunkeihin, oppilaitoksiin tai työelämään. Tämän vuoksi pidetäänkin erittäin tärkeänä sitä, että ne ystävät, jotka ovat ikään kuin jääneet jäljelle, ovat erittäin läheisiä ja tärkeitä itselle. Ystävyys nähtiin hyvin pysyväisluontoisena ilmiönä, joka tulisi aina vaikuttamaan heidän elämäänsä. Haastateltavien ystävyyksistä moni oli alkanut yliopiston kontekstissa, joten kaikki läheiset ystävyydet eivät kuitenkaan olleet monien vuosien takaa. Näitä ystäviä nähtiin usein tässä samankaltaisessa elämäntilanteessa, mutta pysyvyyden korostaminen oli tärkeää myös heidän osalta. Haastateltujen puheesta kävi ilmi, että ystävät tukivat opiskelua eri tavoin tässä elämänvaiheessa, jossa opiskeltiin yliopistossa. Tukena olivat varsinkin ne ystävät, jotka olivat myös yliopisto-opiskelijoita. Tukea ja tarmoa opiskeluun saatiin lähinnä keskustelujen kautta mutta myös se, että sai kanssaelää ystävän kanssa opiskeluaikaa oli osaltaan vaikuttamassa opiskeluun. Ystäviltä saatiin vinkkejä ainevalintoihin, ystävät auttoivat lainaamaan kirjoja kirjastolta, jos itse ei jostain syystä sitä pystynyt tekemään, ja ystävien kanssa elettiin kampuselämää monin tavoin, käytiin yhdessä kirjastolla kahvilla, syömässä luentojen välissä ja patistettiin toista myös opiskelemaan. Ystävien kesken keskustelemalla ja toimimalla yhdessä opiskelijoina vahvistettiin näin myös osittain omaa koulutuksen kautta saatua ammatillista identiteettiä.

Ystävyyskuvauksesta löytyi samanlaisia piirteitä kuin esimerkiksi Aapolan (1991) tutkimuksissa. Tärkeänä pidettiin yleensäkin luottamusta, läheisyyttä sekä sitä, että ystävälle voitiin uskoutua (ks. myös Allan 1989). Keskinäisen jakamisen määrä määritteli pitkälti toveruuden ja ystävyyseroja (Berndt 1986). Ystävyys-suhteissa keskityttiin myös tyttökuulttuurille ominaisesti muutamiin ystäviin useiden sijaan (Lähteenmaa & Näre 1992) joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. Haastateltujen ystävyys-suhteet olivat myös Rawlinsin (1992) ystävyyskuvauksen mukaan enemmän kommunaalisia kuin toiminnallisia ystävyksiä, sillä kaikki haastateltavat painottivat ystävyksiensä henkilökohtaisuutta, läheisyyttä ja tukea tarjoavaa yhdessäoloa. Ystävyydet olivat kuitenkin osittain myös toiminnallisia mutta kuitenkin säilyen kommunaalisena. Ystäviä nähtiin joskus ryhmissä mutta tärkeänä nähtiin ystävän kanssa kahden kesken keskustelu.

Haastatelluilla oli kaikilla ainakin yksi, tai jopa seitsemän läheistä ystävää, mutta suurin osa heistä ei silti halunneet nimetä yhtä parasta ystävää yli muiden, joka osaltaan puolsi mm. Aapolan (1991) tutkimustulosta. Tärkeää ystävyyskuvauksessa

oli se, että jotenkin koki toisen ihmisen sellaiseksi kehen tahtoo tutustua lähemmin. Jotkut haastatellut eivät sen kummemmin osanneet kertoa sitä miksi he ovat ystäväystyneet juuri tietyn ihmisen kanssa, kuitenkin ystävyuden synnyssä suurena vaikuttajana nähtiin sama konteksti. Siellä missä vietetään paljon aikaa myös ystäväystytään, näitä paikkoja haastatelluilla oli koulut ja osalla myös harrastukset ja työ. Samanlaisuudet kiehtoivat haastateltuja, tosin samanlaisuus ystävyysuhteen alussa saattoi liittyä myös kontekstiin, esimerkiksi yliopisto-opiskelu tai sama harrastusintressi (Urberg, Değirmencioglu & Tolson 1998). Myös erilaisuudet viehättivät osaa haastatelluista (Berry, Willingham & Thayer 2000), varsinkin erot omassa ja toisen käyttäytymisessä ja luonteenpiirteissä. Muutama haastateltu sanoikin, ettei jaksaisi ystävänä samanlaista ihmistä kuin hän itse on. Tältä osin tutkimustulos tuki siis kumpaakin tutkimustraditiota, sekä ihmisen samanlaisuus että erilaisuus kiehtoi varsinkin ystävyuden alussa jatkuen ystävyuden muodostumiseen, jolloin todelliset samankaltaisuudet ja erilaisuudet tulevat tutustumisen myötä esille.

Tutkimuksessa sivuttiin hieman sitä, vaikuttaako koulutus ja erilaiset elämänpolut ystävyysuhteen laatuun. Tätä ei käsitelty haastatteluissa sen syvemmin, mutta useista haastatteluista kävi ilmi, että usein eri elämänpoluille lähteminen saattaa etäännyttää ystävyuden eikä yhteisiä asioita enää löydy. Esimerkiksi jos lukion jälkeen toinen lähtee yliopistoon ja toinen on mennyt suoraan töihin, perustanut perheen ja omakotitalon, saattaa ystävyksillä olla vaikeaa löytää yhteistä puhuttavaa, kun kumpikin katsoo elämää eri näkökohdista lähtien. Tämä ei kuitenkaan ollut tutkimuksessa kaikille haastateltaville yhteistä, osalla oli läheisinä ystävinä ihmisiä jotka olivat tyystin erilaisessa elämäntilanteessa kuin he itse. Erilaiset koulutusurat saattavat kuitenkin osaltaan estää ystävyuden säilymistä niin läheisenä, sillä yhteisiä jaettavia asioita ei ole niin paljon, tai toinen voi ajatella, ettei toinen kuitenkaan ymmärrä esimerkiksi opiskelun vaikeutta tai yliopistomaailman asioita, tai että toista ei sen takia kiinnosta niistä niin paljon kuulla. Osaltaan tätä väitettä tukee myös se, että haastatelluista 85 %:lla oli alkanut läheinen ystävyys heidän aloitettuaan yliopisto-opiskelun. Toki ystäviä oli säilynyt myös muilta kouluasteilta, ala-asteesta lähtien. Syynä ystävyuden päättymiseen voi tällaisissa tapauksissa olla muutokset sekä taloudellisessa, sosiaalisessa ja maantieteellisessä asemassa (Allan 1989). Toisaalta taas, jotkut ystävyysuhteen jatkuvat vaikka suuria muutoksia edellä mainituissa asioissa tapahtuukin, riippuen molemminpuolisesta halusta ylläpitää ystävyyttä.

Ystävyys ei ollut pelkkää harmoniaa, vaan ystävyyteen liitettiin myös negatiivisia tunteja. Ystävydestä löytyi kateutta, jonkin verran kilpailua, epäluotettavuutta sekä toisen ärsyttävyyttä, aivan kuten esimerkiksi Orbachin ja Eichenbaumin (1989) tutkimuksissa. Tyttövuosien ilkeämielistä juoruilua, ulkonäön arvostelua ja esimerkiksi seurasta ulossulkemista ei tässä iässä haastateltujen ystävyyksissä ollut (vrt. Aapola 1991). Epäluotettavuus oli useimmiten konflikteja aiheuttava negatiivinen asia mm. Feldmanin, Cauffmanin, Jensenin ja Arnettin (2000) sekä Younissin ja Smollarin (1985) tutkimuksissa. Tässä tutkimuksessa epäluotettavuus ei kuitenkaan sinällään ollut uhka haastateltujen ystävyyksissä vaan haastatellut luottivat melkein sataprosenttisesti ystäviinsä eikä suuria salaisuuksien paljastumisia eikä muita epäluotettavuuden merkkejä ollut. Ne uhkat mitä ystävydessä nähtiin liittyivät enemmän siihen, että ystävyys koettiin epätasa-arvoisena tai ettei ystävyys ollut molemminpuolista tai että ystävä oli välinpitämätön toisen asioita kohtaan. Tutkimus osoitti, että läheisessä ystävydessä erittäin tärkeänä nähtiin koettu ystävyden molemminpuolisuus, se että kumpikin kertoo itsestään asioita toiselle ja haluaa kuunnella toisen asioita ja mahdollisesti tukea emotionaalisesti toista. Jos koettiin, ettei toista kiinnosta kerrotut asiat, ystävyden nähtiin olevan sellaisessa vaiheessa, että aika näyttää miten sille käy. Uhkana ystävyydelle nähtiin osin myös kateus ja mustasukkaisuus, varsinkin liittyen seurustelusuhteisiin. Negatiiviset tunnot selvitettiin Weinstockin ja Bondin (2000) havaintojen mukaisesti. Joskus negatiivisia tunteja välteltiin käsittelemästä eivätkä haastatellut paljon edes riidelleet ystäviensä kanssa. Usein kuitenkin riita tai muu negatiivinen tuntemus käsiteltiin jotenkin pois, joskus välttelemällä asiaa ja antamalla ajan viedä se pois ja joskus kissa nostettiin pöydälle ja asia puhuttiin läpi. Haastatellut kokivat asian selvittämisen helpottavana ja ilmaa puhdistavana asiana.

Haastatteluista huomasin, että naisten väliset ystävyyssuhteet ovat täynnä tietynlaisia kirjoittamattomia sääntöjä, joiden mukaan käyttäydytään (Allan 1989). Kussakin ystävydessä voi olla omat sääntönsä, mutta haastatteluista huomasin myös tiettyjä säännönmukaisuuksia niiden suhteen. Ystävyden kirjoittamattomien sääntöjen rikkominen aiheuttaa ärsyyntymistä ja ystävyys saattaa jopa mennä karikolle niiden takia, jos sääntöjä rikotaan liian usein. Näitä kirjoittamattomia sääntöjä läheisessä ystävydessä voi olla esimerkiksi molemminpuolisuus (jos minä välitän sinusta niin sinunkin pitää välittää minusta), luotettavuus (jos kerron sinulle jotain et kerro sitä eteenpäin muille), tahto viettää aikaa toisen kanssa (et aina kieltäydy näkemästä

esimerkiksi omien kiireiden takia) ja velvollisuus auttaa (jos pyydän apua, kieltäydytkö aina antamasta sitä). Ystävyys ei olekaan siis niin vapaaehtoista kuin useat määritelmät (mm. Floyd 1995, Krappmann 1996) sen kuvaavat. Ystävydestä löytyy monia sääntöjä, mutta se on kuitenkin suhteellisen vapaa ihmissuhde, ystävyys ei ole institutionalisoitunut. Ystävydessä on kuitenkin myös tiettyjä velvollisuuksia. Yhtäältä haastateltujen ystävyyksien nähtiin olevan vapaita ja ystävillä oli tahto esimerkiksi auttaa ystävänsä, mutta toisaalta moni haastateltu näki tämän osaltaan myös velvollisuutena. Ystävyteen kuului siis sen tiedostaminen, että vastavuoroisuudella ylläpidetään ystävyttä, jos minä autan nyt ystävää niin tiedän, että saan myös itse apua sitä tarvitessani (Wiseman 1986).

Ystävyden merkitykset eivät olleet juurikaan muuttuneet tyttöien ystävyksistä, tosin ystävyden luonne oli muuttunut elämäntilanteiden ja puhumisen aiheiden sekä kasvun myötä. Tässä tutkimuksessa haluttiin osaltaan selvittää onko ystävyys edelleen samanlaista kuin tyttövuosina, ja selvisi, että osittain on ja osittain ei ole. Ystävät olivat edelleen tärkeitä ihmisiä, mutta ystävien kanssa ei enää ollut samanlaista symbioosia kuin ennen. Elämäntilanteiden muuttumisen myötä - opiskelu, työ ja perhe - puheenaiheet ystävien kanssa olivat osittain muuttuneet. Samoin myös ihmisenä oltiin kasvettu ja myös arvostettiin ystäviä eri tavalla kuin ennen. Oman minän kasvu mahdollisti myös sen, ettei ystäviin tarvinnut turvata enää niin paljon kuin ennen, varsinkin arvo- ja moraalikysymyksissä omat mielipiteet koettiin pitkälti muodostuneiksi eikä niiden enää tarvinnut olla samat kuin ystävillä. Ystävät nähtiin siis enemmän erillisinä ihmisinä, symbioosi oli kadonnut vanhoista ystävyksistä ja uusissa ystävyksissäkin kunnioitettiin samalla tavalla toisen erilaisuutta ja erityisyyttä. Ystävydet nähtiin kuitenkin erittäin läheisinä, joten tavallaan haastatellut pinnistelivät erillisyyden ja yhteenliittoutumisen kanssa. Haastateltujen puheesta paistoikin Uusitalon (1998) mukainen altruistinen individualismi, jossa vastakkain ovat perinteiset sekä modernit naisten vaateet. Haastateltujen elämässä käytännön tasolla läheisessä ystävyyskulttuurissa tämä näkyi esimerkiksi hauskanpidon ja vastuuntunnon yhdistelemisenä sekä myös riippuvaisuuden ja itsenäisyyden yhdistelemisenä. Ystävien kanssa tahdottiin olla läheisiä mutta säilyttää kuitenkin oma rauha ja erillisyys, varsinkin monille haastatelluille oli tärkeää se, ettei ystävien mielipide paina enää niin paljon kuin ennen. Toisaalta ystävien kanssa keskusteltiin usein asioista ja ystävänsä mielipide tuli esiin näissä keskusteluissa. Tärkeäksi kuitenkin koettiin se, että asioista päätettiin itse läheisten ystävien mielipiteestä huolimatta.

Haastatellut olivat vahvistaneet toisen käyttäytymistä tai olemusta kehumalla toista, varsinkin naisena olemisessa ja kasvussa naiseksi. Samalla tällaisella vahvistamisella myös vaikutetaan toisen itsetuntoon. Naisena olemisen muotoja opittiin myös ystävyysuhteissa esimerkiksi puheen ja käyttäytymismallien kautta (Frønes 1995). Haastateltujen puheesta kävi monin tavoin ilmi, että he työstävät omaa (nais)identiteettiään jatkuvasti keskusteltaessa itseensä ja elämäänsä liittyvistä teemoista tyttöystävänsä kanssa. Samalla haastateltujen puheesta erottui irrottautuminen liiallisesta symbioosista ystäviin, oman elämän etsiminen ja yksilöllisten elämänvalintojen tekeminen. Haastatellut tuntuivatkin monella tavalla itsenäisiltä nuorilta naisilta (he esimerkiksi kokivat, etteivät ystävät vaikuta enää heidän mielipiteisiinsä niin paljon, ja että valinnat mitä nyt tehdään ovat heidän omiaan) kenelle ystävät ja ihmissuhteet olivat silti tärkeitä. Täten perinteiseen naiseuteen yhdistyvät vastuurationaliteetit kohtasivat modernin yksilöllisyyden haasteet, ja voi sanoa, että haastateltavat vastasivat näiltä osin Uusitalon (1998) relatiivisen moninaisuuden määritelmää.

Haastateltujen ystävyysuhteet ja keskustelut arvoista, naiseudesta sekä omaan itseen liittyvistä asioista vahvistivat Rubinin (1985) tutkimustuloksia siitä miten ystävät uskomalla toisiinsa tukevat toistensa identiteettiä ja muokkaavat sitä kuvaa mikä omasta itsestä muodostuu. Ystävydet vahvistivat täten myös Aapolan (1991) määrittelemää käsitystä tyttöjen välisistä ystävyyksistä: ystävydet vahvistivat identiteettiä ja ystävyyksissä voitiin myös kokeilla uudenlaisten tilanteiden hallintaa. Haastatellut näkivät läheiset ystävyytensä elämässään suhteellisen pysyvinä ilmiöinä, joiden turvin voi tehdä erilaisia asioita ja kokea asioita mitä itse ei pysty kokemaan tai ole voinut kokea. Ystävydet olivat moninaisen merkityksensä osana tiloja, joissa voi tehdä asioita mitä ei yksin tekisi. Ystävydet tarjosivat myös mahdollisuuden sosiaaliseen osallistumiseen sekä kasvuun yksilönä. Sosiaalisen oppimisen kautta ystäviltä oltiin opittu käyttäytymismalleja, sitä miten sosiaalisissa tilanteissa ollaan. Keinoina oltiin käytetty vuorovaikutustilanteen seuraamista (sosiaaliset tilanteet ja niissä yhdessä oleminen), vuorovaikutusta sinänsä näkökulmien vaihdon (ystävien keskinäinen puhe) ja vahvistamisen (ystävän kehuminen ja puhuminen toisesta positiivisessa hengessä) kautta (Frønes 1995). Ystävät puhuvat paljon keskenään ja samalla oppivat toisiltaan hyväksi koettuja keinoja selviytyä erilaisista tilanteista ja esimerkiksi myös ihmissuhteiden karikoista.

Suurin osa (85 %) haastatelluista seurusteli haastatteluhetkellä, joten tutkimuksessa ei onnistuttu tekemään sen kummempaa vertailua sinkkujen ja seurustelevien koetuista ystävyyksistä. Seurustelevista haastatelluista kaikki korostivat ystävien tärkeyttä seurustelun ohella, joka puolsi muun muassa Waiten ja Harrisonin (1992) sekä Harrisonin (1998) tuloksia. Ystävät täyttivät monia erilaisia tarpeita mitä poikaystävä ei välttämättä täyttänyt, ainakaan samassa määrin. Haastatellut kokivat seurustelusuhteen läheisenä, mutta he kuitenkin sanoivat tarvitsevansa myös läheisiä ystäviään. Ajankäyttö ystävien kanssa oli jossain määrin vähentynyt ja varsinkin kauempana olevia ystäviä nähtiin vähemmän. Toisaalta varsinkin samassa kaupungissa olevia ystäviä nähtiin paljonkin ja heidän kanssaan vietettiin aikaa, joka ei välttämättä ollut pois ajasta poikaystävänsä kanssa. Poikaystävä saattoi olla esimerkiksi toisella paikkakunnalla. Haastatellut puolsivat Zimmer-Gembeckin (1999) johtopäätöstä, että naisopiskelijoiden tyttöystävien kanssa vietetty aika pysyi samana poikaystävänsä osuuden ajanvietosta kasvaessa tasaisesti. Keskiaverto tyttö säilyttää siis ystäviensä kanssa vietetyn ajan samana vaikka hänellä onkin poikaystävä. Kuitenkin kävi ilmi, että ne tytöt, jotka lisäsivät aikaansa seurustelukumppanin kanssa samaan aikaan vaihtoivat aikaansa tyttöystävien kanssa. Haastatellut kokivat tämän osittain myös ongelmana, sillä ystävyys molemminpuolisuus kärsi hiukan siitä, että keskityttiin enemmän seurustelusuhteeseen eikä huomioitu ystäviä niin paljon. Toisaalta kuitenkin haastatelluista näki, että ystävät tunnettiin sen verran hyvin, että saatettiin luottaa siihen, että sitä aikaa toisella oli myös ystäville.

Muut muutokset mitä seurustelun tai sen aloittamisen koettiin aiheuttaneen ystävyydelle liittyivät pitkälti siihen, että seurustelu saattoi kaihertaa ystävyysvälejä ja synnyttää negatiivisia tunteita. Seurusteleva saattoi kokea sinkun ystävänsä olevan mustasukkainen tai kateellinen sille, että toisella oli poikaystävä. Sinkkuna taas saattoi antaa tilaa ystävänsä seurustelusuhteelle ja luoda hieman välimatkaa ystävyys-suhteeseen. Tämä taas voi luoda tälle seurustelevalle ystäväälle mielikuvan siitä, että toinen etäännyy ystävydestä, tai on kateellinen, tai jotain muita negatiivisuuteen liitettäviä tuntemuksia. Väärinkäsityksiä ystävyysväleille oli siis syntynyt näiden asioiden tiimoilta. Yhtenä seikkana nähtiin myös se, että seurustelevat saattoivat kokea seurustelevat ystävänsä ikään kuin enemmän omalla tasollaan. Tämä ilmeni esimerkiksi puheenaiheen valinnoissa. Tosin tämä johtui myös siitä, että silloin koettiin olevan enemmän yhteistä puhuttavaa, sekä siitä, että tällaisella puheenaiheiden valikoinnilla myös yritettiin ajatella sinkkuystävien

tunteita, esimerkiksi välttämällä jatkuvia puheenaiheita häistä, seurustelusta ja muista seurusteluun liitettävistä aiheista. Seurustelu ja sen aloittaminen ei siis aina ollut niin helppoa läheisiä ystävyys-suhteita ajatellen. Kuitenkin ongelmista usein selvittiin puhumalla ja selvittämällä asiat.

8.2 Tutkimuksen ja menetelmän arviointia

Jotta tutkimus onnistuisi parhaiten, tulisi sen avulla saatujen tutkimustulosten ja todellisuuden vastata toisiaan. Teemahaastattelun avulla tutkimuksesta saatujen tulosten vastaavuus todellisuuteen voidaan nähdä melko suureksi, sillä teemahaastattelun avulla saadut tulokset ilmentävät juuri todellisuuden moni-ilmeisyyttä. Tärkeää on kuitenkin huomata, että haastattelut syntyivät tietyssä haastattelutilanteessa vuorovaikutuksessa tutkijan kanssa. Pyrkimyksenä oli kuitenkin saada selville niitä merkityksiä, joita haastateltavat näkevät ystävyydessä olevan (Hirsjärvi & Hurme 2000, 49). Haastateltavilta saatiin siis taltioitua omia todellisia ajatuksia ja kokemuksia, eikä haastateltavan suuhun pistetty tutkijan tulkintoja kyseisistä teemoista. Tutkimuksen sekä menetelmänä käytetyn teemahaastattelun luotettavuuden on myös oltava suuri. Luotettavuutta ja reliabiliutta lisäsi se, että aineisto litteroitiin sanatarkasti ja litteroinnissa merkittiin myös haastateltavan suurimmat painotukset joillekin asioille tai sanoille, nauru sekä se, jos haastateltava mietti asiaa pitkään (Hirsjärvi & Hurme 2000, 189). Näin ollen päästiin paremmin sisälle aineistoon ja haastateltavan omaan maailmaan. Tutkija osasi myös haastattelun jälkeen paremmin tulkita haastateltavan sanomia asioita, esimerkiksi jotain lausetta tai asiaa, positiivisessa mielessä, jos nauru oli merkittynä litteroituun aineistoon tietyn lauseen kohdalle. Myös se helpotti aineistoon palaamista, kun huomattiin jälkepäin myös ne asiat, mitä haastateltavat olivat pohtineet pitkään tai mitkä olivat vaikeimpia asioita pohtia.

Tutkiessani nuorten naisten välisen läheisen ystävyyden luonnetta, siitä nousevia merkityksiä sekä sitä, miten seurustelu mahdollisesti vaikuttaa ystävyyteen, käytin menetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47), jossa saatoin selventää kysymyksenasettelua haastateltaville heidän varmasti ymmärtäessä, mitä ajettiin takaa tietyillä kysymyksillä. Huomasin tämän seikan tärkeäksi, sillä haastateltavat kysyivät täsmennyksiä joistain kysymyksistä ja jouduin

tarkentamaan kysymysten tarkoitusta. Tällä tavalla teemahaastattelun validius myös kasvoi, sillä tällä tavalla myös varmistettiin, että haastateltavat ymmärsivät kysymykset ja teemat samalla tavalla, eli haastatteluilla päästiin siihen mihin oltiin haluttukin päästä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 213). Mielestäni kyselylomake ei olisi soveltunut tähän tutkimukseen, sillä sen avulla saatu tieto olisi ollut liiaksi tutkijan sanelemaa eikä tarpeeksi tutkimuskohteen, yksilön, omia mielipiteitä kunnioittavaa. Myöskin liiallisen strukturoitu haastattelu olisi vienyt pohjaa haastateltavien omalta puheelta eikä myöskään luottanut syvähaastattelun vapauteen. Puolistrukturoidulla teemahaastattelulla saatettiin käydä läpi samat teemat jokaisen haastateltavan kanssa kuitenkin niin, että jokaisen haastateltavan oma persoona tuli esiin ja se, mitä hän halusi tuoda julki omista ystävyysuhteistaan. Näin ollen tutkijan oli helpompi analysoida ystävyystyönteistä löydettäviä yhteisiä tekijöitä.

Tutkimuksen tuottamat tulokset lisäsivät osaltaan tietoa suomalaisten nuorten yliopistossa opiskelevien naisten ystävyysuhteista ja niiden tärkeydestä. Ystävät tukevat eri tavoin itsenäistyessä ja tässä elämänvaiheessa, jossa suuntaudutaan koulutukseen ja sen kautta työelämään. Ystävien rooli on tärkeä sekä seurusteltaessa että sinkkuna ollessa ja varsinkin silloin, jos tapahtuu ero seurustelusuhteessa, niin ystävän kanssa asian pohtiminen ja läpikäyminen sekä uudelleen elämästä kiinnisaaminen on hyvin tärkeää. Usein teoriat ja tutkimukset 20–30-vuotiaista keskittyvät enemmän perheen perustamiseen ja työhön, mitkä ovatkin tämän ikäluokan tärkeitä kehitystehtäviä ja elämänosa-alueita, mutta myös ystävyysuhteiden vaaliminen ja ylläpitäminen on tärkeää tässä iässä, varsinkin kun usein isoissa elämänmuutoksissa ystävän tuki koetaan tärkeäksi (ks. esimerkiksi Robbins & Tanck 1992). Tämän tutkimuksen tuoma anti on siis osaltaan se, että tutkimuksessa päästiin katsomaan nuorten naisten ystävien tärkeyttä tässä iässä ja elämäntilanteessa. Uutena tutkimustietona ystävyystutkimukseen koettiin siis tuodun tutkimustulokset tämän ikäisten ja varsinkin yliopisto-opiskelijoiden ystävien erilaisista vaikutuksista ja merkityksistä tuettaessa merkittävässä elämänmuutoksissa ja kehittymisen vaiheissa. Osaltaan tutkimustieto ystävyystyönteistä oli tuttua niin suomalaisista kuin ulkomaalaisistakin ystävyystutkimuksista, mutta tämän tutkimuksen antina päästiin sisälle, ainakin osittain, tietyn koulutussuunnan valinneiden suomalaisten, tarkemmin jyvaskyläläisten, naisten läheisiin naisten välisiin ystävyystyönteisiin.

Menetelmän sisältövalidius (Hirsjärvi & Hurme 2000, 188) oli mielestäni riittävä pro gradu -tutkielmaan. Tosin haastatteluissa oltaisiin voitu vielä enemmän esittää kysymyksiä eri teemoista ja oltaisiin voitu myös pyytää haastateltavia enemmän täsmentämään vastauksiaan, jotta varmasti olisi saatu tutkimustehtävien kannalta oleellista tietoa. Näin olisi vielä paremmin päässyt kiinni tuloksiin ja sitä kautta tulosten analysointiin. Koin kuitenkin, että haastattelut etenivät hyvin eteenpäin eikä haastattelutilanteissa ollut suurempia ongelmia. Teemahaastattelurunko oli toimiva, se eteni loogisesti eteenpäin eikä tutkijan tarvinnut hyppiä eri teemoissa ja teema-alueiden kysymyksissä edestakaisin, joka lisäsi aineiston laatua (Hirsjärvi & Hurme 2000, 184). Lisäkysymyksiä oli myös mietitty etukäteen, vaikka tutkija ei ennalta ihan kaikkiin lisäkysymyksiin voinutkaan olla varautunut. Koin kuitenkin, että haastattelut onnistuivat vähän haastatteluja tehneen tekemiksi melko hyvin. Haastateltavista ei myöskään aistunut mitään negatiivista haastatteluun liittyen; haastatteluista jäikin ns. hyvä maku suuhun. Monet haastateltavat totesivat haastattelun lopuksi jopa, että ystävyys on aika mieletön juttu, ja että oli terapeutista ja mukavaa puhua näin paljon itsestään ja omista ihmissuhteistaan. Eräs haastateltava totesi, että monia haastattelussa käsiteltyjä asioita ei ole muuten tullut miettineeksi sen kummemmin, ja että oli hieman vaikeaa miettiä analyttisesti mikä tekee ystäväistä ystäviä. Kuitenkin asioiden käsitteleminen ja miettiminen koettiin tärkeäksi.

Myös se, etteivät ystävyyteen liittyvät teemat käsitelleet erityisen arkaluonteisia asioita, helpotti varmasti haastateltavieni asemaa ja nopeutti samalla haastattelun kulkua (Hirsjärvi & Hurme 2000, 115). Muutamassa haastattelussa läsnä oli jonkin aikaa joku muukin kuin vain tutkija ja haastateltava. Yhdessä haastattelutilanteessa oli osan aikaa läsnä haastateltavan pieni lapsi, joka vaikutti haastattelun etenemiseen ehkä hieman ajatuksia keskeyttävästi: haastateltavalta saattoi jäädä ajatus kesken, jos lapsi vaati jotain. Toisessa haastattelutilanteessa läsnä oli hetken aikaa haastattelun alussa haastateltavan mies, en kuitenkaan kokenut, että tämä olisi häirinnyt haastattelua, sillä haastattelun alussa käsiteltävät asiat olivat kuitenkin aika yleisiä eikä haastateltavaa tuntunut itseään häiritsevän miehen läsnäolo. Haastateltavien valinnassa, tai valikoitumisessa, onnistuttiin sen vuoksi, että heillä kaikilla oli läheisiä tyttöystäviä, joista heillä riitti kerrottavaa. Haastateltavat olivat melkein kaikki luonteeltaan puheliaita [tutkijan oletus haastattelutilanteen kautta] eikä heitä tarvinnut patistaa puhumaa. Ehkä tämäntyyppiseen haastattelututkimukseen kuitenkin valikoitui sellaiset nuoret naiset kenellä on paljon tärkeitä läheisiä ystäviä

ja jotka haluavat puhua heistä. Osaltaan myös haastateltavien akateeminen tausta antoi pontta pohtia ystävyyttä laajasti ja syvällisestikin.

Se, että kaikki aineiston naiset olivat jyvaskyläläisiä yliopisto-opiskelijoita kertoo siitä, etteivät saadut tulokset ole yleistettävissä kaikkiin nuoriin naisiin, eikä myöskään sen vuoksi, että kohdejoukko ($n = 13$) on pieni. Toisaalta laadullisen tutkimuksen ja teemahaastattelulla saatujen tulosten ei olekaan tarkoitus olla koko maailmaan yleistettävissä olevia vaan ne ovat usein kontekstisidonnaisia (Patton 2002, 220). Tämän vuoksi haastateltavilta saatu tieto nähtiin ainutkertaisena ja yksilöllisenä sekä myös kontekstuaalisena. Heiltä saatu tieto oli kuitenkin melko samanlaista, varsinkin ystävyuden luonnetta koskeva osuus, joka täsmäsi myös teorian kanssa, joten tuloksia voidaan yleistää siltä osin ainakin jossain määrin jyvaskyläläisiin 22–27-vuotiaisiin nuoriin yliopistossa opiskeleviin naisiin. Tuloksista puhuttaessa ja niitä tulkittaessa tulee kuitenkin pitää mielessä, että haastateltavat saattoivat kaunistella ystävyyssuhteitaan ja niiden laatua, joka osaltaan saattoi vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 193). Osa haastateltavista ei esimerkiksi kertonut juuri mitään negatiivisia asioita ystävistään. Tosin tämä saattoi johtua haastattelutilanteesta ja siitä, että haastattelussa haastateltavilla on joskus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Syynä voi olla myös se, ettei kaikkea aina edes muista tai haastateltavan luonne tai se, ettei kaikkea siltikään tahdo paljastaa tai jakaa vieraille ihmiselle, tutkijalle. Oma roolini tutkijana oli kuitenkin suhteellisen lähellä haastateltavien maailmaa, sillä olin itsekin tutkimuksen kohderyhmän ikäluokkaan kuuluva nainen enkä ainakaan omasta mielestäni asettanut itseäni haastateltavien yläpuolelle (Patton 2002, 566). Toisaalta liian läheinen näkökulma tutkittavaan aiheeseen voi olla yksi este sille, etten kyennyt näkemään tarpeeksi objektiivisesti tutkittavaa asiaa. Koin, että pystyin irtaantumaan omista henkilökohtaisista mielipiteistäni ystävyyttä kohtaan. Tutkielman edistyessä huomasin kuitenkin kasvaneeni itse myös tiedostamaan enemmän omia ystävyyssuhteitani ja niissä tapahtuvia asioita ja niiden erilaisia merkityksiä itselleni. Tutkielma kasvatti osaltaan siis myös tutkijaa. Haastattelutilanteet olivat kuitenkin suhteellisen rentoja, saatoimme juoda kahvia tai teetä haastattelun ohessa istuessamme esimerkiksi keittiön pöydän äärellä vastakkain nauhurin ollessa välissä muistuttamassa käynnissä olevasta tutkimushaastattelusta. Rentoudesta huolimatta haastattelutilanteet olivat asiallisia eikä muista asioista keskusteltu.

Nuorten naisten välisen ystävyuden olemus ja merkitykset tarjoavat jatkotutkimuksille haasteen, sillä koskaan ei ole liikaa tutkimusta tietystä ikävaiheesta, ainakaan tutkija ei liiemmin löytänyt suomalaista tutkimusta tässä ikävaiheessa olevista nuorista aikuisista. Tärkeää ystävyystutkimuksessa olisi huomioida erilaiset koulutukselliset erot, tutkia esimerkiksi sitä miten vähemmän kouluttautuneet nuoret naiset eroavat enemmän kouluttautuneista nuorista naisista ystävyyssuhteiden ja niiden merkityksen suhteen, vai löytyykö tämän suhteen eroja ollenkaan. Tässä tutkimuksessa sivuttiin hieman sitä, vaikuttaako koulutus ja erilaiset elämänpolut ystävyyssuhteiden laatuun. Myös tälle avautuu jatkotutkimuksen paikka, erotteleeko koulutukselliset erot ja erot elämäntilanteissa ystäväystymistä ja säilymistä hyvinä ystävinä. Tässä iässä nuori aikuinen kamppailee elämäänsä koskevien vaikeiden kysymysten kanssa. Voitaisiin tutkia myös spesifimmin ystävien merkitystä yksilön elämään, kun ratkaistaan tähän ikäkauteen liittyviä tärkeitä kehitystehtäviä (Kuusinen & Korhonen 1995; Kuusinen 1997). Myös erot ystävyyssuhteissa sukupuolittain ja siviilisäädystä katseltuna toisivat uutta näkemystä tämän ikäluokan ystävyyssuhteisiin. Tässä tutkimuksessa ei onnistuttu vertaamaan sinkkujen ja seurustelevien naisten eroja, kun puhutaan ystävien merkityksestä. Voitaisiinkin tutkia sitä, onko sen suhteen suuria eroja yliopistossa opiskelevien naisten ja miesten suhteen, kuten myös sitä, ketkä ovat yliopistossa opiskelevien nuorten aikuisten elämässä tukihenkilöinä ystävien ohella. Eräs tutkimusintressi voisi olla myös se, miten tärkeinä ja merkityksellisinä seurustelevat miehet kokevat ystävänsä verrattuna seurusteleviin naisiin, tai miten sinkut miehet eroavat sinkuista naisista, kun tarkastellaan ystävien merkitystä ja tärkeyttä.

Lähteet

- Aapola, S. 1991. Ystävyyden keinulauta. Helsinkiläistyttöjen ystävyyskulttuurista. Sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvojulkaisuja. Sarja D: Naistutkimusraportteja 2/1991. Valtion painatuskeskus. Helsinki.
- Aapola, S. 1992. Helsinkiläistyttöjen ystävyysuhteet. Ihanteina itsenäisyys, läheisyys ja monipuolisuus. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 83–102.
- Aboud, F. E. & Mendelson, M. J. 1996. Determinants of friendship selection and quality: developmental perspectives. Teoksessa W. M. Bukowski, A. F. Newcomb & W. W. Hartup (toim.) *The company they keep. Friendship in childhood and adolescence*. New York: Cambridge University Press, 87–112.
- Adams, R. G. & Allan, G. 1998. Contextualising friendship. Teoksessa R. G. Adams & G. Allan (toim.) *Placing friendship in context. Structural analysis in the social sciences*. New York: Cambridge University Press, 1–17.
- Aho, S. & Laine, K. 1997. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Otava.
- Akers, J. F., Jones, R. M. et al. 1998. Adolescent friendship pairs: similarities in identity status development, behaviors, attitudes and intentions. *Journal of Adolescent Research* 13 (2), 178–202.
- Alberoni, F. 1986. Ystävyys. Suom. Aira Buffa. Helsinki: Otava.
- Allan, G. 1989. *Friendship. Developing a sociological perspective*. London: Harvester Wheatsheaf.
- Aneshensel, C. S. & Gore, S. 1992. Development, stress and role restructuring: social transitions of adolescence. Teoksessa J. Eckenrode (toim.) *The social context of coping*. New York: Plenum Press.
- Apter, T. & Josselson, R. 1998. *Best friends: the pleasures and perils of girls' and women's friendships*. New York: Crown Publishers.
- Baethge, M. 1989. Individualization as hope and as disaster. Teoksessa K. Hurrelmann & U. Engel (toim.) *The social world of adolescents. International perspectives*. Berlin: Walter de Gruyter, 27–41.

- Bendery, J. & Wong, A. 2002. Sex and our city. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.popmatters.com/tv/reviews/s/sex-and-the-city.shtml>](http://www.popmatters.com/tv/reviews/s/sex-and-the-city.shtml). 5.12.2003.
- Berg, J. H & McQuinn, R. D. 1989. Loneliness and aspects of social support networks. *Journal of Social and Personal Relationships* 6, 359–372.
- Berndt, T. J. 1986. Sharing between friends: contexts and consequences. Teoksessa E. C. Mueller & C. R. Cooper (toim.) *Process and outcome in peer relationships*. London: Academic Press, 105–127.
- Berry, D. S., Willingham, J. K. & Thayer, C. A. 2000. Affect and personality as predictors of conflict and closeness in young adults' friendships. *Journal of Research in Personality* 34 (1), 84–107.
- Blieszner, R & Adams, R. G. 1992. *Adult friendship*. Newbury Park: Sage.
- Brown, B. B. 1990. Peer groups and peer cultures. Teoksessa S. S. Feldman & G. R. Elliott (toim.) *At the threshold : the developing adolescent*. Cambridge: Harvard University Press, 171–196.
- Buhrmester, D. 1996. Need fulfillment, interpersonal competence, and the developmental contexts of early adolescent friendship. Teoksessa M. Bukowski, A. F. Newcomb & W. W. Hartup (toim.) *The company they keep. Friendship in childhood and adolescence*. New York: Cambridge University Press, 158–185.
- Carbery, J. & Buhrmester, D. 1998. Friendship and need fulfillment during three phases of young adulthood. *Journal of Social and Personal Relationships* 15 (3), 393–409.
- Cramer, D. 1990. Disclosure of personal problems, self-esteem and the facilitativeness of friends and lovers. *British Journal of Guidance and Counseling* 18, 186–196.
- Coates, J. 1997. Women's friendships, women's talk. Teoksessa R. Wodak (toim.) *Gender and discourse*. London: Sage, 245–262.
- CyberParent. 2000. The Friends and Friendships Web. The friendship web explains the basics of friendship, making friends, and maintaining true friendships. dmjensen@cyberparent.com . Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.cyberparent.com/friendship/ >](http://www.muodossa.com). 5.12.2003.
- Douvan, E. & Adelson, J. 1966. *The adolescent experience*. New York: Wiley.

- Duck, S. 1991. Friends, for life. The psychology of personal relationships. 2. korj. painos. London: Harvester Wheatsheaf.
- Duck, S. 1998. Human relationships. 3. painos. London: Sage.
- Duck, S., Rutt, D., Hurst, M. & Strejc, H. 1991. Some evident truths about communication in everyday relationships: all communication is not created equal. *Human Communication Research* 18 (2), 228–267.
- Duck, S. & Wright, P. H. 1993. Reexamining gender differences in same-sex friendships: a close look at two kinds of data. *Sex Roles* 23, 709–727.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1996. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Epstein, J. L. 1986. Friendship selection: developmental and environmental influences. Teoksessa R. C. Mueller & C. R. Cooper (toim.) *Process and outcome in peer relationships*. New York: Academic Press, 129–160.
- Fehr, B. A. 1995. *Friendship processes*. Thousand Oaks: Sage.
- Feldman S. S., Cauffman, E., Jensen, L. A. & Arnett, J. J. 2000. The (un)acceptability of betrayal: a study of college students' evaluations of sexual betrayal by a romantic partner and betrayal of a friend's confidence. *Journal of Youth and Adolescence* 29 (4), 499–523.
- Fielding, N. 1993. Qualitative interviewing. Teoksessa N. Gilbert (toim.) *Researching social life*. Thousand Oaks: Sage, 135–153.
- Floyd, K. 1995. Gender and closeness among friends and siblings. *Journal of Psychology Interdisciplinary & Applied* 129 (2), 193–203.
- Frønes, I. 1995. Among peers. On the meaning of peers in the process of socialization. Oslo: Scandinavian University Press.
- Furman, W. & Simon, V. A. 1998. Advice from youth: some lessons from the study of adolescent relationships. *Journal of Social and Personal Relationships* 15 (6), 723–739.
- Furnham, A. 1989. Friendship and personal development. Teoksessa R. Porter & S. Tomaselli (toim.) *The dialectics of friendship*. London: Routledge, 92–110.
- Gavin, L. A. & Furman, W. 1996. Adolescent girls' relationships with mothers and best friends. *Child Development* 67 (2), 375–386.
- Gilligan, C. 1982. *In a different voice: psychological theory and women's development*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

- Griffiths, V. 1987. Adolescent girls: transition from girlfriends to boyfriends? Teoksessa P. Allatt, T. Keil, A. Bryman & B. Bytheway (toim.) *Women and the life cycle: transitions and turning-points*. London: Macmillan Press.
- Gouldner, H. 1987. *Speaking of friendships*. U.S.: Greenwood Press.
- Harrison, K. 1998. Rich friendships, affluent friends: middle class practices of friendship. Teoksessa R.G. Adams and G. Allan (toim.) *Placing friendship in context*. Cambridge: Cambridge University Press, 92–116.
- Hartup, W. W. 1982. Lapset ja heidän ystävänsä. Teoksessa H. Mc Gurk (toim.) *Lapsen sosiaalinen kehitys*. Suom. Leena Kantee & Matti Salo. Weilin+Göös.
- Hartup, W. W. 1994. Having friends, making friends & keeping friends: relationships as educational contexts. *Emergency Librarian* 21 (3), 30–32.
- Hartup, W. W. 1996. Cooperation, close relationships, and cognitive development. Teoksessa M. Bukowski, A. F. Newcomb & W. W. Hartup (toim.) *The company they keep. Friendship in childhood and adolescence*. New York: Cambridge University Press, 213–237.
- Heino, J. 2003. Frenedit: sarja. Saatavilla [www-muodossa <URL: http://www.frenedit.org/sarja/index.shtml>](http://www.frenedit.org/sarja/index.shtml). 5.12.2003.
- Helve, H. 1988. Tyttöjen maailma. ”Mistä on pienet tytöt tehty?” *Nuorisotutkimus* 6 (4), 6–12.
- Hendry, L. B., Shucksmith, J., Love, J. G. & Glendinning, A. 1993. *Young people’s leisure and lifestyle*. London: Routledge.
- Hey, V. 1997. *The company she keeps. An ethnography of girls’ friendship*. Buckingham: Open University Press.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. 3. painos. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. *Tutki ja kirjoita*. 6. painos. Helsinki: Tammi.
- Hurrelmann, K. 1989. The social world of adolescents. Teoksessa K. Hurrelmann & U. Engel (toim.) *The social world of adolescents*. New York: Walter de Gruyter, 3–24.
- Johnson, F. & Aries, E. 1983. The talk of women friends. *Women’s Studies International Forum* 6 (4), 353–361.

- Johnson, M. P. & Leslie, L. 1982. Couple involvement and network structure: a test of the dyadic withdrawal hypothesis. *Social Psychology Quarterly* 45, 34–43.
- Jokinen, E. 1991. Sukupuolitettu nuoruus. Teoksessa T. Hoikkala (toim.) *Törmäävät tulkinnat*. Helsinki: Gaudeamus, 161–167.
- Kohlberg, L. 1973. “Continuities in childhood and adult moral development revisited”. Teoksessa Baltes & Schail (toim.) *Life span developmental psychology: personality and socialization*. San Diego, CA: Academic Press.
- Krappmann, L. 1996. Amicitia, drujba, shin-yu, philia, Freundschaft, friendship: on the cultural diversity of a human relationship. Teoksessa M. Bukowski, A. F. Newcomb & W. W. Hartup (toim.) *The company they keep. Friendship in childhood and adolescence*. New York: Cambridge University Press, 19–40.
- Kroger, J. 1996. Identity in adolescence. The balance between self and other. 2. painos. London: Routledge.
- Kuhanen, M. 1996. Minä nainen. Falun: Kirjakas/Scandbook.
- Kuusinen J. 1997. Nuorten aikuisten kehitystehtävät, onnellisuus ja kehityksen hallinta. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korhokangas & H. Lyytinen (toim.) *Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan*. 1.-2. painos. Porvoo: WSOY, 311–322.
- Kuusinen, J. & Korhokangas, M. 1995. Ihmisen kehitys elämänkaaren näkökulmasta. Teoksessa J. Kuusinen (toim.) *Kasvatuspsykologia*. Porvoo: WSOY, 93–138.
- Laine, K. 1990. Yksinäisyyden kokeminen peruskoulun yläasteella ja lukiossa. Turun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja A 144. Turun yliopisto.
- Lautamatti, L. 1988. Naisia neuvottelupöydän äärellä. Teoksessa L. Laitinen (toim.) *Isosuinen nainen. Tutkielmia naisesta ja kielestä*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Lees, S. 1986. *Losing out. Sexuality and adolescent girls*. Essex: Pantheon books.
- Limb, S. 1989. Female friendship. Teoksessa R. Porter & S. Tomaselli (toim.) *The dialectics of friendship*. London: Routledge, 45–61.
- Lähteenmaa, J. 1991. Tyttöjen irtiottoja. Teoksessa T. Hoikkala (toim.) *Törmäävät tulkinnat*. Helsinki: Gaudeamus, 68–71.
- Lähteenmaa, J. 1992. Tytöt jännitystä etsimässä. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 155–170.

- Lähteenmaa, J. & Näre, S. 1992. Tyttö tutkimuksen palmikkoja punomassa. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 9–21.
- Makkonen, T. 1999. Nuorten naisten välinen ystävyys. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Proseminarityö. Julkaisematon.
- Meeus, W. 1989. Parental and peer support in adolescence. Teoksessa K. Hurrelmann & U. Engel (toim.) *The social world of adolescents. International perspectives*. Berlin: Walter de Gruyter, 167–183.
- Monsour, M. 1992. Meanings of intimacy in cross- and same-sex friendships. *Journal of Social and Personal Relationships* 9 (2), 277–295.
- Nuorisobarometri 2000. Selvitys 15–29-vuotiaiden suomalaisten nuorten asenteista. NUORAn julkaisuja. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Helsinki. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.minedu.fi/nuora/julkaisut/barometri2000.doc>](http://www.muodossa: <URL: http://www.minedu.fi/nuora/julkaisut/barometri2000.doc>). 5.12.2003.
- Nykyri, T. 1998. Naisen viha. Jyväskylän yliopisto. *SoPhi* 24.
- Näre, S. & Lähteenmaa, J. 1992. Yhteenveto. Moderni suomalainen tyttöys: altruistista individualismia. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 329–337.
- Orbach, S. & Eichenbaum, L. 1989. Naisten kesken. Rakkaus, kateus ja kilpailu naisten keskinäisissä ystävyysuhteissa. Suomentanut Mirja Rutanen. Keuruu: Otava.
- Park, Y. O. & Enright, R. O. 1997. The development of forgiveness in the context of adolescent friendship conflict in Korea. *Journal of Adolescence* 20 (4), 393–402.
- Parks, M. R. & Floyd, K. 1996. Meanings of closeness and intimacy in friendship. *Journal of Social and Personal Relationships*, 13, 85–107.
- Patton, M. Q. 2002. *Qualitative research & evaluation methods*. 3. painos. Thousand Oaks: Sage.
- Poikkeus, A.-M. 1995. Lasten toverisuhteet ja sosiaaliset taidot. Teoksessa M. Korhokangas & H. Lyytinen (toim.) *Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan*. Porvoo: WSOY.

- Poole, M. E. 1989. Adolescent transitions: a life-course perspective. Teoksessa K. Hurrelmann & U. Engel (toim.) *The social world of adolescents. International perspectives*. Berlin: Walter de Gruyter, 65–85.
- Pulkkinen, L. 1984. *Nuoret ja kotikasvatus*. Helsinki: Otava.
- Rawlins, W. K. 1992. *Friendship matters: communication, dialectics and the life course*. New York: Walter de Gruyter.
- Robbins, P. R. & Tanck, R. H. 1995. University students' preferred choices for social support. *Journal of Social Psychology* 135 (6), 775–777.
- Rubin, L. B. 1985. *Just friends: the role of friendship in our lives*. New York: Harper & Row.
- Roy, R. & Benenson, J. F. 2000. Beyond intimacy: conceptualizing sex differences in same-sex friendships. *Journal of Psychology Interdisciplinary & Applied* 134 (1), 93–102.
- Rönkä, A. 1992. Nuoren aikuisen sosiaalinen selviytyminen: katsaus kirjallisuuteen. *Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen julkaisuja* 319. Jyväskylän yliopisto.
- Singh, R. & Ho, S. Y. 2000. Attitudes and attraction: a new test of the attraction, repulsion and similarity-dissimilarity asymmetry hypotheses. *British Journal of Social Psychology* 39, 197–211.
- Solano, C. H. 1986. People without friends. Teoksessa V. J. Derlega & B. A. Winstead (toim.) *Friendship and social interaction*. New York: Springer-Verlag, 227–246.
- Stevens, J. 2000. Best friends: how to grow a friend. A twelve-step program. Saatavilla *www-muodossa*: <URL: <http://www.cyberparent.com/friendship/growdirectory.htm>>. 5.12.2003.
- Sugarman, L. 1986. *Life-span development. Concepts, theories and interventions*. London: Methuen & Co.
- Surra, C. A. 1985. Courtship types: variations in interdependence between partners and social networks. *Journal of Personality and Social Psychology* 49, 357–375.
- Takala, T. 1995. Johdanto. Teoksessa T. Takala (toim.) *Kasvatussosiologia*. 4. uudistettu painos. Porvoo: WSOY, 10–29.

- Tesch, S. A. & Martin, R. R. 1983. Friendship concepts of young adults in two age groups. *Journal of Psychology* 115, 7–12.
- Tiktak. 2003 Minne vaan. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa.com) <URL: http://www.universalmusic.fi/tiktak/index.php?id=sanoitukset&biisi=frendit9_10>. 5.12.2003.
- Tokuno, K. A. 1983. Friendship and transition in early adulthood. *Journal of Genetic Psychology* 143, 207–216.
- Toskala, A. 1997. Ihmisen muutosprosessit aikuisiällä – konstruktivistinen näkökulma. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korkiakangas & H. Lyytinen (toim.) *Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan*. 1.-2. painos. Porvoo: WSOY, 343–358.
- Tschann, J. 1988. Self-disclosure in adult friendships: gender and marital status differences. *Journal of Social and Personal Relationships* 5, 65–81.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Ultra Bra. Tyttöjen välisestä ystävydestä. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa.com) <URL: <http://www.hauki.org/ultrabra/tyttojenvälisestäystävyydestä.txt>>. 5.12.2003.
- Urberg, K. A., Değirmencioglu, S. M. & Tolson, J. M. 1998. Adolescent friendship selection and termination: the role of similarity. *Journal of Social and Personal Relationships* 15 (5), 703–710.
- Uusitalo, M. 1998. Nuorten naisten yksilöityminen. *Nuorisotutkimus* 16 (3), 39–43.
- VanLear, C. A. & Trujillo, N. 1986. On becoming acquainted: a longitudinal study of social judgement processes. *Journal on Social and Personal Relationships* 3, 375–392.
- Visotsky, V. *Ystävän laulu*. Suomentanut Juha Vainio. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa.com) <URL: <http://www.cc.jyu.fi/~wlad/poetry/>>. 5.12.2003.
- Vittengl, J. R. & Holt, C. S. 2000. Getting acquainted: the relationship of self-disclosure and social attraction to positive affect. *Journal of Social and Personal Relationships* 17 (1), 53–66.
- Voss, K., Markiewicz, D. & Doyle, A. B. 1999. Friendship, marriage and self-esteem. *Journal of Social and Personal Relationships* 16 (1), 103–122.
- Välimaa, R. 1993. Ystävyys ja yksinäisyys koulussa: sosiaaliset suhteet nuorten terveyden pohjana. *Nuorisotutkimus* 11 (1), 3–10.

- Waite, L. & Harrison, S. 1992. Keeping in touch: how women and men in mid-life allocate social contacts among kith and kin. *Social Forces* 70, 637–655.
- Weinstock, J. S. & Bond, L. A. 2000. Conceptions of conflict in close friendships and ways of knowing among young college women: a developmental framework. *Journal of Social and Personal Relationships* 17 (4–5), 687–696.
- Weiss, R. 1974. The provisions of social relationships. Teoksessa Z. Rubin (toim.) *Doing unto others*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 17–26.
- Winstead, B. A. 1986. Sex differences in same-sex friendships. Teoksessa V. J. Derlega & B. A. Winstead (toim.) *Friendship and social interaction*. New York: Springer-Verlag, 81–99.
- Wiseman, J. P. 1986. Friendship: bonds and binds in a voluntary relationship. *Journal of Social and Personal Relationships* 3, 191–211.
- Wood, J. T. & Inman, C. C. 1993. In a different mode: masculine styles of communicating closeness. *Journal of Applied Communication Research* 21 (3), 279–295.
- Youniss, J. & Smollar, J. 1985. *Adolescent relations with mothers, fathers and friends*. Chicago: University Press.
- Ziehe, T. 1991. *Uusi nuoriso. Epätavanomaisen oppimisen puolustus*. Tampere: Vastapaino.
- Zimmer-Gembeck, M. J. 1999. Stability, change and individual differences in involvement with friends and romantic partners among adolescent females. *Journal of Youth and Adolescence* 28 (4), 419–438.

Liite 1: Teemahaastattelurunko

Haastattelurunko: Nuorten naisten väliset läheiset ystävyysuhteet

Taustatiedot

- ikä
- seurustelu/sinkkuus, seurustelun kesto
- opiskelu, monetta vuotta

Ystävystymisprosessi

- omien läheisten ystävien kuvailu
- paras ystävä
- ystävyuden muotoutuminen
- ystävien samanlaisuus ja erilaisuus
- millaisen ihmisen kanssa ei ystävystyisi

Naisten välinen läheinen ystävyys

- omaa läheistä ystävyyttä määrittävät asiat
- omat ystävät vs tutut/kaverit
- läheisyys ystävyyksissä
- ajanvietto kahdestaan/kolmistaan/ryhmässä, ajanvieton kesto
- ystävyuden vaaliminen ja ystävyysuhteiden hengissäpysyminen
- yhteydenpito ystäviin
- yhteydenpidon molemminpuolisuus
- tasa-arvoisuus, toisen huomioiminen, tasapuolisuus
- mitä yhdessä tehdään
- puheenaiheet
- ystävälle uskoutuminen
- miehistä puhuminen

(Sinkut eivät vastaa kysymyksiin suhteen vaikutuksesta)

Suhteen vaikutuksesta ystävyysuhteisiin

- ajanvietto ystävien kanssa vs seurustelu

- asioiden kertominen
- uusia ystäviä ja kavereita seurustelun myötä
- poikaystävän ystäväpiiri vs oma ystäväpiiri
- muut mahdolliset muutokset

Ystävyysden merkitys

- kunkin läheisen ystävän merkitys
- vaikutus itsenäistymiseen
- vaikutus opiskelunpaikan valintaan tai töihin
- vaikutus isoihin elämänvalintoihin
- mielipiteillä toiseen vaikuttaminen
- vaikutukset “naisten asioihin” sekä naiseuden muotoutumiseen
- persoonallisuus ja siihen vaikuttaminen (asenteet, arvot)
- oppiminen ystävilä
- palvelusten tekeminen, velvollisuudet, auttaminen, tuki

Negatiivisia tunteja

- vaikutusvalta ystävään
- ystäviin luottaminen, salaisuudet
- selän takana puhuminen
- kateellisuus, kiistat/riidat
- ystävän ärsyttävyys
- keskinäinen kilpailu
- asioista eri mieltä oleminen

Ajan vaikutus ystävyteen

- ystävyysuhteiden muuttuminen tyttövuosista
- parhaiden ystävien säilyminen läheisinä tyttö/nuoruusvuosista
- tyttövuosina muita läheisiä tyttöystäviä
- ystävän menettäminen välirikon tai muun tapahtuman seurauksena

Lopuksi: onko jotain muuta mitä haluaisit sanoa ystävistäsi

Liite 2: Sähköposti sähköpostilistoille

Hei kaikki nuoret naiset!

Sinulla, noin 23–27-vuotiaalla nuorella naisella on varmasti läheisiä tyttöystäviä, jotka ovat sinulle tärkeitä.

Olen kasvatustieteen opiskelija ja gradu-työni liittyy nuorten naisten väliseen (ei-romanttiseen) läheiseen ystävyYTEEN. Tutkimusmenetelmänä käytän haastattelua. Haluaisin kuulla sinun mielipiteesi asiasta, olet sitten sinkku tai avio/avosuhteessa elävä nuori nainen.

Antamasi tiedot ovat ehdottoman luottamuksellisia, eikä niitä käsittele kukaan muu kuin minä. Toivon, että haluat osallistua haastatteluun ensi viikolla ennen vappua, tai toukokuun aikana. Ota yhteyttä sähköpostitse tai puhelimitse mahdollisimman pian niin sovitaan tarkemmin haastattelun ajasta.

Nyt tytöt rohkeasti mukaan juttelemaan ystäivistä :)

Keväisin terveisin,
Tanja Makkonen